

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
INFORMATIKOS IR STATISTIKOS KATEDRA**

AURĖ BUROKAITĖ

**EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINĖS
PARAMOS E. PASLAUGŲ VALDYMAS IR
ADMINISTRAVIMAS**
Magistro baigiamasis darbas

**Vadovas
prof. dr. A. Augustinaitis**

VILNIUS, 2008

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
INFORMATIKOS IR STATISTIKOS KATEDRA**

**EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINĖS
PARAMOS E. PASLAUGŲ VALDYMAS IR
ADMINISTRAVIMAS**

**Elektroninės valdžios administravimo magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 62603S204**

**Vadovas
prof. dr. A. Augustinaitis**

Recenzentas

**Atliko
EVAmn5-01 gr. stud.
A. Burokaitė**

VILNIUS, 2008

SANTRUMPOS

ES – Europos Sąjunga

EK – Europos Komisija

LR – Lietuvos Respublika

ERPF – Europos regioninės plėtros fondas

ESF – Europos socialinis fondas

EŽŪGOF – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

ŽOF – Europos žuvininkystės fondas

BPD – Lietuvos 2004 – 2006 m. bendrasis programavimo dokumentas

ŽIPVP – Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa

EAVP – Ekonomikos augimo veiksmų programa

SSVP – Sanglaudos skatinimo veiksmų programa

TPVP – Techninės paramos veiksmų programa

SFMIS – Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema

SFMIS (BPD) - Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema, naudojama 2004 – 2006 m. struktūrinės programavimo periodui

SFMIS 2007 - Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistemos posistemė, naudojama 2007 – 2013 m. struktūrinės paramos laikotarpiui

SFC – Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007 – 2013 m.

Esparama.lt – Europos Sąjungos struktūrinės paramos internetinė svetainė

VBAMS – Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema

TURINYS

ĮVADAS	9
1. EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINIAI FONDAI IR JŲ REGLAMENTAVIMO YPATUMAI.....	12
1.1. Istorinė apžvalga.....	12
1.2. Struktūrinių fondų tikslai	14
1.3. Struktūrinių fondų principai.....	15
1.4. Struktūrinių fondų rūšys.....	17
1.5. Struktūrinių fondų įgyvendinimo sistema.....	21
1.5.1. Struktūrinių fondų planavimas.....	21
1.5.2. Struktūrinių fondų administravimas	22
1.6. Europos Sąjungos struktūriniai fondai Lietuvoje	24
1.6.1. 2004-2006 m. ES struktūrinių fondų parama Lietuvai	25
1.6.2. 2007-2013 m. ES struktūrinių fondų parama Lietuvai	26
2. ŽINIŲ VISUOMENĖ IR EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINIAI FONDAI	31
2.1. Lisabonos strategija	31
2.2. Lietuvos perspektyva.....	34
2.3. Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir e. paslaugos.....	36
2.4. Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugos	37
2.4.1. Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema.....	38
2.4.1.1. SFMIS (BPD).....	42
2.4.1.2. SFMIS 2007.....	46
2.4.1.3. Estijos Respublikos struktūrinių fondų valdymo ir monitoringo informacinė sistema	51
2.4.2. Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m.....	51
2.4.3. Europos Sąjungos struktūrinės paramos svetainė	54
3. EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS E. PASLAUGŲ VALDYMO IR ADMINISTRAVIMO TYRIMAS	59
3.1. Tyrimo aprašymas	59
3.2. Tyrimo rezultatai ir jų analizė	60
IŠVADOS	71
LITERATŪRA.....	73
ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS.....	78

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	80
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA	81
PRIEDAI	82

PRIEDAI

1 priedas. Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento prioritetai ir priemonės.	83
2 priedas. BPD administravimo schema	84
3 priedas. 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos įgyvendinimo priemonės	85
4 priedas. 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo schema	90
5 priedas. Apklausos anketa	91
6 priedas. Tyrimo duomenys	93

LENTELĖS

1 lentelė. Informacinių sistemų naudojimo dažnis	62
2 lentelė. Mokymosi naudoti informacines sistemas būdai	66
3 lentelė. Susidūrimas su problemomis dirbant su informacines sistemas	67
4 lentelė. Informacinių sistemų naudingumo vertinimas	69

PAVEIKSLAI

1 pav. SFMIS (BPD) registracijos laukas	43
2 pav. SFMIS (BPD) projektų veiklos langas	43
3 pav. SFMIS 2007 registracijos langas	48
4 pav. SFMIS 2007 projektų veiklos langas	50
5 pav. SFC veiklos langas	53
6 pav. Esparama.lt veiklos langas	56
7 pav. Darbas su informacinėmis sistemomis	61
8 pav. SFMIS (BPD) funkcijos	62
9 pav. SFMIS 2007 funkcijos	63
10 pav. Esparama.lt funkcijos	64

ĮVADAS

Lietuva tapusi Europos Sąjungos nare gauna jos struktūrinių fondų paramą, kuri skirta skatinti ekonominę ir socialinę sanglaudą, ekonominį augimą ir visuomenės gyvenimo kokybės gerinimą, stiprinti augimą, konkurencingumą, švietimą ir mokslinius tyrimus, užimtumą ir socialinę įtrauktį, užtikrinti aplinkos apsaugą, vystyti žinių visuomenę.

Lietuva struktūrinių fondų paramos administravimui pradėjo ruoštis dar prieš tapdama Europos Sąjungos nare – buvo sukurta administravimo sistema, parengti ir patvirtinti programiniai dokumentai, įsteigtos paramą administruosiančios institucijos. ES struktūrinės paramos panaudojimas derinamas su Nacionaline Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa bei Valstybės ilgalaikės raidos strategija – struktūriniai fondai yra vienas svarbiausių ir didžiausių jų įgyvendinimo finansavimo šaltinių. Siekiama veiksmingai ir skaidriai panaudoti finansinę Europos Sąjungos paramą šalies gerovei.

Temos aktualumas. Struktūrinių fondų administravimo efektyvumas yra esminis veiksnys, lemiantis sėkmingą lėšų panaudojimą valstybėse narėse, o kartu ir darantis įtaką struktūrinės paramos panaudojimo rezultatų veiksmingumui ir našumui. Tai ypač aktualu Lietuvai. Šiuo metu baigiamas 2004-2006 m. struktūrinės paramos programavimo laikotarpis ir po truputį išibėgėja naujasis 2007-2013 m. ilgasis struktūrinės paramos periodas, kuris reiškia dar didesnę informacijos ir duomenų kiekį, kas savaime reikalauja dar daugiau laiko ir žmogiškųjų bei finansinių išteklių sąnaudų. Lietuva siekdama efektyviai panaudoti išaugusią ES struktūrinių fondų paramos apimtį turi pasinaudoti jau įgyta patirtimi bei stiprinti valdymo ir kontrolės sistemą, užtikrinti ES struktūrinių fondų paramos planavimo, stebėsenos, kontrolės, audito, vertinimo, viešinimo bei kitų su šios paramos panaudojimu susijusių veiklų kokybę ir veiksmingumą. Tai apima ir ES struktūrinių fondų paramos e. paslaugų valdymą ir administravimą, t.y. paslaugų, skirtų pačios ES paramos valdymui ir administravimui. Šios paslaugos yra diegiamos administracinėje sistemoje siekiant ES struktūrinių fondų valdymo ir administravimo funkcijas padaryti efektyvesnėmis. - būtent jos supaprastina paramos valdymo, kontrolės, stebėsenos, viešinimo ir kt. funkcijų atlikimą.

ES struktūrinių fondų ir jų teikiamos paramos temos yra plačiai išnagrinėtos tiek užsienio, tiek Lietuvos moksliniuose straipsniuose ir kituose literatūriniuose, periodiniuose leidiniuose, internete bei televizijoje. Pagrindinis dėmesys skiriamas šios paramos panaudojimo ir realizavimo galimybėms, naudai ir jos optimizavimui, visos sistemos efektyviam funkcionavimui. Tačiau ES struktūrinės paramos e. paslaugų, kurios yra neatsiejama struktūrinių fondų dalis, problematika yra labai mažai nagrinėta. Todėl šiame darbe bus aprašytos ir išnagrinėtos ES struktūrinių fondų valdymo ir administravimo e. paslaugos, kurios čia

apibrėžiamos kaip informacinės sistemos – *Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS), Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. (SFC) ir ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt).*

Pagrindinis tikslas kuriant ir diegiant šias sistemas yra paversti jas efektyviu darbo įrankiu visuose instituciniuose sluoksniuose, plačios apimties priežiūros baze ir skaidria informacine sistema visiems suinteresuotiems. Jomis siekiama padėti atlikti įvairias užduotis – nuo biurokratinių darbų naštos sumažinimo administraciniam personalui iki proceso palengvinimo galutiniams paramos gavėjams.

Darbo tikslas – išanalizuoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos e. paslaugų valdymą ir administravimą.

Darbo tyrimo objektas – Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos administravimą, panaudojimą ir įgyvendinimą reglamentuojantys Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktai, Europos Sąjungos struktūrinių fondų valdymo ir administravimo informacinės sistemos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą Lietuvoje administruojančių institucijų darbuotojų e. paslaugų naudojimo tyrimas.

Darbo tyrimo dalykas – Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos e. paslaugos Lietuvoje, jų funkcionavimas, valdymas, administravimas ir panaudojimas.

Darbo uždaviniai:

1. išnagrinėti Europos Sąjungos struktūrinius fondus, jų teisinį reglamentavimą bei administracinę sistemą;
2. atlikti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos įgyvendinimo, administravimo ir teisinio reglamentavimo Lietuvoje analizę;
3. išanalizuoti struktūrinių fondų panaudojimą žinių visuomenės kūrimui Europos Sąjungoje ir Lietuvoje;
4. aprašyti ir išnagrinėti Europos Sąjungos struktūrinių fondų valdymo ir administravimo e. paslaugas (informacines sistemas Lietuvoje);
5. atlikti Europos Sąjungos struktūrinę paramą Lietuvoje administruojančių institucijų darbuotojų e. paslaugų naudojimo tyrimą.

Darbo tyrimo metodika – dokumentų, teisės aktų, įvairių literatūros šaltinių bei internetiniuose tinklalapiuose skelbiamos informacijos apie Europos Sąjungos struktūrinius fondus analizė; ES struktūrinės paramos fondų valdymo ir administravimo informacinių sistemų aprašymas ir analizė; ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojų anketinės apklausos tyrimas.

Darbo struktūra. Darbą sudaro trys dalys:

Pirmojoje dalyje analizuojami Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir jų reglamentavimo ypatumai – pateikiama istorinė apžvalga, nagrinėjami struktūrinių fondų tikslai, principai, rūšys, įgyvendinimo sistema. Taip pat nagrinėjama ES struktūrinių fondų paramos valdymo, įgyvendinimo ir administravimo sistema Lietuvoje išskiriant du paramos laikotarpius 2004 – 2006 m. Bendrojo programavimo laikotarpį ir 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti laikotarpį.

Antrojoje dalyje nagrinėjamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų panaudojimo galimybės kuriant žinių visuomenę. Šioje dalyje pateikiama Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymo ir administravimo Lietuvoje analizė. Detaliai aprašoma ir nagrinėjama Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMS), išskiriant du jos posistemius – SFMS (BPD), skirtą 2004 – 2006 m. programavimo laikotarpiui ir SFMS 2007, kuris yra išplėstas ir modifikuotas 2007 – 2013 m. ES paramos periodui. Palyginimui pateikiamas Estijos Respublikos Struktūrinių fondų valdymo ir monitoringo informacinės sistemos aprašymas. Taip pat analizuojamos Fondų valdymo programos Europos Bendrijoje programa 2007 – 2013 m. (SFC) sistema ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos svetainė (Esparama.lt).

Trečiojoje dalyje pateikiama Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymo ir administravimo tyrimo analizė. Tyrimas atliktas anketiniu metodu apklausiant Europos Sąjungos struktūrinę paramą Lietuvoje administruojančių institucijų darbuotojus, siekiant išsiaiškinti informacinių sistemų panaudojimo ypatumus, trūkumus, naudą ir efektyvumą jomis dirbančių asmenų nuomone, bei galimybes jas tobulinti.

1. EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINIAI FONDAI IR JŲ REGLAMENTAVIMO YPATUMAI

Struktūrinė Europos Sąjungos politika apima regioninę bei sanglaudos politiką, kai kuriuos socialinės politikos bei bendrosios žemės ūkio politikos aspektus. Bendrasis ES regioninės politikos tikslas yra socialinė ir ekonominė sanglauda. Tai apima visumą priemonių, nukreiptų į mažiau išsivysčiusių regionų plėtrą bei tarpregioninės sanglaudos skatinimą, siekiant spartesnio bendro šalies ekonominio augimo ir visuomenės gyvenimo kokybės gerinimo. Taigi ES tikslas – mažinti ekonominio ir socialinio išsivystymo lygio atotrūkį tarp ES narių, teikiant finansinę paramą ir koordinuojant regioninę politiką (Galiniene, Dikovič, 2008; Nakrošas, 2003)¹.

Siekiant suprasti ir apibrėžti ES finansinės paramos e. paslaugų valdymo ir administravimo mechanizmą ir jo funkcionavimą reikia apžvelgti pačią ES struktūrinių fondų sistemą – fondų tikslus, principus, rūšis, planavimą, administracinę struktūrą, t.y. visa tai ką apima ir atspindi informacinės sistemos.

1. 1. Istorinė apžvalga

1957 – 1973 Pirmųjų bendrijos instrumentų įdiegimas. 1957 įkūrus EEB, šešios valstybės įkūrėjos (Belgija, Prancūzija, Vokietija, Italija, Liuksemburgas ir Olandija) užsimojo užtikrinti šalių harmoningą vystymąsi, mažinant atotrūkius tarp įvairių regionų ir remiant mažiau išvystytas vietas, kurių išsivystymas buvo atsiliekančias. Šių tikslų pasiekimui Romos sutartyje buvo įtraukta nuostata įkurti Europos Socialinį Fondą (ESF). ESF, pirmasis įdiegtas struktūrinis fondas, buvo skirtas „pagerinti įsidarbinimo galimybes darbuotojams (...) ir tuo būdu prisidėti prie gyvenimo lygio kėlimo“.² Tačiau tik 1967 m. įvyko pirma svarbi evoliucija, kai buvo sukurtas generalinis direktoratas (šiandien žinomas kaip “DG Regio”), kurio misija buvo nubrėžti Bendrijos regionų politiką. Tačiau prireikė dar keleto metų, kol tapo aišku, jog regionų, susiduriančių su didžiausiais sunkumais, ekonomikoms reikalinga specifinė pagalba.

1974 – 1987: ekonominės ir socialinės sanglaudos būtinasis stiprinimas. Pirmosios naftos krizės pasekoje skirtumai tarp regionų didėjo. Šie skirtumai dar labiau išryškėjo į ją įstojus tokioms šalims kaip Airija, Graikija, Ispanija ir Portugalija. Kai kurių rajonų BVP skirtumas siekė 3,5 karto, nedarbo rodikliai – iki 7 kartų, o industrinių rajonų nykimas sąlygojo nuolatinį atotrūkį tarp atskirų regionų vystymosi. Šiame kontekste 1975 m. buvo įkurtas Europos

¹ Mackevičienė N. Europos Sąjungos struktūriniai fondai. Europos socialinis fondas ir jo parama Lietuvai.

<http://verslas.banga.lt/lt/leidinys.full/4017a23cc5093>;

Lietuva Europos Sąjungoje. Apie narystę Europos Sąjungoje. <http://www.euro.lt/lt/apie-lietuvos-naryste-europos-sajungoje/lietuva-ir-europos-sajunga/es-strukturine-parama/>.

² Europa: sutartys ir teisė. http://europa.eu/abc/treaties/index_lt.htm

Regioninės Plėtros Fondas (ERPF), kurio tikslas – finansuoti infrastruktūrinius projektus ir produktyvias investicijas mažiau išsivysčiusiuose rajonuose. Taip pat pirmą kartą programose buvo užsibrėžta padėti konkrečioms sritims per ilgalaikį periodą (6 metai), Bendrijos fondų naudojimo rėmuose koordinuojant bendros plėtros tikslus. Autentiškos integruotos struktūrinės regionų, susiduriančių su sunkumais, politikos įkūrimas įsigaliojo 1987 m. priėmus „Vieningą Europos Akta“, kuriame buvo įteisinta nuostata iki 1992 metų sukurti vieningą rinką, kartu stiprinant ekonominę bei socialinę sanglaudą ir daugelį kitų piniginių, socialinių ir aplinkosauginių priemonių.

1988 – 1993: Pagrindiniai Struktūrinių fondų įgyvendinimo principai. Ekonominės ir socialinės sanglaudos stiprinimas sąlygojo Struktūrinių fondų reformą, kuri iki tol nebuvo koordinuojama. Siekiant užtikrinti, kad šie fondai būtų racionalizuoti ir apibrėžti, 1988 m. buvo priimti reglamentai ir keturi pagrindiniai vykdymo principai – koncentracija, programavimas, prisidėjimas, bendradarbiavimas. Šiuos principus detaliau apžvelgsiu darbo 1.3.3 skyriuje.

1994 – 1999: Struktūrinių fondų dvigubinimas. 1992 m., kai EEB tapo ES, ekonominė ir socialinė sanglauda buvo patvirtinta kaip prioritetas ir buvo paruošta antra Struktūrinių Fondų karta ateinančiam šešerių metų periodui (1994-1999 m.). Finansiniai Struktūrinių Fondų asignavimai buvo padvigubinti, tuo pažymint, jog valstybės narės suteikia šiai ekonominei ir socialinei sanglaudai pagrindinį prioritetą. Sistema taip pat buvo pritaikyta – kiekvienas struktūrinis fondas finansavo tam tikrus prioritetinius tikslus įgyvendinančias priemones (detaliau finansavimas pagal prioritetinius tikslus iš tam tikrų struktūrinių fondų bus apžvelgtas 1.3.2 skyriuje). Taip pat buvo sukurtas Sanglaudos fondas, turėsiantis padėti šalims narėms, kurių vystymasis buvo stipriai atsilikęs, pasiekti konvergencijos kriterijų, kuris buvo apibrėžtas įgyvendinant ekonominę ir pinigų sąjungą.

2000-2006: Fondų valdymo supaprastinamas ir sustiprintas subsidarumas. Šiame etape Europos Komisija nusprendė, kad Struktūrinių Fondų valdymas ateinančiame periode (2000-2006 m.) turi būti supaprastintas, tuo tarpu subsidarumas turėtų būti daugiau naudojamas, įtraukiant tinkamiausią institucinį lygį. Todėl prioritetinių tikslų skaičius buvo sumažintas nuo šešių iki trijų, o Bendrijos iniciatyvų – nuo keturiolikos iki keturių. Tuo pačiu metu buvo suteiktas didesnis vaidmuo vykdyme regioninės ir vietinės valdžios institucijoms ir nuspręsta, kad fondų panaudojimas turėtų būti kontroliuojamas griežčiau ir žymiai sustiprintas jų vertinimas.³

Šiuo metu prasideda naujasis ES struktūrinių fondų valdymo laikotarpis, apimsiantis 2007 – 2013 m.

---

³ Ruse: trumpa istorija.

http://www.ruseeurope.org/spip.php?rubrique179;%20www.lpk.lt/EFDveikla/strukt_riniai_fondai.doc

1. 2. Struktūrinių fondų tikslai

Bendrija siekdama stiprinti išsiplėtusios ES ekonominę ir socialinę sanglaudą bei skatinti Bendrijos darnų, subalansuotą ir tvarų vystymąsi imasi tam tikrų veiksmų.⁴ Šie veiksmai vykdomi ES fondų, Europos investicijų banko ir kitų esamų finansinių instrumentų pagalba. Jais siekiama mažinti ekonominius, socialinius ir teritorinius skirtumus, ypač atsiradusius menkiau išsivysčiusiose valstybėse ir regionuose, taip pat dėl ekonominio bei socialinio pertvarkymo ir gyventojų senėjimo. ES fondų finansuojami veiksmai nacionaliniu ir regioniniu lygiu apima Bendrijos prioritetus, kuriais siekiama tvaraus vystymosi stiprinant augimą, konkurencingumą, užimtumą ir socialinę įtrauktį bei užtikrinant aplinkos apsaugą ir gerinant jos kokybę.

Struktūriniai fondai padeda siekti šių trijų tikslų:

1. Konvergencijos tikslo, kuriuo siekiama paspartinti mažiausiai išsivysčiusių valstybių narių ir regionų konvergenciją gerinant augimo ir užimtumo sąlygas, t. y. didinant investicijas į fizinį bei žmogiškąjį kapitalą ir gerinant jų kokybę, kuriant naujoves ir žinių visuomenę, gerinant galimybes prisitaikyti prie ekonominių ir socialinių pokyčių, saugant ir gerinant aplinką bei administracinį efektyvumą. Veikla remiama iš Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo. Šiam tikslui skiriama apie 82 % visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų.

2. Regioninio konkurencingumo ir užimtumo tikslo, kuriuo ne mažiausiai išsivysčiusiuose regionuose siekiama stiprinti regionų konkurencingumą ir patrauklumą bei užimtumą, numatant ekonominius bei socialinius pokyčius, įskaitant susijusius su prekybos atvėrimu, t. y. didinant investicijas į fizinį bei žmogiškąjį kapitalą bei gerinant jų kokybę, kuriant naujoves ir skatinant žinių visuomenę, verslumą, saugant ir gerinant aplinką, gerinant prieinamumą, darbuotojų bei įmonių gebėjimą prisitaikyti bei plėtojant įtraukčiai palankias darbo rinkas. Veikla remiama iš Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo. Šiam prioritetui skiriama apie 16 % visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų.

3. Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo, kuriuo siekiama stiprinti peržengiantį sieną bendradarbiavimą pasitelkus jungtines vietas ir regionines iniciatyvas, stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą imantis veiksmų, skatinančių su Bendrijos prioritetais susijusią integruotą teritorinę plėtrą, taip pat stiprinti regionų bendradarbiavimą bei keitimąsi patirtimi atitinkamu teritoriniu lygiu. Veikla remiama iš Europos regioninės plėtros fondo. Šiam prioritetui siūloma skirti apie 2,5 % visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų.

---

⁴ Europos Sąjungos sutartis, 1992.

Regionai atitinkantys finansavimo iš struktūrinių fondų pagal Konvergencijos tikslą reikalavimus yra tie, kurių bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui yra mažesnis nei 75 % 25 ES valstybių narių BVP vidurkio tuo pačiu atskaitiniu laikotarpiu.

Valstybės narės, atitinkančios finansavimo iš Sanglaudos fondo reikalavimus, yra valstybės narės, kurių bendrosios nacionalinės pajamos (BNP) vienam gyventojui, yra mažesnės nei 90 % 25 ES valstybių narių BNP vidurkio ir kurios yra parengusios programą ekonominės konvergencijos reikalavimams įgyvendinti.

Peržengiančio sieną bendradarbiavimo tikslais finansavimo reikalavimus atitinka Bendrijos regionai, esantys prie visų vidaus bei tam tikrų išorės sausumos sienų, ir visi regionai prie jūrų sienų, kuriuos paprastai skiria ne daugiau nei 150 kilometrų, atsižvelgiant į galimus pakeitimus, kurie būtini bendradarbiavimo veiksmų suderinamumui ir tęstinumui užtikrinti (Nakrošas, 2003).⁵

1. 3. Struktūrinių fondų principai

1989 m. siekiant padidinti struktūrinių fondų teikiamos paramos efektyvumą buvo priimti pagrindiniai jų veiklą nustatantys principai:

- ❖ **Papildomumas.** ES fondai teikia paramą, kuri papildo nacionalinius veiksmus, įskaitant regioninio ir vietos lygių veiksmus, integruojant į juos Bendrijos prioritetus. Tai reiškia, kad ES fondų parama yra skirta ne pakeisti pačių valstybių išlaidas tam tikrose srityse, o jas papildyti. Teikiant pagalbą konkretiems ekonomikos sektoriams, iš nacionalinių vyriausybių reikalaujama, kad struktūrinių fondų parama nebūtų naudojama kaip dingstis buvusias valstybines išlaidas šiuose sektoriuose „permesti“ į kitas sritis. Praktikoje šis principas reiškia ES ir valstybių narių bendrą projektų finansavimą.
- ❖ **Suderinamumas.** Komisija ir valstybės narės užtikrina, kad ES fondų parama derintųsi su Bendrijos veikla, politika ir prioritetais ir papildytų kitus Bendrijos finansinius instrumentus.
- ❖ **Koordinavimas.** Pagal atitinkamą savo atsakomybę Komisija ir valstybės narės užtikrina ES struktūrinių fondų ir kitų finansinių instrumentų teikiamos paramos koordinavimą.

---

⁵ 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999.

- ❖ **Atitiktis.** Fondų finansuojami veiksmai atitinka Sutarties ir pagal ją priimtų aktų nuostatas.
- ❖ **Programavimas.** Fondų tikslų siekiama taikant daugiamečio programavimo sistemą, kuri vykdoma keliais etapais įtraukiant prioritetų nustatymą, finansavimą ir valdymo bei kontrolės sistemą.
- ❖ **Partnerystė.** Struktūrinių fondų tikslų siekiama Komisijai ir kiekvienai valstybei nariai glaudžiai bendradarbiaujant. Kiekviena valstybė narė prireikus ir laikydamosi galiojančių nacionalinių taisyklių ir praktikos įsteigia partnerystę su kompetetingomis regionų, vietos valdžios institucijomis, ekonominiais ir socialiniais partneriais ir kitomis visuomeninėmis organizacijomis.
- ❖ **Proporcinga intervencija.** Finansiniai ir administraciniai ištekliai, kuriuos Komisija ir valstybės narės naudoja įgyvendindamos ES fondų paramą yra proporcingi veiksnių programai skiriamų išlaidų bendrai sumai.
- ❖ **Bendras valdymas.** ES fondams skirtas ES biudžetas įgyvendinamas valstybių narių ir Komisijos bendro valdymo sąlygomis, laikantis patikimo finansų valdymo principo.
- ❖ **Moterų ir vyrų lygybė bei nediskriminavimas.** Valstybės narės ir Komisija užtikrina, kad įvairiais fondų paramos įgyvendinimo etapais ir u-tikrinant galimybę jais naudotis būtų užkirstas kelias diskriminacijai dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.
- ❖ **Tvarus vystymasis.** ES fondų tikslų siekiama atsižvelgiant į tvarų vystymąsi ir Bendrijos skatinamą siekį apsaugoti ir gerinti aplinką.

Be to, struktūrinių fondų veiklai taikomas ir bendresnis *subsidiarumo* principas, įtvirtintas Maastrichto sutarties. Remiantis šiuo principu, konkrečius veiksmus turi vykdyti žemiausio lygmens valdžios institucijos, galinčios efektyviai juos atlikti. Užduotys turi būti perkeltamos į aukštesnį valdžios lygmenį tik tuo atveju, jeigu žemesnės valdžios institucijų veikla dėl užduočių pobūdžio čia būtų neefektyvi (Nakrošas, 2003).⁶

---

⁶ 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999.

ES struktūrinių fondų paramos vadovas viešųjų projektų rengėjams, 2004.

1. 4. Struktūrinių fondų rūšys

Europos Sąjungos struktūriniai fondai – regioninės ir sanglaudos politikos, kuria siekiama sumažinti regionų plėtros skirtumus ir skatinti mažiau išsivysčiusių regionų plėtrą, finansiniai instrumentai. Šiame darbe detaliau bus apžvelgti du paramos periodai 2000-2006 m. ir 2007-2013 m., labiau koncentruojantis į pastarąjį.

ES valstybės narės gauna finansinę paramą iš Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (2000-2006 m. Europos žemės ūkio garantijų ir orientavimo fondo orientavimo skyrius) bei Europos žuvininkystės fondo (2000-2006 m. Žuvininkystės orientavimo finansinio instrumento).⁷

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) teikia regionams įvairią finansinę pagalbą. Fondo lėšos sudaro apie pusę visų struktūrinių fondų biudžeto.

ERPF uždaviniai, jo paramos taikymo sritys, siekiant Konvergencijos, Regioninio konkurencingumo ir užimtumo bei Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslų ir reikalavimų paramai gauti atitikimo taisyklės yra apibrėžtos Europos Tarybos 2006 m. liepos 16 d. reglamente (EB) Nr. 1083/2006 nustatančiame bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 bei Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. reglamente (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1783/1999.

ERPF padeda finansuoti paramą, skirtą ekonominei ir socialinei sanglaudai didinti, atkuriant regionu išsivystymo pusiausvyrą pagrindinėse srityse, remdamas regionų ekonomikos vystymąsi ir struktūrinį prisitaikymą, įskaitant nuosmukį patiriančių pramoninių regionų ir atsiliekančių regionų pertvarką, bei remdamas peržengiantį sieną, tarpvalstybinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą. Atlikdamas šį uždavinį, ERPF įgyvendina Bendrijos prioritetus, ypač poreikį stiprinti konkurencingumą ir labiau skatinti inovacijas, kurti ir išsaugoti nuolatinės darbo vietas bei užtikrinti tvarų vystymąsi.

ERPF savo paramą skiria **teminiams prioritetams**:

1. Pagal Konvergencijos tikslą parama daugiausia skiriama tvariam integruotam regionų ir vietos ekonominiam vystymuisi bei užimtumui remti, įgyvendinant veiksmų programas, skirtas ekonominėms struktūroms modernizuoti ir įvairinti, nuolatinėms darbo vietoms kurti ir išsaugoti:

1.1. moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, inovacijos ir verslumas, įskaitant infrastruktūras; mažų ir vidutinių įmonių verslumo ir inovacijų finansavimo taikant finansų inžinerijos priemones skatinimas;

⁷ Europos Sąjunga: enciklopedinis žodynas (3-iasis patais. Ir papild. leid.), 2008.

1.2. informacinė visuomenė, įskaitant elektroninių ryšių infrastruktūros, vietos turinio, paslaugų ir programų kūrimą, geresnių sąlygų saugiai naudotis internetinėmis viešosiomis paslaugomis sudarymas ir tų paslaugų plėtojimas;

1.3. vietos vystymo iniciatyvos ir pagalba struktūroms, teikiančioms gretutines paslaugas, siekiant sukurti naujas darbo vietas;

1.4. aplinka, įskaitant investicijas, susijusias su vandens tiekimu ir vandens bei atliekų tvarkymu; nuotekų valymas ir oro kokybė; dykumėjimo prevencija, kontrolė ir kova su juo; integruota taršos prevencija ir kontrolė; pagalba klimato kaitos poveikiui mažinti; fizinės aplinkos atkūrimas, įskaitant užterštas vietas bei žemę ir apleistų žemės sklypų paruošimą pakartotiniam naudojimui; biologinės įvairovės skatinimas ir gamtos apsauga;

1.5. turizmas, įskaitant gamtos turtą, kurie gali padėti plėtoti tvarų turizmą, skatinimas; gamtos paveldo apsauga ir stiprinimas remiant socialinį ir ekonominį vystymąsi; pagalba, skirta turizmo paslaugų pasiūlai pagerinti teikiant naujas, didesnę pridėtinę vertę sukuriančias paslaugas ir skatinti naujus tvaresnius turizmo modelius;

1.6. investicijos į kultūrą, įskaitant kultūros paveldo apsaugą, propagavimą ir išsaugojimą; kultūros infrastruktūros plėtojimas siekiant paremti socialinį ir ekonominį vystymąsi, tvarų turizmą bei padidinti regionų patrauklumą; taip pat pagalba, skirta kultūros paslaugų pasiūlai pagerinti teikiant naujas didesnę pridėtinę vertę sukuriančias paslaugas;

1.7. investicijos į transportą, įskaitant transeuropinių tinklų ir jungčių su transeuropiniu transporto tinklu gerinimą;

1.8. investicijos į energetiką;

1.9. investicijos į švietimą, įskaitant profesinį mokymą, kuris padeda didinti gyvenimo patrauklumą ir kokybę;

1.10. investicijos į sveikatos ir socialinę infrastruktūrą.

2. Pagal Regioninio konkurencingumo ir užimtumo tikslą ERPF pagal tvaraus vystymosi strategijas skiria paramą, skatindamas užimtumą šiems prioritetams:

2.1. inovacijoms ir žinių ekonomikai, įskaitant veiksmingos regioninės inovacijų ekonomikos kūrimą ir stiprinimą, sistemingus privataus ir viešojo sektoriaus, universitetų ir technologijų centrų ryšius, kuriais atsižvelgiama į vietos poreikius;

2.2. aplinka ir rizikos prevencija;

2.3. galimybė naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis transporto ir telekomunikacijų paslaugomis.

3. Pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą parama iš ERPF skiriama šiems prioritetams:

3.1. plėtoti peržengiančią sieną ekonominę, socialinę ir aplinkosaugos veiklą taikant bendras tvaraus teritorijų vystymo strategijas;

3.2. kurti ir plėtoti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, įskaitant dvišalį jūrų regionų bendradarbiavimą, finansuojant integruotą teritorijų vystymąsi skatinančius tinklus ir veiksmus;

3.3. didinti regioninės politikos veiksmingumą, t. y. keitimąsi patirtimi, susijusia su geriausios praktikos nustatymu, perdavimu ir skleidimu, veiksmus, apimančius tyrimus, duomenų rinkimą bei vystymosi tendencijų Bendrijoje stebėjimą ir analizę.

Europos socialinis fondas (ESF) – pagrindinis ES užimtumo politikos finansinis instrumentas, kurio paskirtis yra remti užimtumą bei žmogiškųjų išteklių plėtrą ir tokiu būdu užtikrinti Europos užimtumo strategijos įgyvendinimą. Pagrindinis ESF paramos tikslas – užkirsti kelią nedarbui ir su juo kovoti, plėtoti žmogiškuosius išteklius ir integraciją į darbo rinką, mažinti socialinę atskirtį, skatinti aukštesnį užimtumo lygį, stiprinti moterų ir vyrų lygybę.

ESF veiklą reglamentuoja Europos Tarybos 2006 m. liepos 16 d. reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 bei Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1784/1999. Šiais teisės aktais nustatomi Europos socialinio fondo uždaviniai, jo paramos taikymo sritis, konkrečios nuostatos bei išlaidų rūšys, kurios yra tinkamos paramai gauti.

ESF padeda siekti Bendrijos prioritetų, susijusių su ekonominės ir socialinės sanglaudos stiprinimu, gerindamas užimtumo ir įsidarbinimo galimybes, skatindamas aukštą užimtumo lygį ir gausesnių bei geresnių darbo vietų kūrimą. Jis tai atlieka remdamas valstybių narių politiką, kuria siekiama visiško užimtumo ir darbo kokybės bei našumo, siekiama skatinti socialinę aprėptį, be kita ko, socialiai pažeidžiamų žmonių užimtumo galimybes, ir mažinti nacionalinio, regioninio ir vietos užimtumo skirtumus. Visų pirma ESF remia veiksmus, vykdomus pagal priemones, valstybių narių naudojamas remiantis gairėmis, priimtomis pagal Europos užimtumo strategiją.

ESF remia veiksmus valstybėse narėse pagal Konvergencijos ir Regioninio konkurencingumo ir užimtumo tikslus:

1. didinti darbuotojų, įmonių ir verslininkų gebėjimą prisitaikyti, taip siekiant pagerinti ekonominių pokyčių prognozavimą ir jų konstruktyvų valdymą;

2. gerinti darbo ieškančių žmonių ir neveiklių žmonių užimtumo galimybes ir tvarią įtrauktį į darbo rinką, užkertant kelią nedarbui, visų pirma ilgalaikiam ir jaunimo nedarbui, skatinant aktyvų senėjimą ir ilgesnį darbingumo amžių bei didinant dalyvavimą darbo rinkoje;

3. stiprinti socialiai pažeidžiamų žmonių socialinę įtrauktį, siekiant jų tvaraus integravimo užimtumo srityje, ir kovoti su visų rūšių diskriminacija darbo rinkoje;

4. stiprinti žmogiškąjį kapitalą;

5. skatinti partnerystes, susitarimus ir iniciatyvas kuriant atitinkamų suinteresuotų subjektų, pavyzdžiui, socialinių partnerių ir nevyriausybinių organizacijų, tinklą tarpvalstybiniu, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiu, siekiant susitelkti reformoms užimtumo ir integravimo į darbo rinką srityje;

Taip pat pagal Konvergencijos principą ESF remia šiuos veiksmus:

1. investicijų į žmogiškąjį kapitalą plėtimas ir gerinimas;

2. stiprinimas institucinių gebėjimų ir viešojo administravimo bei viešųjų paslaugų ir prireikus socialinių partnerių bei nevyriausybinių organizacijų veiksmingumo, siekiant reformų, geresnio reglamentavimo ir gero valdymo, ypač ekonomikos, užimtumo, švietimo, socialinėje, aplinkos apsaugos ir teismų srityse nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiu;

ESF taip pat remia tarpvalstybinius ir tarpregioninius veiksmus, pirmiausia keičiantis informacija, patirtimi, rezultatais ir gera praktika bei rengiant viena kitą papildančias strategijas ir suderintus arba bendrus veiksmus.

Sanglaudos fondas įsteigtas pagal Maastrichto sutartį, įsigaliojusią 1993 m., siekiant sustiprinti Bendrijos ekonominę ir socialinę sanglaudą skatinant tvarų vystymąsi. Fondo veikla reglamentuojama Europos Tarybos 2006 m. liepos 16 d. reglamentu (EB) Nr. 1083/2006 nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 bei Europos Tarybos 2006 m. liepos 11 d. reglamentu (EB) Nr. 1084/2006 įsteigiančiu Sanglaudos fondą ir panaikinančiu Reglamentą (EB) Nr. 1164/94. 2007 – 2013 m. paramos laikotarpiu Sanglaudos fondas integruojamas į struktūrinių fondų valdymo sistemą.

Užtikrinant tinkamą pusiausvyrą ir atsižvelgiant į kiekvienos paramą gaunančios valstybės narės konkrečius poreikius investicijų bei infrastruktūros srityse, Sanglaudos Fondo parama teikiama veiksams (dideliems projektams) šiose srityse:

1. transeuropinių transporto tinklų srityje;

2. aplinkos apsaugos srityje.

Fondo parama taip pat gali būti skiriama su tvariu vystymusi susijusioms sritims, teikiančioms akivaizdžią naudą aplinkai, būtent energijos efektyvumo ir atsinaujinančios energijos sričiai, o transeuropiniams tinklams nepriklausančiame transporto sektoriuje – geležinkelio, upių ir jūrų transportui, skirtingų transporto rūšių sistemoms bei jų tarpusavio sąveikai, kelių, jūrų ir oro eismo valdymui, ekologiškam miesto ir viešajam transportui.

Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai remia struktūrinius pertvarkymus žemės ūkyje ir kaimiškųjų vietovių plėtrą, teikia paramą diegiant naujus ūkininkavimo metodus, plėtojant alternatyvią ekonominę veiklą kaimo vietovėse (pvz., kaimo turizmą).

Europos žuvininkystės fondas remia pertvarkymus, padedančius prisitaikyti prie rinkos pokyčių žuvininkystės sektoriuje, naujų metodų diegimą bei ekonominės veiklos perorientavimą vietovėse, kuriose verčiamasi žuvininkyste.⁸

ES fondų parama turi būti suderinta su kitomis ES politikomis. Sąjungos finansiniai instrumentai kartu turi siekti ekonominio augimo, socialinės sanglaudos ir aplinkos apsaugos, t.y. tolydžios plėtros.

1. 5. Struktūrinių fondų įgyvendinimo sistema

Socialinė ir ekonominė sanglauda yra bendras ES ir jos valstybių narių tikslas. Todėl ES institucijos ir ES valstybės narės dalijasi atsakomybę už skirtingus ES regioninės politikos ciklo etapus.

1. 5. 1. Struktūrinių fondų planavimas

ES regioninės politikos ciklą galima suskirstyti į keletą sudedamųjų etapų – ES finansinio plano patvirtinimą, institucinės ES regioninės politikos sandaros bruožų nustatymą ir detalizavimą, programų rengimą, programų įgyvendinimą ir grįžtamąjį ryšį. Finansinė parama skiriama integruotoms, daugiamatėms ir ES gaires atitinkančioms plėtros programoms įgyvendinti. Programavimas apima ir įvairių ES regionines politikos dalyvių atsakomybės pasidalijimą (Galinienė, Dikovič, 2008). Programinis laikotarpis atitinka ES biudžetinį laikotarpį.

Finansinis planas. ES viršūnių taryba, kur atstovaujama visų ES valstybių ar vyriausybių vadovams, patvirtina daugiametį ES finansinį planą.

Bendrieji politikos bruožai. ES Taryba ir ES Parlamentas nustato bendrus ES regioninės politikos bruožus ir patvirtina pagrindinius ES fondų reglamentus, kuriais apibrėžia fondų vykdymo rėmus. Teisės normos peržiūrimos prieš kiekvieną 7 metų biudžetinį laikotarpį.

Detalūs politikos bruožai. EK detalizuoja ES regioninės politikos bruožus, reikalingus šiai politikai įgyvendinti, priima reglamentus, kitus teisės aktus ir metodinius dokumentus.

Programos rengimas. Finansinė parama teikiama per plėtotes programas, kurias sudaro remtinių priemonių rinkiniai. Programos rengimo etapą sudaro analizė (problemų nustatymas) ir

⁸ ES struktūriniai fondai. <http://www.mokslai.lt/referatai/referatas/es-strukturiniai-fondai-puslapis2.html>

programavimas (problemų sprendimo būdų nustatymas). Šis etapas yra valstybės narės atsakomybė, bet su EK deramasi dėl parengtų programų nuostatų. Programas tvirtina EK. Veiksmų programą galima apibrėžti kaip dokumentą, kuris apima nuoseklų prioritetų sąrašą, apimančią daugiamates priemones, kurios gali būti įgyvendintos per vieną ir daugiau finansinių instrumentų. Programoms ruošiami priedai – dokumentai, įgyvendinantys paramos strategiją ir prioritetus. Juose pateikiama išsami informacija apie paramos priemones. ES struktūrinių fondų programavimą sudaro: EK pateikia strategines gaires, valstybės narės rengia nacionalines bendrąsias strategijas, EK teikia pastabas dėl nacionalinių strategijų, jas patvirtinus, valstybė narė rengia programas, o patvirtinus programas rengia jų priedus.

Programos įgyvendinimas. Programos įgyvendinimas apima projektų rengimą ir įgyvendinimą. Šiame etape būtina programos priežiūra ir vertinimas siekiant padidinti programos efektyvumą. Šis etapas yra valstybės narės atsakomybė, tačiau EK dalyvauja vykdant priežiūrą, finansų kontrolę, kartu su valstybe nare atlieka tarpinį programos vertinimą ir savarankiškai atlieka vėlesnį.

Grižtamasis ryšys. Šiuo etapu ankstesnė politikos įgyvendinimo patirtis panaudojama ES politikai ir naujų programų sandarai bei įgyvendinimui tobulinti. Už šį etapą atsakingos tiek valstybės narės, tiek EK (Nakrošas, 2003).⁹

1. 5. 2. Struktūrinių fondų administravimas

Struktūrinių fondų administravimo efektyvumas yra esminis veiksnys, lemiantis sėkmingą lėšų panaudojimą valstybėse narėse, o kartu darantis įtaka struktūrinės paramos panaudojimo rezultatų veiksmingumui ir našumui.¹⁰

ES struktūrinių fondų administravimo struktūros yra nustatytos ES reglamentais bendrai visoms valstybėms narėms. Dabartiniu 2007 – 2013 m. paramos laikotarpiu struktūrinių fondų administravimo funkcijos apibrėžtos Europos Tarybos 2006 m. liepos 16 d. reglamentu (EB) Nr. 1083/2006 nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 bei Europos Komisijos 2006 m. gruodžio 8 d. reglamentu (EB) Nr. 1828/2006 nustatančiu Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisykles.

⁹ Ruse: struktūrinių fondų vykdymas. <http://www.ruse-europe.org/spip.php?rubrique181>.

¹⁰ European Commission. Working paper on ex-ante evaluation for new programming period 2007-2013, 2005. Europos Sąjungos parama. Lietuvos galimybės, 2006.

Jie pakeitė 2000-2006 m. programavimo laikotarpiu galiojusius Europos Tarybos reglamentą Nr. 1260/2006 bei Europos Komisijos reglamentą Nr. 438/2001.

ES struktūrinių fondų įgyvendinimo sistema iš esmės grindžiama *funkcijų atskyrimu*, t.y. turi būti laikomasi principo pagal kurį įstaigų, administruojančių ES paramą, tarpusavio funkcijos ir funkcijos šiose įstaigose yra atskirtos.

2000-2006 m programavimo laikotarpiu struktūrinių fondų administravimo funkcijos buvo deleguotos nacionalinėms institucijoms, kurios atlieka šias funkcijas:

- ❖ *vadovaujančioji institucija* – tai nacionalinė, regioninė arba vietos valdžios institucija arba valstybinė ar privati įstaiga, valstybės narės paskirta vadovauti konkrečiai veiksnių programai. Ji yra atsakinga už ES struktūrinių fondų paramos programos rengimą, jos įgyvendinimą, patikimą finansų įgyvendinimo užtikrinimą, informavimą apie ES struktūrinių fondų paramą ir viešinimą;
- ❖ *mokėjimo institucija*, kuri yra atsakinga už ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų išlaidų atitikimą reglamentų reikalavimams;
- ❖ *programos priežiūros komitetas*, kuris yra kolegialus tarpinstitucinis organas, prižiūrintis ES struktūrinių fondų programos įgyvendinimo pažangą, prireikus siūlantis šios programos (jos priedo) pakeitimus, tarp jų ir finansinius perskirstymus;
- ❖ *tarpinės institucijos*, kuriomis yra laikomos visos viešosios ir privačios įstaigos ar tarnybos, kurioms deleguojamos tam tikros valdymo ir/ar mokėjimo funkcijos, vadovaujančiosios institucijos atsakomybe. Kai kuriose valstybėse narėse išskiriamas dar vienas ES struktūrinių fondų administravimo lygmuo – *įgyvendinančios institucijos*, tačiau reglamentų pagrindu jos priskirtos bendrajai tarpinių institucijų kategorijai;
- ❖ *auditą koordinuojančioji institucija* – tai nacionalinė, regioninė arba vietos valdžios institucija ar įstaiga, turinti užtikrinti veiksmingą ir efektyvų valdymo bei kontrolės sistemos veikimą.

Nauji 2007-2013 m. programavimo laikotarpio reglamentai ES struktūrinių fondų administravimo struktūrų atžvilgiu kardinalių pokyčių nenumato. Reglamente Nr. 1083/2006 išskiriama *tvirtinanti institucija*, kuri yra nacionalinė, regioninė arba vietos valdžios institucija arba įstaiga, valstybės narės paskirta tvirtinti išlaidų ataskaitas ir mokėjimo paraiškas prieš siunčiant jas Komisijai. Ji taip pat gali deleguoti kai kurias savo funkcijas tarpinėms institucijoms. Taip pat atsižvelgiant į šiuo metu mokėjimo institucijų atliekamas funkcijas, naujuoju programavimo laikotarpiu jos yra pervadinta *sertifikuojančiomis institucijomis*. Tuo tarpu priežiūros komitetą keičia *stebėsenos komitetas*. Stebėsenos komitetas įsitikina veiksnių

programos įgyvendinimo efektyvumu ir kokybe; nagrinėja ir patvirtina finansuojamų veiksmų atrankos kriterijus ir patvirtina minėtų kriterijų pakeitimus atsižvelgdamas į programavimo poreikius; remdamasis vadovaujančios institucijos pateiktais dokumentais, reguliariai tikrina, kokia pažanga padaryta siekiant konkrečių veiksmų programos tikslų; nagrinėja įgyvendinimo rezultatus, nagrinėja ir tvirtina metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas; gali siūlyti vadovaujančiai institucijai pataisyti ar peržiūrėti veiksmų programą, kad būtų galima pasiekti konvergencijos, regioninio konkurencingumo ir užimtumo, Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslus arba kad pagerėtų jos valdymas, įskaitant finansų valdymą.

Tą pačią instituciją galima skirti daugiau nei vienai veiksmų programai, o stebėsenos komitetas gali būti vienas kelioms veiksmų programoms.

1. 6. Europos Sąjungos struktūriniai fondai Lietuvoje

Lietuvai tapusiai ES nare yra skiriama ES struktūrinių fondų parama, papildanti nacionalines investicijas ir prisidedanti prie vieno pagrindinių ES tikslų – ekonominės ir socialinės sanglaudos skatinimo.¹¹

ES struktūrinių fondų paramos ir bendrojo finansavimo lėšas administruoti buvo pradėta ruošti nuo 2002 m. Per trumpą laiką sukurta nuosekli administravimo sistema, parengti ir patvirtinti programiniai dokumentai, įsteigtos paramą administruojančios institucijos. Struktūrinių fondų parama Lietuvoje yra teikiama ne paskolų, o negražintinų subsidijų forma, kompensuojant faktines, patirtas išlaidas.¹²

ES struktūrinių fondų parama Lietuvai teikiama dviem periodais – besibaigiančiu 2004-2006 m. periodu ir tik prasidėjusiu 2007-2013 m. Šiame darbe pagrindinį dėmesį skirsime naujam struktūrinės paramos Lietuvoje etapui.

ES struktūrinių fondų parama gali būti teikiama tik projektams ar veikloms, kurie atitinka nacionalinių šalių parengtiems ir su EK suderintiems programiniams dokumentams, juose numatytiems tikslams, prioritetams, priemonėms, atrankos kriterijams (bendriesiems ir specialiesiems) ir veikloms. Lietuvoje 2004-2006 m. periodu toks dokumentas yra Bendrojo programavimo dokumentas (BPD), o 2007-2013 m. – Lietuvos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija ir ją detalizuojančios programos (Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programos).

---

¹¹ ES struktūrinių fondų paramos vadovas viešųjų projektų rengėjams, 2004.

¹² Inovacijų portalas – Europos Sąjungos struktūriniai fondai. <http://www.inovacijos.lt/index.php?787484240>

1. 6. 1. 2004 – 2006 m. ES struktūrinių fondų parama Lietuvai

Parengtas Lietuvos bendrojo programavimo dokumentas 2004-2006 metams yra bendras šaliai skiriamų ES struktūrinių fondų investicijų planavimo dokumentas, nustatantis atitinkamą plėtros strategiją, ES struktūrinės paramos investavimo kryptis bei priemonės, t. y. kur ir kaip Lietuvoje ketinama investuoti minėtas struktūrinių fondų lėšas. ES struktūrinių fondų finansuojami projektai Lietuvoje turi atitikti BPD, jo priede ir gairėse pareiškėjams išdėstytus reikalavimus ir prisidėti prie BPD įgyvendinimo, kartu prisidėti prie ekonominės ir socialinės gerovės kūrimo ir gerinimo. BPD strategija numato svarbiausius prioritetus, kurie detalizuojami priemonėmis. Jose yra numatomos remtinės veiklos, nusakančios kokiems projektams teikiami prioritetai skiriant ES struktūrinių fondų paramą. Remiamos veiklos turi atitikti projektų turinį. Kai kuriose BPD priemonėse panašios prigimties remtinės veiklos yra sujungtos į veiklų grupes.

Pagal BPD 2004-2006 m. laikotarpiui Lietuvai buvo skirta 3,09 mld. litų ES lėšų, o pati šalis prisidėjo 1,07 mld. litų.

Pagrindinis BPD tikslas – „sustiprinti nacionalinio ūkio ilgalaikio konkurencingumo plėtotės prielaidas, paspartinti perėjimą prie žinių ekonomikos, kuriai būdingas didėjantis BVP ir aukštas gyventojų užimtumo rodiklis, stiprinti žinių ekonomikos plėtrą, kuri lemia aukštesnį gyvenimo lygį ir visų Lietuvos gyventojų gerovę“.¹³

BPD uždaviniai yra tokie:

- ❖ išplėtoti fizinę infrastruktūrą, kuri leistų paskatinti naują ir visiškai išnaudoti esamą prekių, paslaugų bei žmonių judėjimą per Lietuvą ir Lietuvoje, taip pat aplinkosaugos požiūriu tvarią ūkio plėtrą;
- ❖ išplėtoti adaptabilią darbo jėgą eliminuojant jos kvalifikacijų nepakankamumą (visų pirma tarp bedarbių ir jaunimo) ir suteikiant jai reikiamus gebėjimus;
- ❖ sustiprinti ūkio konkurencingumo potencialą sudarant prielaidas ir skatinant gyvybingesnę verslo steigimąsi ir plėtrą bei aktyvesnę ūkio restruktūrizavimą.

BPD nustatyti penki investicijų prioritetai – socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra (finansuojamas iš ERPF), žmogiškųjų išteklių plėtra (finansuojamas iš ESF), gamybos sektoriaus plėtra (finansuojamas iš ERPF), kaimo plėtra ir žuvininkystė (finansuojamas iš EŽŪGOF Orientavimo skyriaus ir ŽOFI) bei techninė parama. Kiekvienas prioritetas turi tam tikrą skaičių priemonių (žr. 1 priedą).

BPD administravimo sistema. Pagrindinė BPD įgyvendinimo priežiūros institucija yra Priežiūros komitetas.

¹³ Lietuvos 2004-2006 metų Bendrasis programavimo dokumentas, 2004.

Vadovaujančiaja institucija, atliekančia visas ES ir Lietuvos teisės aktų jai nustatytas funkcijas, paskirta LR Finansų ministerija (ES sanglaudos politikos ir struktūrinės paramos koordinavimo departamentas), kuri atsakinga už patikimą ir veiksmingą ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų planavimą, BPD įgyvendinimą ir priežiūrą pagal ES reglamentus.

Mokėjimo institucija (LR Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas) už visų ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų apskaitą.

Igyvendinant BPD tarpinių institucijų funkcijas vykdo: LR Aplinkos ministerija (AM) – aplinkos apsaugos srityje; Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LR Vyriausybės (IVPK) – informacinės visuomenės plėtros srityje; LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) kartu su LR Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) – žmonių išteklių plėtros srityje; LR Žemės ūkio ministerija (ŽŪM) – žemės ūkio, kaimo ir žuvininkystės plėtros srityje; LR Susisiekimo ministerija (SM) – transporto infrastruktūros srityje; LR Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) – sveikatos apsaugos infrastruktūros srityje; LR Ūkio ministerija (ŪM) – paramos verslo plėtrai srityje. Tarpinės institucijos yra atsakingos už savo srities veiklos programavimą, įgyvendinimą, priežiūrą, ataskaitų rengimą ir auditą.

Igyvendinančiųjų institucijų funkcijas vykdo: Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra (APVA) – aplinkosaugos projektams; VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA) – sveikatos apsaugos, švietimo ir mokslo bei socialinės apsaugos infrastruktūros, informacinių paslaugų plėtros ir techninės paramos projektams; VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra (LVPA) – verslo plėtros, energetikos ir turizmo projektams; Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (NMA) – žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės projektams; Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra (ESFA) – socialinės integracijos ir žmonių išteklių plėtros projektams; Transporto investicijų direkcija (TID) – transporto projektams. Šios institucijos yra atsakingos už kasdienį ES struktūrinių fondų valdymą (žr. 2 priedą).¹⁴

1. 6. 2. 2007 – 2013 m. ES struktūrinių fondų parama Lietuvai

Naujuoju programavimo laikotarpiu sumažinamas ES sanglaudos politikos finansinių priemonių skaičius, paliekant tris: ERPF, ESF ir Sanglaudos fondas. ES struktūrinė parama Lietuvai 2007-2013 m. sudaro daugiau kaip 23 mld. litų. Ji bus teikiama pagal Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas šiai strategijai įgyvendinti. Ji yra nuosekliai suderinta su ES ir nacionaliniais strateginiais

¹⁴ ES struktūrinių fondų paramos vadovas viešųjų projektų rengėjams, 2004.
Europos Sąjungos parama Lietuvos informacinei visuomenei: dabartis ir ateitis, 2006.

dokumentais (tarp jų ir nacionaline Lisabonos įgyvendinimo programa), jų principais bei esminėmis strateginėmis nuostatomis. ES struktūrinės paramos planavimas naujuoju periodu bus integruotas į nacionalinį strateginio planavimo procesą.¹⁵

2007–2013 m. ES struktūrinė parama Lietuvai skiriama pagal konvergencijos ir Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetus. Pagrindinis Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos konvergencijos tikslui įgyvendinti tikslas – „sparčiai gerinti sąlygas investuoti, dirbti ir gyventi Lietuvoje, kad ūkio augimo teikiama nauda pasiektų visus Lietuvos gyventojus“.¹⁶ Strategijoje išskiriamos trys prioritetinės kryptys – produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei, konkurencinga ekonomika bei gyvenimo kokybė ir sanglauda. Strategijoje iškeltus tikslus ir uždavinius padės įgyvendinti veiksmų programos. Įgyvendinant šią strategiją, joje suformuluotas prioritetines kryptis ir ja remiantis parengtas veiksmų programos, bus nuosekliai atsižvelgiama į tokius horizontalius prioritetus, kaip darnus vystymasis, lygios galimybės ir informacinė visuomenė, taip pat įvairių viešosios politikos sričių (pvz., sveikatos apsaugos, švietimo ir mokslo) reformų Lietuvoje poreikius. Daug dėmesio bus skiriama regioninės plėtros aspektui.

Strategija ir veiksmų programos yra patvirtintos EK sprendimu.

Nacionalinėje Lisabonos strategijos įgyvendinimo programoje numatytas bendrasis ekonominės strategijos tikslas – mažinti šalies ekonominio išsivystymo lygio atsilikimą nuo ES šalių vidurkio – atitinka Strategijos viziją, kad 2015 m. Lietuva turi pasiekti kai kurių senųjų ES šalių narių ekonominio ir socialinio išsivystymo lygį. Visos 4 veiksmų programos remiasi šiuo siekiu.

Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa (ŽIPVP). ŽIPVP vizija – „tinkami ir produktyvūs žmogiškieji ištekliai, tarnaujantys ūkio plėtros, užimtumo ir žinių visuomenės poreikiams“. ŽIPVP siekiama šių svarbiausių tikslų:

1. Didinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir užimtumą, skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą ir užtikrinti lygias galimybes visiems dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.
2. Padidinti Lietuvos gyventojų galimybes mokytis visą gyvenimą, sudarant sąlygas plėtoti dinamiškai žinių visuomenei.
3. Gerinti žmogiškųjų išteklių kokybę ir kiekybę MTTP srityje, didinant Lietuvos MTTP pajėgumą ir potencialą.
4. Stiprinti administracinius gebėjimus ir didinti viešojo administravimo efektyvumą.

¹⁵ Tarybos sprendimas dėl Bendrijos sanglaudos politikos strateginių gairių Nr. 2006/702/EB, 2006. Komisijos sprendimas patvirtinantis tam tikras Lietuvos nacionalinio strateginių kryptų plano dalis Nr. CCI 2007LT16UNS001, 2006.

¹⁶ Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti, 2007.

Šiai programai bus skirta 13,8 proc. ES struktūrinės paramos lėšų, gaunamų pagal konvergencijos tikslą. Programos įgyvendinimas bus finansuojamas iš ESF.

Ekonomikos augimo veiksmų programa (EAVP). Strateginis EAVP veiksmų programos tikslas – „spartinti ūkio augimą ilguoju laikotarpiu, siekiant sumažinti Lietuvos ir ES vidurkio išsivystymo netolygumus“. Pagrindiniai EAVP tikslai yra:

1. Didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį;
2. Didinti verslo produktyvumo lygį, ypač sudarant palankią aplinką inovacijoms ir smulkiąjam bei vidutiniam verslui;
3. Efektyvinti ekonominę infrastruktūrą.

EAVP numatoma skirti didžiausią paramos lėšų dalį – 45,72 proc. Labai svarbu, jog net 10 proc. lėšų numatoma skirti ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirtiems moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai. Programa bendrai finansuojama ERPF ir Sanglaudos fondo (transportui) lėšomis.

Sanglaudos skatinimo (SSVP). SSVP vizija yra labiau integruota Lietuvos visuomenė, kurią, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, supa panaši gyvenimo aplinka ir kokybė. Vizijos įgyvendinimo bus siekiama per šiuos pagrindinius SSVP tikslus:

1. Sudaryti visas reikalingas prielaidas vietos plėtros potencialui stiprėti ir atsiskleisti.
2. Užtikrinti prieinamas ir aukštos kokybės esmines viešąsias sveikatos priežiūros, švietimo, valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų teikiamas paslaugas, nestacionarias socialines paslaugas ir paslaugas neįgaliesiems.
3. Siekti geresnės aplinkos kokybės, ypatingą dėmesį skiriant energijos panaudojimo efektyvumui didinti.

Šiai programai bus skirta 39,1 proc. ES struktūrinės paramos lėšų, gaunamų pagal konvergencijos tikslą. Veiksmų programa bus bendrai finansuojama ERPF ir Sanglaudos fondo (aplinkos apsaugai) lėšomis.

Techninės paramos veiksmų programa (TPVP). Lietuva turi užtikrinti jai skiriamos ES struktūrinės paramos programų įgyvendinimo kokybę, sukurti tinkamą paramos administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų jos funkcionavimą, užtikrinti deklaruojamų EK išlaidų tinkamumą finansuoti iš ES struktūrinės paramos, užkirsti kelią sukčiavimui, aptikti ir pašalinti pažeidimus bei stiprinti paramos administravimo gebėjimus. Tai yra esminis valstybei narei keliamas reikalavimas, o kartu – šios veiksmų programos pagrindinis tikslas. Tam reikalingi atitinkami instituciniai ir administraciniai gebėjimai, kuriems kurti, užtikrinti ir stiprinti planuojama panaudoti ES struktūrinę paramą pagal šią veiksmų programą.

TPVP pagrindiniai uždaviniai:

1. Sukurti ES struktūrinės paramos administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei ŽIPVP, EAVP, SSVP ir TPVP.

2. Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, ŽIPVP, EAVP, SSVP ir TPVP teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus.

3. Atlikti ŽIPVP, EAVP, SSVP ir TPVP vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes.

Techninei paramai (TPVP ir teminių programų techninės paramos prioritetams) bus skirta 3 proc. Visos ES struktūrinės paramos lėšų. Programa bus finansuojama iš ESF.

Pagal veiksmų programų tikslus išskiriami jų prioritetai ir pastarųjų įgyvendinimo priemonės, apibrėžtos veiksmų programų prieduose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės (žr. 3 priedą).

Priemonės įgyvendinamos per projektus. Viešojo ir privataus sektoriaus projektams, pateiktiems finansuoti iš ES struktūrinės paramos, taikomos skirtingos projektų atrankos procedūros. Projektai atrankami taikant vieną iš trijų projektų atrankos būdų: valstybinę projektų atranką, regioninę projektų atranką, konkursą.

2007 – 2013 m. ES struktūrinių fondų paramos administravimo sistema. Naujuoju programavimo laikotarpiu ES struktūrinius fondus administruos daugiau institucijų nei BPD (žr. 4 priedą). Toks institucijų skaičiaus padidėjimas daugiausiai susijęs su regionų plėtros tarybų kaip tarpinių institucijų įtraukimu į struktūrinių fondų administravimo procesą. Taip pat veiksmų programų skaičiaus padidėjimu bei valstybėms narėms suteikiama didesne atsakomybe už paramos planavimą ir panaudojimą. Naujos programos yra teminės apimančios kelis ūkio sektorius, todėl jų veiksmai siekiant bendrų planų turi būti gerai derinami. Tuo tikslu buvo išskirtos koordinavimo funkcijas ir kiekvienai teminei veiksmų programai įsteigti valdymo komitetai, kuriuose dalyvauja visos už programos įgyvendinimą atsakingos institucijos.¹⁷

Siekiant užtikrinti administravimo sistemos efektyvumą būtina aiškiai paskirstyti administravimo funkcijas tarp skirtingų administravimo lygmenų ir užtikrinti glaudų tarpinstitucinį bendradarbiavimą.

Kuriant naujo periodo paramos administravimo sistemą, buvo įvertinta 2004–2006 metų administravimo patirtis, siekiant išlaikyti ir sustiprinti gerai veikiančias struktūras ir mechanizmus, ir pašalinti esamus trūkumus. Kaip gerą patirtis išlaikyta centralizuota valdymo ir kontrolės sistema ir paskirta viena institucija – Finansų ministerija, kuri atliks visų keturių veiksmų programų vadovaujančiosios ir tvirtinančiosios institucijos funkcijas. Taip pat Finansų

---

¹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. 1K-376 „Dėl Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos valdymo komitetų sudarym“, 2007.

ministerijai priskirtos ir koordinuojančios institucijos funkcijos.¹⁸ Visų veiksmų programų audito institucijos funkcijas taip pat atliks viena institucija – Valstybės kontrolė. Struktūrinių fondų administravimo procese dalyvaus ir Viešųjų pirkimų tarnyba. Ji kontroliuos kaip atliekant projektų viešuosius pirkimus laikomasi viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, vykdys pažeidimų prevenciją, konsultuos pareiškėjus/projektų vykdytojus viešųjų pirkimų atlikimo klausimais.¹⁹

Administravimo sistema taip pat pasipildo viena tarpine institucija – Vidaus reikalų ministerija ir viena įgyvendinančiąja institucija – UAB „Investicijų ir verslo garantijos“. Kitos į struktūrinių fondų administravimą įtrauktos institucijos atliks tas pačias kaip ir BPD laikotarpiu administravimo funkcijas.

Atliekant veiksmų programos įgyvendinimo priežiūrą, partnerystės principą įgyvendins Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytas bendras stebėsenos komitetas ŽIPVP, EAVP, SSVP ir TPVP, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti.²⁰

Atkreiptinas dėmesys, kad paramą kaimo plėtrai ir žemės ūkiui administruos Žemės ūkio ministerija ir Nacionalinė mokėjimų agentūra.

---

¹⁸ Šios funkcijos paskirtos skirtingiems LR finansų ministerijos departamentams. Vadovaujančiosios institucijos funkcijas atliks – Veiksmų programų valdymo departamentas, koordinuojančiosios - ES sanglaudos politikos ir struktūrinės paramos koordinavimo departamentas, o tvirtinančiosios - Nacionalinio fondo departamentas.

¹⁹ Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklės, 2007. Europos Sąjungos parama. Lietuvos galimybės, 2006.

²⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. 1K-080 „Dėl laikinojo bendro stebėsenos komiteto Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti personalinės sudėties“, 2007.

2. ŽINIŲ VISUOMENĖ IR EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINIAI FONDAI

Žinių visuomenė yra sudėtingas, kompleksinis fenomenas, kuris veikia visus žmonių veiklos aspektus. Vieningo žinių visuomenės apibrėžimo ir sampratos nėra, tačiau apibendrinant galima sakyti, kad žinių visuomenė – tai išsilavinusi, nuolat besimokanti ir žiniomis savo veiklą grindžianti visuomenė, kurios nariai turi galimybę ir geba visose savo veiklos srityse efektyviai naudotis šiuolaikinių informacinių technologijų priemonėmis, šalies ir pasaulio kompiuterizuotais informacijos ištekliais. Tai visuomenė, kurios valdžios institucijos pasitelkdamos informacines technologijas, priima sprendimus ir garantuoja gyventojams prieinamą ir patikimą viešą informaciją. Žinių visuomenės kūrimas apjungia daugybę elementų. Tai ir sukūrimas efektyvios, visiems prieinamos švietimo sistemos, sąlygų mokytis visą gyvenimą suteikimas, gerų specialistų rengimas, mokslinių tyrimų plėtra, mokslo ir verslo skatinimas, valstybės valdymo tobulinimas, galimybės užtikrinimas piliečiams lanksčiau prisitaikyti prie greitai besikeičiančių gyvenimo sąlygų, taikant naujas technologijas, socialinės atskirties mažinimas, informacinės visuomenės plėtojimas, nacionalinės kultūros savitumo skatinimas, kultūros srities plėtrai sąlygų sudarymas, aplinkosauga ir darni plėtra ir kita. Tai yra pagrindiniai Lisabonos strategijos siekiai, prie kurių reikšmingai prisideda ir ES struktūriniai fondai bei sanglaudos politika. Beveik 90 proc. Struktūrinių fondų finansuojamų programų gali būti vertinamos kaip tiesiogiai prisidedančios prie Lisabonos uždavinių.

2. 1. Lisabonos strategija

2000 m. Lisabonoje vykusiame vykusio Europos Vadovų Taryba nustatė strateginį tikslą ES, siekiant padidinti užimtumą, sustiprinti ekonomines reformas ir socialinę sanglaudą žiniomis pagrįstoje ekonomikoje – per dešimtmetį ES paversti „konkurencingiausia ir dinamiškiausia žinių pagrindu augančia ekonomika pasaulyje, kurioje darni ekonominė plėtra būtų suderinta su didesniu ir geresnės kokybės užimtumu ir tvirtesne socialine sanglauda“. Tai imta vadinti Lisabonos strategija, reikalaujančia imtis veiksmų įvairiose srityse: vidaus rinkos, informacinės visuomenės, mokslinių tyrimų, švietimo, struktūrinių ekonomikos reformų, stabilios valiutos ir makroekonominės politikos, taip sudarant palankias sąlygas augimui ir darniems viešiesiems finansams.²¹ Gioteburgo Viršūnių susitikime prie Lisabonos proceso nutarta prijungti aplinkosaugos dimensiją.

²¹ Lisabonos strategija: daugiau ir geresnių darbo vietų konkurencingesnėje Europoje.
<http://www.europarl.europa.eu/highlights/lt/1001.html>

Vienas iš Lisabonos strategijos ramsčių – informacinės visuomenės sukūrimas, padėsiantis įgyvendinti žinių ekonomiką ir kurti naujas darbo vietas didžiausią augimo potencialą turinčiose srityse. To pasekoje kilo iniciatyva „eEuropa – informacinė visuomenė visiems“ ir buvo parengtas „eEuropa 2002“ veiksmų planas.

„eEuropa“ politinė iniciatyva, turėjusi užtikrinti kuo didesnę naudą iš tų pokyčių, kuriuos atneša informacinė visuomenė. Šie pokyčiai apima ne tik technologijas. Ir užtikrinti šių pokyčių efektyvią vadybą yra vienas svarbiausių ekonominių ir socialinių iššūkių ES. Tai turės esminės įtakos užimtumui, plėtrai ir efektyvumo didėjimui Europoje. Ši iniciatyva numato 10 veiklos krypčių: Europos jaunimas skaitmeniniame amžiuje (skatinti kompiuterinį raštingumą, mokyklų prieigą prie tinklų), pigesnė prieiga prie interneto, elektroninės prekybos spartinimas, greitas internetas mokslininkams ir studentams (eMokymasis, eTyrimai), rizikos kapitalas aukštųjų technologijų mažoms ir vidutinėms įmonėms, neįgaliųjų elektroninis dalyvavimas, sveikatos apsauga kompiuterinių tinklų pagalba, kompiuterizuota transporto sistema, eVyriausybė.

„eEuropa 2002“ veiksmų planas įtvirtino veiksmus, kuriuos ES šalys narės turėjo pasiekti iki 2002 metų pabaigos. Tie tikslai – tai pigesnis, greitesnis, saugus internetas, investicijos į žmones bei įgūdžius ir interneto naudojimo skatinimas. Tuo metu buvusioms šalims kandidatėms buvo skirtas atskiras rekomenduotinių veiksmų planas – „eEuropa+“.

2002 m. EK pristatė naują veiksmų planą „eEuropa 2005“, orientuotą į šiuolaikiškas elektronines viešąsias paslaugas, ypač el. valdžios, el. mokymo ir el. medicinos srityse, dinamišką el. verslo aplinką, plačiajuosčio ryšio už prieinamą kainą galimybę ir saugią informacijos infrastruktūrą. Šį veiksmų planą sudaro keturios skirtingos, bet tarpusavyje susijusios priemonės (instrumentai): patikslinti ir adaptuoti teisės aktus nacionaliniame ir Europos lygmenyse, pasikeitimas patirtimi (tiek teigiama, parodomaisiais projektais, tiek ir neigiama), politikos įgyvendinimas kontrolė ir vertinamas, bendras egzistuojančių politikų koordinavimas.

2005 m. Europos vadovų taryba, apsvarsčiusi pirmųjų penkerių metų Lisabonos darbotvarkės vykdymą, iš naujo apsvarstė Lisabonos strategiją ir nusprendė daugiau dėmesio skirti ekonomikos augimui ir užimtumui.

To pasekoje EK pradėjo naują iniciatyvą – „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui“. Ši iniciatyva yra gairės, jungiančios visas iki 2010 m. planuojamas ES informacinės visuomenės veiklas, siekiant skatinti atvirą ir konkurencingą skaitmeninę ekonomiką bei pabrėžiant informacinių ir ryšių technologijų (IRT) svarbą visuomenės integracijai ir gyvenimo kokybei. Šiame dokumente numatyti Europos informacinės visuomenės politikos prioritetai:

- ❖ bendros Europos informacinės erdvės, kuri skatintų atvirą ir konkurencingą informacinės visuomenės ir informavimo priemonių vidaus rinką, sukūrimas (spartesnis ryšys šalių paslaugoms, gausaus turinio produktai, teisinis ir ekonominis aiškumas, saugumas);
- ❖ inovacijų ir investicijų IRT srityje didinimas, siekiant ekonomikos augimo ir daugiau bei geresnių darbo vietų (numatoma mažinti atotrūkį tarp tyrimų rezultatų ir jų ekonominės naudos);
- ❖ integruotos Europos informacinės visuomenės, kuri skatintų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, atitinkantį darnų vystymąsi ir teikiant pirmenybę geresnėms viešosioms paslaugoms ir gyvenimo kokybei, sukūrimas (padidinti IRT gaminių ir paslaugų prieinamumą, ypač atsilikusiuose regionuose, padaryti šias paslaugas geresnes ir ekonomiškesnes, pagerinti gyvenimo kokybę, panaudojant IRT medicinos, socialinės apsaugos paslaugų plėtojimo, kultūrinės įvairovės stiprinimo, aplinkos apsaugos užtikrinimo srityse).

Be minėtų strateginių iniciatyvų, ES yra nemažai teminių programų, orientuotų į atskiras informacinės visuomenės vystymo sritis. Šios programos konkretizuoja strateginėse iniciatyvose išdėstytas nuostatas ir paverčia jas veiksmų planais, numatančiais veiklas, vykdytojus ir lėšas.

Ruošdamasi 2007 – 2013 m. ES paramos periodui, EK parengė Bendrijos sanglaudos politikos strategines gaires, apibrėžiančias ES sanglaudos politikos prioritetus. Šiose gairėse kaip viena iš veiklos kryptių išskiriamas informacinės visuomenės skatinimas. IRT sklaida visose ES ekonomikos šakose yra esminis tiek regionų našumo, tiek konkurencingumo gerinimo svirtas, skatinantis pertvarkyti gamybos metodus, atsirasti naujam verslui bei privačioms paslaugoms; kad veiksmingos ir efektyvios viešosios paslaugos, ypač el. valdžia ir el. sveikata, apima didelį ekonomikos augimo ir naujų paslaugų atsiradimo potencialą; kad technologijų sklaida gali prisidėti prie regionų plėtros, plėtodama įmonių, ypač mažų ir vidutinių, savitarpio susietumą ir tinklų kūrimą. Atsižvelgiant į tai, informacinės visuomenės plėtros srityje ES mastu numatomos šios veiksmų gairės:

- ❖ užtikrinti, kad įmonės ir namų ūkiai naudotų IRT, ir skatinti IRT plėtrą remiantis subalansuota parama, skirta IRT produktų ir viešojo bei privataus sektoriaus paslaugų pasiūlai ir paklausai, taip pat didinant investicijas į žmogiškąjį kapitalą. Šie veiksmai turėtų didinti našumą, skatinti atvirą ir konkurencingą skaitmeninę ekonomiką ir integruotą visuomenę ir taip pat prisidėti prie ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo;

- ❖ užtikrinti IRT infrastruktūros sukūrimą ten, kur rinka nepajėgi jos suteikti už prieinamą kainą ir iki paslaugų poreikius atitinkančio lygio, ypač atokiose kaimiškose vietovėse ir naujose valstybėse narėse.

2. 2. Lietuvos perspektyva

Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija, pagal kurią Lietuvai bus skiriama ES struktūrinių fondų parama bei ją įgyvendinančios veiksmų programos parengtos derinant su Nacionaline Lisabonos strategijos įgyvenimo programa ir Valstybės ilgalaikės raidos strategija. ES struktūrinė parama yra vienas svarbiausių Nacionalinės Lisabonos strategijos programos įgyvendinimo finansavimo šaltinis (taip pat bus naudojami ir kiti šaltiniai – valstybės biudžetas, privačios lėšos).²²

Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti remiasi ir nuosekliai pratęsia dar BPD suformuluotą strateginę viziją, jog 2015 m. Lietuva pasieks kai kurių ES-15 priklausančių šalių socialinio ir ekonominio išsivystymo lygį. Nacionalinėje Lisabonos strategijos įgyvendinimo programoje numatytas bendrasis ekonominės strategijos tikslas – mažinti šalies ekonominio išsivystymo lygio atsilikimą nuo ES šalių vidurkio – atitinka šios vizijos esmę.²³

Norint įgyvendinti šią viziją reikia imtis įvairių veiksmų, iniciatyvų: nuo įvairių viešosios politikos reformų ir teisinio reguliavimo tobulinimo iki investicinių priemonių. Sparčią ūkio plėtrą, gerovės kūrimą bei kokybiškas darbo vietas gali garantuoti tik ekonomika, besiremianti aktyviu žinių kūrimu bei jų pritaikymu ir tai daryti gebančiais žmonėmis. Vienas pagrindinių šios strategijos siekių ir struktūrinių fondų panaudojimo krypčių – paspartinti žinių ekonomikos plėtrą Lietuvoje, kad produktyvios žinios taptų ekonomikos pagrindu. Produktivių žinių kaupimas, sklaida ir efektyvus panaudojimas yra tiesiogiai susiję su aktyviu inovacijų, verslumo ir kūrybiškumo visose visuomenės gyvenimo bei ūkio srityse skatinimu, palankių sąlygų darbo jėgai konkurencingai dalyvauti žiniomis ir inovacijomis grindžiamoje kūrybingoje ekonomikoje sudarymu. Tad šiandienos valstybėje gebėjimas orientuotis į visuomenę, tinkamai panaudojančią turimus žinių išteklius, tampa sėkmingą šalies ūkio plėtrą lemiančiu veiksmu. Žinių visuomenės plėtra – kaip visuomenės, grindžiančios savo veiklą žiniomis, – yra pagrindinis ekonomikos plėtros, darbo vietų kūrimo ir socialinės gerovės veiksnys ilguoju ES paramos laikotarpiu.

Galima išskirti šias prioritėtines ES struktūrinių fondų panaudojimo kryptis:

²² Lisabonos strategijos prioritetų atspindys 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje. <http://www.president.lt/files/J.Simonavicius-Lisabonos.strategijos.prioritetu.atspindys.pps>

²³ Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti, 2007.

- ❖ **produktyvus žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei.** Žinių visuomenės sukūrimas Lietuvoje yra ilgo laikotarpio prioritetas, nurodantis esminį uždavinį investicijoms pagal šią prioritetinę kryptį – sukurti aktyviai darbo rinkoje dalyvaujančią visuomenę, kurios nariai nuolat aktyviai įgyja, atnaujina, plečia savo kompetencijas ir produktyviai taiko jas šalies ūkyje. Trumpesnėje perspektyvoje žinių visuomenės kūrimas reikalauja aktyvaus investavimo siekiant teigiamų pokyčių keliose esminėse srityse siekiant šių pagrindinių uždavinių – pritraukti ir išlaikyti žmones darbo rinkoje; siekti aktyvesnio mokymosi visą gyvenimą; plėtoti aukščiausios kvalifikacijos darbo jėgą; siekti efektyvesnio viešojo administravimo.
- ❖ **konkurencinga ekonomika.** Spartaus ūkio augimo bus siekiama kuriant, stiprinant ir išlaikant šalies ekonomikos tarptautinį konkurencingumą. Siekiama šių uždavinių – didinti produktyvumo lygį versle, ypač sudarant palankią aplinką inovacijoms ir smulkiam ir vidutiniam verslui; didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį; efektyvinti infrastruktūrinę dalį.
- ❖ **gyvenimo kokybė ir sanglauda.** Tai sudarytų pagrindą stabiliam ir darniam ūkio augimui, siekiant šių uždavinių – geriau panaudoti vietos potencialą, teikti kokybiškas ir prieinamas viešąsias paslaugas, siekti geresnės aplinkos kokybės.

Įgyvendinant 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, joje suformuluotas prioritetines kryptis ir ja remiantis parengtas veiksmų programas, atsižvelgiama ir į horizontalius prioritetus²⁴, kurių vienas yra informacinė visuomenė. Siekiant žinių visuomenės, labai svarbus aspektas yra spartus ir pigus žinių sklidimas, kuriam sąlygas geriausiai sudaro efektyvus IRT naudojimas. Tokia informacinės visuomenės plėtra susijusi su daugeliu sektorių ir lemia platų galimą investavimą į šią sritį. Plėtojant informacinę visuomenę, viešojo administravimo institucijos padidins el. valdžios galimybes, gyventojams ir verslui bus teikiamos naujos rūšies viešosios paslaugos, pagrįstos IRT, bus sudarytos Vyriausybės ir Vyriausybės institucijų veiklos modernizavimo, viešojo administravimo procedūrų skaidrumo didinimo prielaidos. Informacinės visuomenės plėtra parems ir pastangas išsaugoti Lietuvos kultūrinį tapatumą. Jai teks svarbus vaidmuo padedant įgyvendinti strategijos tikslus, susijusius su švietimo ir profesinio mokymo sistemos tobulinimu, visą gyvenimą trunkančio mokymosi kultūros puoselėjimu, gerinant paslaugų prieinamumą periferinių vietovių gyventojams ir neįgaliesiems.

²⁴ ES struktūrinės paramos horizontalieji prioritetai yra darnus vystymasis, lygių galimybių skatinimas, informacinė visuomenė, regioninė plėtra.

Lisabonos strategijoje ir ją įgyvendinančiuose nacionaliniuose teisės aktuose išskirti tikslai ir prioritetai išdėstyti Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje ir ją įgyvendinančiose teminėse veiksmų programose.

2. 3. Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir e. paslaugos

Viešoji paslauga – teisės aktais nustatyta duomenų, informacijos bei dokumentų teikimo ar gavimo tvarka, kurios procedūros atliekamos asmens buvimo vietoje bei jo pageidavimu, skaitmeniniu pavidalu, nuotoliniu būdu per internetą ar (ir) kitomis telekomunikacijų priemonėmis ir apima visą gyventojų ar verslo subjekto bendravimą su viešojo administravimo subjektais.²⁵ Elektroninė viešoji paslauga – tai paslauga, suteikianti asmeniui galimybę jo buvimo vietoje skaitmeniniu pavidalu viešaisiais kompiuterių tinklais atlikti jo poreikius tenkinančias įvairias procedūras ir gauti informaciją. Elektronines paslaugas gali naudoti žmonės, verslas ir kitos elektroninės paslaugos ir jos gali būti pasiekiamos įvairiais informacijos šaltiniais.²⁶

Informacinės visuomenės vystymas 2007 – 2013 m. ES paramos laikotarpiu visų pirma numatomas kuriant elektroninį turinį ir paslaugas bei plėtojant elektroninę infrastruktūrą. Elektroninio turinio ir paslaugų plėtra suprantama kaip valstybės teikiamų paslaugų (viešųjų e. paslaugų, e. sveikatos paslaugų, e. mokymo paslaugų ir kt.) visumos plėtojimas, lietuvių kalbos ir kultūros sklaidai informacinėje visuomenėje skirtų priemonių kūrimas, e. demokratijos plėtrą skatinančių įrankių diegimas, verslo procesų perkėlimo į elektroninę terpę skatinimas ir pan.²⁷

Geriausiai Lietuvoje išplėtotos elektroninės viešosios paslaugos, susijusios su gyventojų pajamų ir turto deklaravimu, įsidarbinimo paslaugomis, viešųjų bibliotekų saugomos informacijos paieška, socialinėmis įmokomis, muitinės deklaracijomis, statistikos duomenų pateikimu.²⁸ Tuo tarpu Lietuvos gyventojams aktualiausios viešojo administravimo institucijų teikiamos paslaugos yra galimybė internetu užsisakyti asmens dokumentus (pasą, vairuotojo pažymėjimą), užregistruoti automobilį, pildyti dokumentus, susijusius su socialinėmis išmokomis, užsiregistruoti pas gydytoją. Gyventojų nuomone, viešųjų paslaugų teikimas elektroniniu būdu sudaro sąlygas tvarkyti reikalus su viešojo administravimo institucijomis

---

²⁵ Viešosios paslaugos. <http://www.epaslaugos.lt/govgate/showContent.do?cId=1>

²⁶ Europos Parlamento ir Tarybos 2000 m. birželio 8 d. direktyvoje 2000/31/EB "Dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva)" pateiktas informacinės visuomenės paslaugos apibrėžimas (įžanginė dalis, 17 punktas).

²⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės internetinės svetainės informacija.

²⁸ Statistikos departamento tyrimo apie informacinių technologijų panaudojimą valstybės (savivaldybių) valdymo įstaigose (2006 m.) duomenys.

patogesnėse vietose (pvz. namuose ar darbe), patogių laiku ir gauti paslaugą greičiau nei tradiciniais būdais.²⁹

Atsižvelgiant į tai būtina tobulinti viešojo administravimo sektorių. Efektyvus viešasis administravimas yra svarbi žiniomis pagrįstos ekonomikos konkurencingumo sąlyga, todėl reikia užtikrinti efektyvią valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklą bei valstybės tarnautojų kvalifikacijos ir kompetencijos atitiktį besikeičiantiems poreikiams. Lietuvos viešojo administravimo plėtros iki 2010 m. strategijoje numatyta viešojo administravimo vizija – teikianti geresnes viešąsias paslaugas ir atsižvelgianti į asmenų poreikius viešojo administravimo sistema, perimanti ES institucinę, administravimo ir politinio proceso patirtį.³⁰

Lietuvoje bus remiamos viešųjų politikų ir viešųjų paslaugų reformos (restruktūrizavimas, optimizavimas, pertvarkymas, plėtra ir kt.), rengiamos ir įgyvendinamos nauju programiniu laikotarpiu. Panaudojant ES struktūrinę paramą, Lietuvoje bus didinama įvairių viešųjų paslaugų, kurios teikiamos verslui ir piliečiams, atitiktis jų poreikiams, kokybė ir prieinamumas (diegiant vieno langelio principą, tobulinamas kokybės valdymas viešajame sektoriuje ir t. t.). Reformų poreikis ypač didelis tokiose srityse kaip aukštasis mokslas, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtra ir sveikatos priežiūra.

Pagaliau viešojo administravimo efektyvumo didinimas ir administracinių gebėjimų stiprinimas Lietuvoje bus labai svarbus siekiant efektyviai naudoti ES struktūrinės paramos lėšas 2007–2013 m. laikotarpiu. Norint efektyviai panaudoti išaugusią ES struktūrinės paramos apimtį, bus siekiama sustiprinti valdymo ir kontrolės sistemą, užtikrinti ES struktūrinių fondų paramos planavimo, stebėsenos, kontrolės, audito, vertinimo, viešinimo bei kitų su šios paramos panaudojimu susijusių veiklų kokybę ir veiksmingumą. Tai apima ir ES struktūrinės paramos e.paslaugų valdymą ir administravimą, t.y. paslaugų, skirtų pačios ES struktūrinės paramos valdymui ir administravimui.

2. 4. Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugos

ES struktūrinę paramą 2004-2006 m. administravimo 15 institucijų, naujuoju 2007-2013 m. laikotarpiu jų skaičius turėtų išaugti. Šioje sistemoje dirbantys asmenys kasdieną administruoja besibaigiančio 2004-2006 m. periodo struktūrinę parama bei keturias 2007-2013 m. periodo veiksmų programas, kurias sudaro 16 prioritetų ir 182 patvirtintos priemonės (Priedas Nr. 5). Tai yra didžiulis kiekis informacijos, reikalaujantis daug laiko ir žmogiškųjų išteklių sąnaudų.

²⁹ Europos Sąjungos parama Lietuvos informacinei visuomenei: dabartis ir ateitis, 2006.

³⁰ Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti, 2007.

2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa, 2007.

Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priedas, 2008.

Siekiant ES struktūrinių fondų valdymo ir administravimo funkcijas padaryti efektyvesnėmis administracinėje sistemoje diegiamos e.paslaugos, kurias jau anksčiau apibrėžėme kaip informacines sistemas – Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS), Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. (SFC) ir ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt).

2. 4. 1. Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema

Pagal Europos Tarybos 2006 m. liepos 16 d. reglamentą (EB) Nr. 1083/2006 nustatantį bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999, vadovaujančioji kiekvienos šalies narės institucija turi užtikrinti, kad veiktų kompiuterizuota apskaitos dokumentų apie kiekvieną pagal veiksmų programą vykdomą veiksmą registravimo bei saugojimo sistema, ir kad būtų renkami finansų valdymui, stebėsenai, patikrinimams, auditui bei vertinimui reikalingi duomenys apie įgyvendinimą. Todėl ES paramos administravimui reikėjo ne tik žmogiškųjų, bet ir technologinių resursų, tiksliau – specifinės informacinės sistemos. Ji turėjo atitikti ne tik daugiau nei 15 ES lėšų įsisavinimą administruojančių institucijų poreikius, bet ir EK ir ES struktūrinės paramos administravimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.³¹

Dar 2004-2006 m. struktūrinės paramos administravimo laikotarpiu BPD yra numatyta, kad duomenims laikyti, apibendrinti ir pateikti Lietuvoje bus sukurta ir naudojama nacionalinė Struktūrinių fondų valdymo ir priežiūros informacinė sistema, kuri užtikrins veiklos, finansuojamos iš struktūrinių fondų, finansinių duomenų ir duomenų apie veiklą skaidrumą ir prieinamumą. Buvo numatyta, kad ši sistema bus pritaikyta visiems struktūrinių fondų naudotojams, kartu atsižvelgiant į įvairių struktūrinių fondų specifiką. Ji turėjo sudaryti galimybes stebėti duomenis ir gauti informaciją apie atskirų projektų įgyvendinimą, atskirų BPD priemonių įgyvendinimo pažangą, bendrą BPD įgyvendinimo pažangą.

Buvo numatyta, kad šią sistemą sukurs vadovaujančioji institucija bendradarbiaudama su kitomis administravimo procese dalyvaujančiomis institucijomis.

Taigi 2005 m. LR Finansų ministerija įdiegė ES struktūrinių fondų kompiuterizuotą valdymo ir priežiūros sistemą (SFMIS). Šiuo metu SFMIS leidžia rinkti ir apibendrinti informaciją apie visus ES struktūrinių fondų finansuojamus projektus Lietuvoje, tiesiogiai EK deklaruoti ES fondų išlaidas. Be to, SFMIS dėka su informacija apie ES lėšų įsisavinimą

---

³¹ ES struktūrinės paramos internetinės svetainės informacija.

(statistika, planų vykdymu), konkrečiais projektais (jų turiniu, vykdymo būkle) gali susipažinti visi šia tema besidomintys – sukaupti duomenys nuolat perduodami į www.esparama.lt svetainę.

2006-2007 m. iš ES struktūrinės paramos ir Lietuvos Respublikos lėšų buvo finansuotas SFMIS plėtros projektas: įdiegtas patogesnis paraiškų bei sutarčių ir jų pakeitimų duomenų valdymo modulis, sukurti projektų kontrolės, pažeidimų registravimo ir lėšų gražinimo moduliai, suteikta galimybė formuoti paramos ataskaitas pagal reikiamus pjūvius. Visa SFMIS sukaupta patirtis naudojama kuriant 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos informacinę sistemą. Siekiama, kad ji būtų dar priimtinesnė ne tik ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms bet ir svarbi pareiškėjams ar projektų vykdytojams. ES paramos administratoriai galės paprastai ir patogiai formuoti ataskaitas pagal norimus pjūvius, importuoti duomenis iš kitų informacinių sistemų, standartizuotų paraiškų ar mokėjimo prašymų formų. Pareiškėjai ar projektų vykdytojai galės internetu užpildyti elektronines paraiškos ar mokėjimo prašymo formas ir sutaupyti laiko, kadangi trumpės ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų sprendimų priėmimo trukmė. Viena iš naujovių bus aktuali projektų vykdytojams ir yra susijusi su svetainės www.esparama.lt plėtra – šiame tinklalapyje projekto vykdytojai galės gauti daugiau jiems rūpimos informacijos apie projektų įgyvendinimo eigą, sužinoti paraiškų vertinimo rezultatus.

Taigi apibendrinant, SFMIS yra valstybės informacinė sistema, kurios veikimas paremtas informacinėmis technologijomis ir kuri skirta rinkti ir saugoti statistikos ir finansų duomenis, reikalingus stebėti ir valdyti Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento, patvirtinto LRV 2004 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. 935 (Žin., 2004, Nr. 123–4486), įgyvendinimą, 2004–2006 m. ES struktūrinių fondų, ES sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimą, kiekvieno 2007–2013 m. projekto įgyvendinimą pagal veiksmų programas, ES fondų ir nacionalinių projektų lėšų panaudojimą, taip pat šiai informacijai perduoti EK.

SFMIS yra ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos sudedamoji dalis. 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos valdymui ir kontrolei yra modifikuota ir išplėsta ES struktūrinių fondų ir ES sanglaudos fondo kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistema, sukuriant papildomą 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos posistemį – SFMIS2007.

SFMIS *organizacinę struktūrą* sudaro:

1. SFMIS valdytojas. SFMIS valdytojas, vadovaudamasis teisės aktais, užsako, kuria arba įsigyja ir valdo SFMIS sukurtus modulius, SFMIS licencijas, tvarko visus SFMIS duomenis ir teikia SFMIS tvarkytojams konsultacijas, rengia SFMIS tvarkytojų vadovus, diegia SFMIS naujas versijas. SFMIS valdytojas yra LR Finansų ministerija.

2. SFMIS tvarkytojai – yra ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos. SFMIS tvarkytojas SFMIS valdytojo nustatyta tvarka ir panaudojant specialiai tam skirtą SFMIS funkcinių suderinamumą gali suteikti teises projektų vykdytojams siųsti 2007–2013 metų projektų duomenis į SFMIS;

3. SFMIS duomenų teikėjai / gavėjai;

Laukiami SFMIS *naudojimo rezultatai*:

1. Automatizuota BPD, ES sanglaudos fondo, 2007–2013 metų projektų įgyvendinimo Lietuvoje stebėseną, tam panaudojant informacines technologijas;

2. ES paramos, bendrojo finansavimo, nacionalinių projektų lėšų panaudojimo duomenų analizės galimybė;

3. sustiprinta ES paramos lėšų administravimo kontrolė;

4. galimybė naudoti informacines technologijas projektų vykdymo rizikai nustatyti;

5. geresnė naudojamų ES paramos lėšų administravimo duomenų kokybė ir operatyvus pateikimas analizei, kokybiškas ir operatyvus ES paramos lėšų administravimo duomenų naudojimas;

6. efektyvūs informacijos mainai tarp valstybės institucijų, įstaigų ar įmonių, administruojančių ES paramos lėšas;

7. patikimas ir patogus informacijos perdavimas, įskaitant išlaidų deklaravimą, EK, eksportuojant duomenis į ES struktūrinių fondų bendrą duomenų bazę (toliau – SFC), tvarkomą EK.

Pagrindinės SFMIS *funkcijos* yra:

1. rinkti ES paramos, bendrojo finansavimo ir nacionalinėms projektų lėšoms administruoti reikalingus statistinius ir finansinius duomenis;

2. atlikti BPD priemonių, projektų, finansuojamų pagal BPD priemones, 2007–2013 metų veiksmų programų prioritetų ir jų įgyvendinimo priemonių, 2007–2013 metų projektų priežiūrą ir kontrolę;

3. kaupti tarpusavyje suderintus statistinius ir finansinius duomenis, reikalingus išlaidų deklaracijoms ir mokėjimo paraiškoms EK pateikti;

4. atlikti klasifikatorių ir mokėjimų duomenų mainus su Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema (toliau – VBAMS);

5. užtikrinti ES paramos, bendrojo finansavimo ir nacionalinėms projektų lėšoms administruoti kaupiamos informacijos kokybę;

6. kaupti projektų vykdytojų, galutinių paramos gavėjų mokėjimo prašymų ir projektų įgyvendinimo duomenis;

7. parengti dokumentus mokėjimams iš ES paramos, bendrojo finansavimo ir nacionalinių projektų lėšų (litais) atlikti ir elektroninę mokėjimų informaciją perduoti į VBAMS;

8. kaupti ir valdyti SFMIS klasifikatorių ir kitų SFMIS parametrų informaciją.

SFMIS *objektai* yra trijų posistemų – ES struktūrinių fondų posistemio, ES sanglaudos fondo posistemio ir 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos posistemio objektai ir bendri posistemų objektai:

1. SFMIS ES struktūrinių fondų posistemio objektai yra kvietimai teikti paraiškas, pareiškėjai, projekto paraiškos ES struktūrinių fondų paramai gauti, paramos sutartys, projektų vykdytojai, mokėjimo prašymai ir kiti objektai;

2. SFMIS ES sanglaudos fondo posistemio objektai yra sprendimai / paraiškos ES sanglaudos fondo paramai gauti, pirkimo sutartys, mokėjimo prašymai, sutarčių šalys, galutiniai paramos gavėjai, priežiūros ataskaitos ir kiti objektai;

3. SFMIS 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos posistemio objektai yra kvietimai teikti paraiškas dėl projekto finansavimo, pareiškėjai, paraiškos dėl projekto finansavimo, projektų finansavimo ir administravimo sutartys, projektų vykdytojai, mokėjimo prašymai, priežiūros ataskaitos ir kiti objektai;

4. SFMIS bendrai tvarkomi duomenys – institucijų, įstaigų, įmonių duomenys; SFMIS tvarkytojų darbuotojų, dirbančių su SFMIS, duomenys; SFMIS bendrų klasifikatorių duomenys.³²

SFMIS funkcionuoti reikalingi valstybės registrų ar informacinių sistemų duomenys teikiami į SFMIS iš atitinkamų registrų ar informacinių sistemų, sudarant sutartis su registrų tvarkytojais ir sistemų valdytojais.

SFMIS duomenų sauga priklauso nuo SFMIS duomenų teikėjų, SFMIS valdytojo ir SFMIS tvarkytojų veiksmų. Už SFMIS duomenų saugą atsakingi SFMIS valdytojas ir SFMIS tvarkytojai. SFMIS valdytojo ir SFMIS tvarkytojo darbuotojai, kurie tvarko asmens duomenis, privalo saugoti asmens duomenų paslaptį, jei šie asmens duomenys neskirti skelbti viešai.

SFMIS veiklą organizuoja LR Finansų ministerija. Ji užsako, sukuria arba įsigyja ir valdo SFMIS sukurtas aplikacijas, SFMIS licencijas, tvarko visus SFMIS duomenis ir teikia SFMIS naudotojams konsultacijas, SFMIS naudotojų vadovus, SFMIS2007 naujas versijas, SFMIS naudotojų mokymo paslaugas. SFMIS2007 naudotojai naudojami SFMIS ir gali tvarkyti tik jiems priklausančius SFMIS duomenis savo funkcijoms atlikti.

³² Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos nuostatai, 2008.

Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos naudojimo taisyklės (2007-2013 metų laikotarpiui), 2008.

Taigi galime išskirti du SFMIS laikotarpius, kuriuos įvardinsime kaip SFMIS (BPD) ir SFMIS 2007 ir juos panagrinėti detaliau.

2. 4. 1. 1. SFMIS (BPD)

SFMIS (BPD) sistema naudojami 15 valstybinių institucijų, administruojančių ES paramą, bei kitos valstybės institucijos, tokios kaip Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Valstybės kontrolė ir t.t. Vidutiniškai darbo dienos metu sistema naudojami apie 100-130 vartotojų (Clavas, 2007).

Prieiga prie SFMIS sistemos realizuojama interneto protokolais, per interneto naršyklę. Sistemos naudotojai yra institucijos, sujungtos saugiu valstybės duomenų perdavimo tinklu. Kaip atsarginis ryšys naudojamas prisijungimas per virtualų privatų tinklą.

Techniškai SFMIS sudaro trys dalys: duomenų bazė, vartotojo sąsaja ir ataskaitos. Duomenų analizės poreikiams sistemoje yra analizės modulis. Jis naudojamas įvairių ataskaitų, skirtų BPD tikslų ir projektų įgyvendinimo analizei, formavimui. Modulyje realizuotos 23 įvairios ataskaitos, kurios pateikiamos doc, xls ar html formatu.

Darbo metu sistemoje naudojamas didelis duomenų kiekis (pastoviai įvedama informacija apie atliekamus mokėjimus, projektų vertinimus, naujas paraiškas, keičiamasi duomenimis su Valstybės išdo informacine sistema) bei tuo pačiu metu gali būti analizuojami duomenys gaunami ataskaitų pavidalu. Dėl duomenų apimties bei esamų programinių realizacijų sistema ne visada sugeba apdoroti jai pateiktas užduotis, ko pasekoje jos darbas ženkliai lėtėja. Taip pat iškyla problemų dėl naujų ataskaitų sukūrimo ir esamų pakoregavimo, kadangi tai reikalauja įsikišimo į programinį sistemos kodą.

Sistema turi naudotojo vadovą, skirtą su sistema dirbančių supažindinimui su skirtingų naudotojų funkcijomis dirbant su šia sistema bei grafine sistemos sąsaja. SFMIS tvarkomi duomenys skirti: naujos paraiškos, paraiškos vertinimo, sprendimo dėl paraiškos finansavimo išsaugojimo, paraiškos modifikavimo, patvirtintų projektų sutarčių spausdinimo, taip pat sistemos naudotojų, paraiškos komponentų ir klasifikatorių administravimo funkcijų bei su jomis susijusios naudotojo veiklos vykdymui.

Duomenys į sistemą patenka iš šių šaltinių – Lietuvos 2004 – 2006 m. bendrasis programavimo dokumentas; Pareiškėjų pateiktos paraiškos Europos Sąjungos struktūrinių ir sanglaudos fondų paramai gauti; Pareiškėjų pateikti projektų mokėjimo prašymai; Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema (VBAMS).

Prisijungimas prie SFMIS (BPD) yra autorizuotas, t.y. prisijungti gali tik vartotojai, turintys tam teisę, įvesdami naudotojo vardą ir slaptažodį.

1 pav. SFMIS (BPD) registracijos laukas

Jei nurodyti sistemos naudotojo duomenys yra teisingi ir leidžiamas darbas su sistema, naudotojui bus atidaromas sistemos meniu. Šiame meniu bus tik tie meniu punktai, kuriems pasijungęs sistemos naudotojas turi teises. Prisijungusio asmens vardas ir pavardė rodomi pagrindiniame lange. Atsijungus nuo sistemos atidaromas prisijungimo prie jos langas.

Darbas sistemoje galimas lietuvių ir anglų kalbomis.

SFMIS (BPD) turi šiuos veiklos langus – projektai, mokėjimai, kontrolė, deklaravimas EK, analizė, žinynai, valdymas.

2 pav. SFMIS (BPD) projektų veiklos langas

PROJEKTŲ veiklos lange yra įdiegtas funkcionalumas „Mano projektai“, kuriame projektus administruojantys asmenys gali atsirūšiuoti savo valdomus projektus. Tai pagreitina informacijos paiešką, nes nereikia vykdyti atskiros konkrečiam asmeniui priskirtų projektų paieškos.

Šiame lange galima projektų paieška pagal tam tikrus parametrus. Yra galimybė iš anksto susikurti ir išsaugoti paieškos filtrus. Kiekvienas vartotojas gali susikurti iki 10 tokių filtrų. Filtrai yra paprasti ir sudėtingi, atliekantys detalesnę paiešką. Pagal nurodytus kriterijus sistema suranda ir lentelės pavidalu pateikia projektų sąrašą, kuriame nurodoma visą konkretaus projekto informacija (prioritetas, priemonė, fondas, projekto kodas, pavadinimas, paraiškos kodas, pareiškėjo pavadinimas, projekto vertė, sutarties pasirašymo data, finansavimui skirta paramos dalis, finansavimo šaltinis, projekto pajamos, išmokėta lėšų suma, deklaruotos išlaidos EK ir t.t.). Pateiktą sąrašą galima atsispausdinti. Projektų paieškos lange galima atsispausdinti ir ataskaitas „BPD įgyvendinimas apskrityse“, „ES finansinės paramos įsisavinimo būklė“, „Priemonės ir prioritetai Lietuvoje ar apskrityse“ ir „Projektų finansiniai rodikliai“. Visos projektų paieškos lange spausdinamos ataskaitos suformuojamos pagal paieškos rezultatus.

Projektų veiklos lange atliekami visi su projekto administravimu susiję veiksmai, t.y. įvedama informacija, kuriamos ataskaitos, atliekama stebėseną – paraiškų administravimas, sutarčių administravimas, biudžetas ir finansavimo šaltiniai, eigos rodiklių pildymas, informavimo ir viešinimo priemonės. Šią informaciją gali administruoti ir peržiūrėti tik darbuotojai, turintys tam teisę.

Projekto informacijos suvedimas prasideda nuo paraiškos duomenų ir visų pirma jos vertinimo. Vertinimų peržiūros formos apačioje pateikiami paraiškos eigos istorijos duomenys. Prie kiekvieno paraiškos būsenos įrašo galima pasirinkti peržiūrėti tai būsenai pridėtus paraiškos bei vertinimo dokumentus bei pridėti naujus dokumentus. Neteisingai užregistruotą paraišką galima anuliuoti.

Paraiškai, kuri yra įvertinta ir patvirtinta, ruošinama projekto sutartis. Sistema automatiškai iš paraiškos dalies į sutarties dalį perkelia pagrindinę projekto informaciją, t.y. projekto santrauką, eigos rodiklius, biudžeto ir finansavimo šaltinius. Čia taip pat galima peržiūrėti prisegtus skenuotus dokumentus arba pridėti naujus.

Pildant paraišką nurodomas planuojamas projekto viešųjų pirkimų grafikas. Projekto įgyvendinimo metu atliekamas suplanuoto viešųjų pirkimų grafiko sekimas pagal faktinius projekto vykdymo duomenis ir rezultatai įvedami bei saugomi SFMIS ataskaitoje „Pirkimų grafikas“. Pirkimų grafiko ataskaitą galima sukurti/redaguoti, peržiūrėti bei peržiūrėti jos keitimų istoriją.

Viena iš sudedamųjų paraiškos dalių yra projekto priežiūra, kur įvedami/redaguojami bei saugomi įvairių ataskaitų apie projekto įgyvendinimą duomenys. Projekto priežiūros duomenų peržiūros langas – tai visų projekto priežiūros ataskaitų kortelė.

Į sistemą taip pat suvedamos tarpinės ir galutinės projektų įgyvendinimo ataskaitos

MOKĖJIMŲ veiklos lange galimi veiksmai – mokėjimai, prognozuojami mokėjimai, mokėjimo paraiškų išdui suvestinė. Veiksmams su mokėjimais atlikti yra realizuoti atitinkami vaidmenys su tam tikromis teisėmis. Mokėjimai gali būti – avansiniai, tarpiniai ir galutiniai. Tuo tarpu galimi mokėjimo būdai yra išlaidų kompensavimas, sąskaitų apmokėjimas, apmokėto mokėjimo prašymo registravimas. Taigi prie kiekvieno projekto galima sukurti naują mokėjimą. Avansinio mokėjimo atveju išlaidos yra nedeklaruotinos. Tarpinio ir galutinio mokėjimų atvejais yra pildoma per atsiskaitymo laikotarpį patirtų išlaidų lentelė ir pateiktos sumos deklaruojamos.

Mokėjimų funkcijoje įdiegta tokia pati paieškos sistema kaip projektų funkcijoje. Ja naudojantis galima peržiūrėti ir redaguoti mokėjimo prašymų duomenis, per ataskaitinį laikotarpį patirtų išlaidų sąrašą, per ataskaitinį laikotarpį gautų pajamų sąrašą, iki mokėjimo prašymo pateikimo datos patirtas tinkamas išlaidas pagal išlaidų rūšis, iki mokėjimo prašymo pateikimo datos gautas lėšas pagal finansavimo šaltinius, tarpinės įgyvendinimo rodiklių reikšmes, viešųjų pirkimų grafiko vykdymą. Taip pat šiame lange sistema automatiškai sukuria paraišką tarpinei institucijai dėl lėšų pervedimo projekto vykdytojui bei paraiškas į VBMAS, kurias galima peržiūrėti ir redaguoti.

Vykdam mokėjimo paraiškų administravimą sistemoje tikrinama, kad išmokėtos lėšos neviršytų finansavimo šaltiniai lentelėje įvestų sumų, skirtų finansuoti iš Europos Sąjungos ir Nacionalinių fondų programų.

Taip pat galima pagal tam tikrus kriterijus susikurti mokėjimo paraiškų išdui suvestinę ir suformuoti ataskaitą.

Vietoj bendro paraiškos/projekto duomenų peržiūros lango sukurti atskiri lapai paraiškos, sutarties, mokėjimų ir priežiūros informacijos atvaizdavimui. Čia galima matyti visus projektui priskirtus dokumentus, nustatytus priminimus, paskirtus darbuotojus.

KONTROLĖS veiklos lange galimos funkcijos yra patikros vietoje, pažeidimai, veiklos atrankiniai patikrinimai. Visuose funkcionalumuose yra paieškos galimybė, kuri suformuoja pagrindinės patikrų, pažeidimų, patikrinimų informacijos suvestines. Į sistemą turi būti suvedamos patikros, pažeidimų bei veiklos atrankinių patikrinimų ataskaitos. Jas galima redaguoti, peržiūrėti, spausdinti, pašalinti.

DEKLARAVIMŲ EK veiklos langas yra skirtas išlaidų EK deklaracijoms. ANALIZĖ pateikia informaciją apie kasines/faktines išlaidas, finansinę būklę pagal projektus, lėšų panaudojimą, sukurtas darbo vietas, tarpines rodiklių reikšmes. Čia formuojamos ataskaitos.

Taip pat galima suformuoti grafines ataskaitas pagal paramos lėšų panaudojimo ir sukurtų darbo vietų informaciją. ŽINYNAI yra sukurti siekiant pateikti darbuotojams visą jiems darbe reikalingą informaciją. Jie suskirstyti į bendruosius (valiutų kursai, klasifikatoriai, bankai, institucijos, dirbančios su ES parama), BPD (kvietimai, etapai, fondai, programos, prioritetai, priemonės, veiklos sritys, sektoriai), rodikliai (prioriteto, priemonės, projekto), biudžetas (priemonės lygio, valstybės lygio, prognozės, biudžeto kontrolė, biudžeto šablonai, biudžeto programų tipas), subjektai (informacija apie projekto vykdytojus). VALDYMO veiklos langas pateikia sistemos naudotojų (darbuotojų) sąrašus, vaidmenų sąrašus (naudotojų identifikacija, kokios konkreitiems darbuotojams priskirtos funkcijos), rodo prisijungusius naudotojus. Šiame veiklos lange pateikiama informacija reikalinga sistemos administratoriams.

2. 4. 1. 2. SFMIS 2007

SFMIS yra viena iš pagrindinių ES struktūrinės paramos administravimo metu naudojamų priemonių, todėl būtina užtikrinti gerą šios sistemos veikimą. SFMIS funkcinės galimybės yra nuolat plėtojamoms.³³

2004–2006 m. programavimo periodu susidurta su tam tikrais SFMIS trūkumais. Į SFMIS vedama labai daug pirminės informacijos, kurios praktinis panaudojimas ir analizės galimybės gana ribotos. Dideli pirminės informacijos įvedimo kiekiai savo ruožtu lemia didelį BPD administruojančių institucijų darbo krūvį. Susidurta ir su techniniais SFMIS funkcionavimo trūkumais, tokiais kaip lėtas sistemos darbas, nepakankamai realizuotos galimybės spausdinti ekrane matomą informaciją. Duomenų saugojimo, paieškos, dokumentų spausdinimo funkcijų naudojimas (arba jų nenaudojimas) neturi esminės įtakos palengvinant projektų ir BPD priemonių administravimo procesą.

Šiuo metu pradėta SFMIS plėtra, kurios metu yra numatoma atlikti SFMIS modifikavimą, skirtą užtikrinti Lietuvos 2007–2013 m. programavimo periodo ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, finansuojamų programų, priemonių ir projektų administravimą naudojant informacinę sistemą. Naujo projekto etapo metu planuojama: atskirti einamųjų (darbinių) duomenų saugojimą nuo analizės duomenų, užtikrinti lanksčius duomenų mainus su kitomis sistemomis, užtikrinti stabilų ir nenutrūkstamą sistemos darbą, užtikrinti lengvą įvairių ataskaitų generavimą pagal naujus iškilusius poreikius ir savalaiki jų pateikimą tikslinėms vartotojų grupėms.

---

³³ 2007-2013 m. Techninės paramos veiksmų programa, 2007.
Techninės paramos veiksmų programos priedas, 2008.

LR Finansų ministerija SFMIS2007 plėtros įgyvendinimui organizuoti ir poreikiams svarstyti sudarė SFMIS2007 plėtros darbo grupę, kurią sudaro ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų atsakingi asmenys, kurie moko ir konsultuoja kitus savo institucijos posistemio naudotojus ir teikia institucijos SFMIS2007 plėtojimo poreikius. Pastabos ir pasiūlymai dėl SFMIS2007 veikimo teikiami per internetinį klaidų ir pasiūlymų registrą. Kiekvieną 2007-2013 m. ES struktūrinę paramą administruojanti institucija turi paskirti SFMIS2007 administratorių, kuris atsakingas už SFMIS2007 naudotojo teisių administravimą. SFMIS2007 administratoriai pagal institucijos darbuotojų atliekamas funkcijas suteikia jiems naudojimo teises.³⁴

SFMIS2007 yra ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos sudedamoji dalis. Patvirtinus atitinkamą SFMIS funkcionalumą, visas informacijos ir duomenų perdavimas turi būti atliekamas tik per SFMIS. Planuojama, kad informacijos ir duomenų mainai vyks su kitomis informacinėmis sistemomis (Informacine Europos Bendrijos 2007–2013 m. fondų valdymo sistema (SFC 2007), Esparama.lt, VBAMS). Pagrindinės SFMIS2007 *funkcijos*:

- ❖ rinkti ES struktūrinės paramos administravimui reikalingus statistinius ir finansinius duomenis;
- ❖ atlikti veiksmų programų, prioritetų, uždavinių, priemonių ir projektų įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę;
- ❖ kaupti tarpusavyje suderintus statistinius ir finansinius duomenis, reikalingus išlaidų deklaracijoms ir mokėjimo paraiškoms EK pateikti;
- ❖ atlikti klasifikatorių ir mokėjimų duomenų mainus su Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistema (VBAMS);
- ❖ užtikrinti ES struktūrinės paramos lėšų administravimui kaupiamos informacijos kokybę;
- ❖ kaupti projektų vykdytojų mokėjimo prašymų ir projektų įgyvendinimo duomenis;
- ❖ tiesiogiai gauti iš projektų vykdytojų teikiamą informaciją panaudojant elektronines formas ar tiesioginį prisijungimą prie SFMIS;
- ❖ parengti dokumentus mokėjimams iš ES fondų ir bendrojo finansavimo lėšų (litais) atlikti ir elektroninę informaciją dėl mokėjimų atlikimo perduoti į VBAM;
- ❖ kaupti ir valdyti SFMIS klasifikatorių ir kitų SFMIS parametrų informaciją.

---

³⁴ Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos naudojimo taisyklės (2007-2013 metų laikotarpiui), 2008.

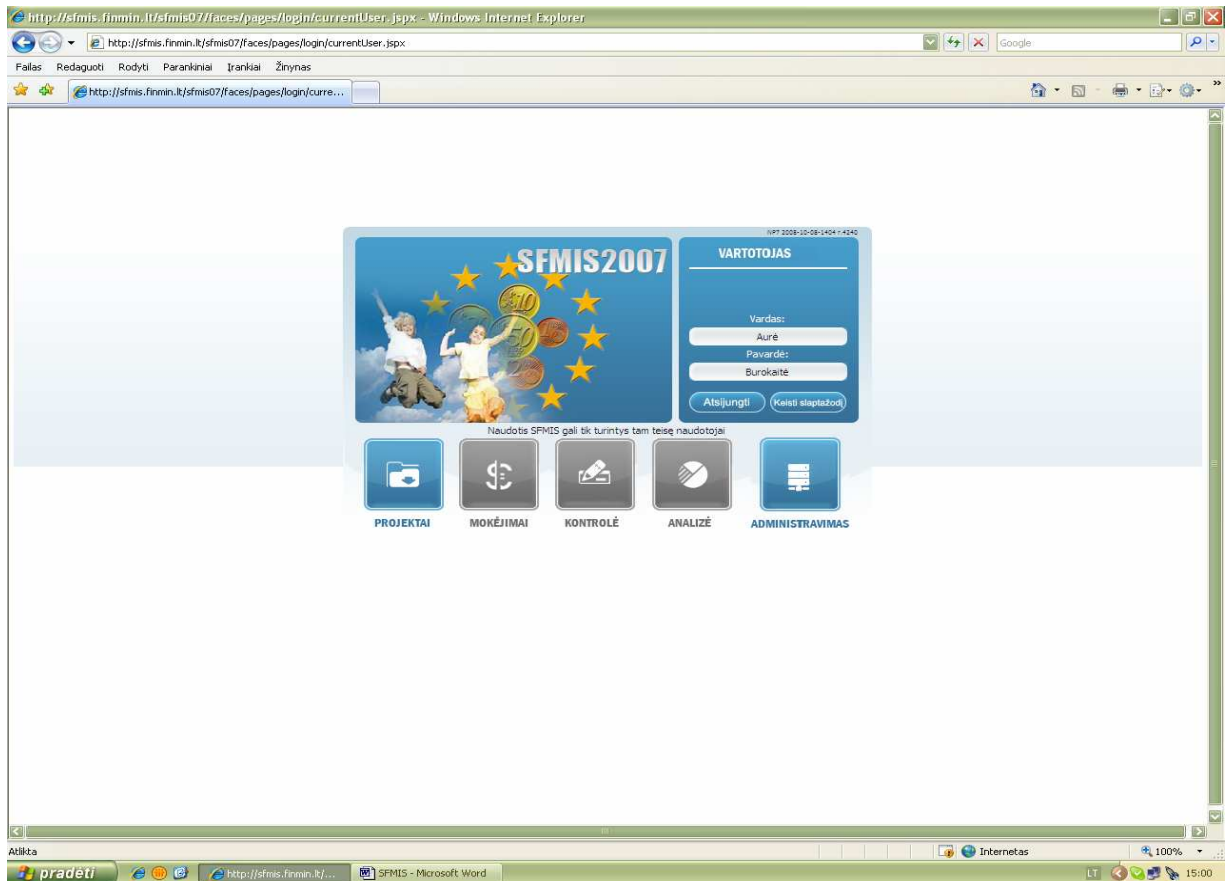
SFMIS2007 turi pagalbos vadovą, kuris skirtas supažindinti naudotojus su posistemio projektų aplikacijoje atliekamomis veiklomis bei grafine posistemio projektų aplikacijos sąsaja. Naudotojo instrukcija sudaro aprašymai veiksmų, kuriuos reikia atlikti norint įvykdyti veiklą bei formų ir lapų aprašymai.

Prisijungti prie posistemio gali tik turintys teisę naudotojai – kiekvienam darbuotojui priklausomai nuo jo darbinių funkcijų suteikiamos skirtingos teisės. Teisės suteikiamos užpildžius SFMIS vartotojo registracijos kortelę. Prisijungiant reikia įvesti naudotojo vardą ir slaptažodį. Prisiregistravus prie sistemos yra galimybė keisti slaptažodį.

SFMIS2007 turi „pašto dėžutę“ – informacinių pranešimų sąrašą, į kurią gaunama informacija apie SFMIS plėtrą, naujas įdiegtas funkcijas, ištaisytas klaidas ir pan. Taip pat ši informacija pateikia judančia eilute SFMIS naudotojo lauke.

SFMIS2007 posistemį sudaro penkios, savo konkrečias funkcijas turinčios sudedamosios dalys – aplikacijos: projektų – paraiškų/sutarčių, mokėjimų, kontrolės, analizės ir administravimo.

SFMIS2007 veikia nuo 2008 m. kovo mėn. Šiuo metu veikia projektų aplikacija – galima registruoti paraiškas ir pasirašytas sutartis, bei administravimo aplikacija, kurioje pildomi klasifikatoriai. Norint įvedinėti informaciją ir dirbti su duomenimis, visų pirma, į sistemą turi būti suvesti klasifikatoriai, t.y. informacija apie veiksmų programas.

3 pav. SFMIS 2007 registracijos langas

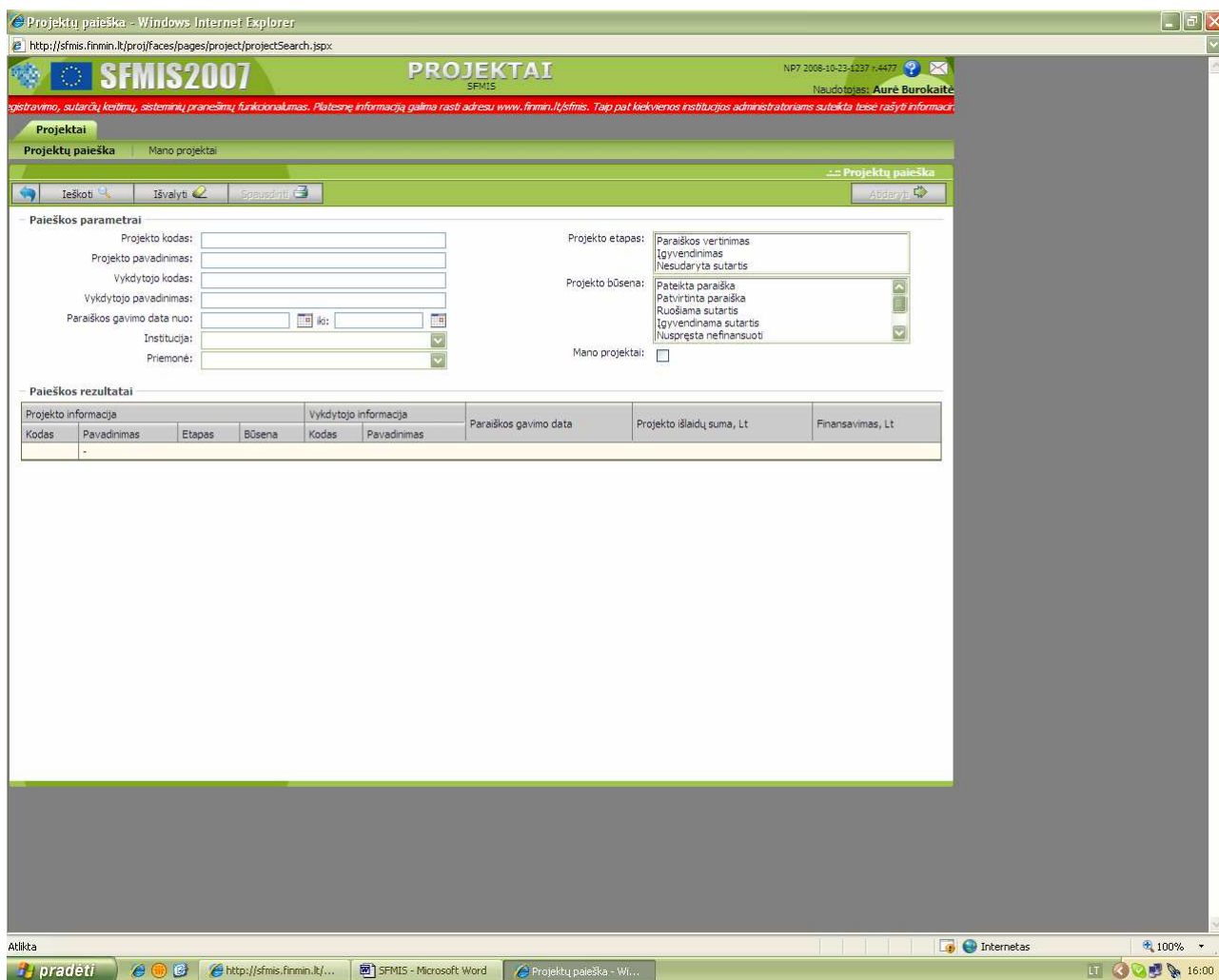
PROJEKTŲ aplikacijoje kaupiama ir valdoma informacija apie pateiktas paramai gauti, pateiktų paraiškų paramai gauti vertinimo eigą ir rezultatus, pasirašytas sutartis, projektų vykdymo eigą, sutarčių keitimus. Čia kaip ir SFMIS (BPD) versijoje yra galimybė sukurti savo projektų suvestinę veiklos lange „Mano projektai“. Galima vykdyti projektų paiešką pagal tam tikrus parametrus (projekto kodas, pavadinimas, vykdytojo kodas, pavadinimas, institucija, priemonė, projekto etapas, projekto būseną).

MOKĖJIMŲ aplikacijoje bus kaupiama ir valdoma informacija apie pateiktus mokėjimo prašymus (bendra informacija, patirtos išlaidos, gautos pajamos, paraiškos TI, mokėjimo paraiškos išdui), mokėjimo prašymų vertinimo eigą, gražintinas ir gražintas lėšas, prognozuojamus mokėjimus, stebėsenos rodiklių pasiekimus, deklaruojamas – deklaruotas lėšas EK.

KONTROLĖS aplikacijoje bus kaupiama ir valdoma informacija apie nustatytus pažeidimus, atliktas patikras vietoje, kita informacija reikalinga projektų stebėsenai užtikrinti.

ANALIZĖS aplikacija bus naudojama ataskaitoms generuoti pagal visų modulių bei kitų SFMIS posistemių duomenis, agreguojant juos į duomenų kubus bei suteikiant galimybes naudotojams patiems darytis reikalingas ataskaitas.

ADMINISTRAVIMO aplikacijoje kaupiama ir valdoma informacija apie subjektus (bendroji ir papildoma informacija), sinchronizavimo su VBAMS parametrus ir duomenų apsikeitimo įvykius, SFMIS vartotojus, Bendrus žinytus.

4 pav. SFMIS 2007 projektų veiklos langas

SFMIS2007 numatomi trys galimi elektroninio duomenų teikimo bei projektų vykdytojų naudojimosi sistema lygiai:

- ❖ paraiškų, mokėjimo prašymų pildymas Excel formatu (atsisiunčiant paruoštus šablonus iš Esparama.lt portalo) ir teikimas institucijoms importuoti į SFMIS2007;
- ❖ paraiškų, mokėjimo prašymų, įgyvendinimo ataskaitų pildymas su specialiai paruošta programine įranga naudotojo kompiuteryje (atsisiuntus ir įsidieigus specialiai paruoštą programinę įrangą bei paruoštus šablonus su dalinai užpildyta sisteminė informacija iš portalo Esparama.lt) bei teikimas institucijoms importui į SFMIS2007;
- ❖ autorizuotas prisijungimas prie specialus tarpinio serverio pareiškėjams, paraiškų, mokėjimo prašymų, įgyvendinimo ataskaitų pildymas internetinėse formose ir elektroninis apteikimas į SFMIS2007, informacijos apie projektų vykdymo eigą gavimas iš SFMIS2007.

Taigi SFMIS2007 yra diegiamos naujos kartos verslo intelektikos priemonės, t.y. taikomoji programinė įranga ir technologijos naudojamos surinkti, suteikti priėjimą, analizuoti duomenis ir informaciją apie įstaigos operacijas.

2. 4. 1. 3. Estijos Respublikos Struktūrinių fondų valdymo ir monitoringo informacinė sistema

Estijos struktūrinių fondų valdymo sistema naudojami 27 institucijos. Jų sistema skirtingai nuo Lietuvos išskirta į dvi dalis:

1. Struktūrinių fondų operacinę sistemą (SFOS);
2. Struktūrinių fondų centrinę (informacinę) sistemą (SFCS).

Informacija apie bendrai iš skirtingų fondų finansuojamus projektus saugoma trijuose sistemose – SFOS, kurią naudoja dauguma įgyvendinančių institucijų, ir kuri yra valdoma Finansų ministerijos; RIS – naudojamą Žemės ūkio ministerijos; ir trečiąją sistemą, kuri naudojama Enterprise Estonia agentūros (Lietuvos verslo paramos agentūros atitikmuo).

SFOS skirta duomenims apie struktūrinės paramos įgyvendinimą suvesti ir tvarkyti (informacija apie projektus, paramos gavėjus, mokėjimus). Sistema gali naudotis bet kuris vartotojas, kuris turi tam teisę, naudojant tik interneto naršyklę.

SFCS posistemė turi ribotą vartotojų skaičių ir skirta duomenų analizei atlikti. Sistema turi duomenų saugyklą. Jos pagalba pagal poreikį generuojamos įvairios ataskaitos. Ši sistemos dalis turi tris vartotojų grupes – ataskaitų, pagrindinis ir administratorius. Sistemos pagalba specialiai apmokyti vartotojai pagal poreikį gali lengvai ir greitai suskurti naujo tipo ataskaitą, kuri vėliau bus pasiekama ataskaitų vartotojams. Visos ataskaitos gali būti grupuojamos pagal prioritetą, priemonę, projektą bei filtruojamos pagal priemonę, prioritetą, geografinę vietovę, finansavimo šaltinį (ES, valstybės lėšos ir t.t.). Ataskaitos generuojamos Estijos kronomis ir Eurais ir pateikiamos dviem kalbomis (Clavas, 2007).

2. 4. 2. Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m.

Ši informacinė sistema naudojama tik naujajam ES struktūrinės paramos administravimo periodui. Ji naudojama informacijos apie visuotines dotacijas, didelę apimties projektus, metinių įgyvendinimo ataskaitų, informavimo apie ES struktūrinę paramą plano, tikėtinų mokėjimo paraiškų prognozių einamiesiems ir pirmiems ateinantiems metams kiekvienai veiksmų programai, metinių ataskaitų dėl išimtų ir grąžintų bei grąžintinų sumų pateikimui EK. Per šią sistemą pateikiami dokumentai ir informacija, kuriuos šalis narė turi pateikti pagal Europos Tarybos 2006 m. liepos

16 d. reglamentą (EB) Nr. 1083/2006 nustatantį bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir panaikinanti Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 bei Europos Komisijos 2006 m. gruodžio 8 d. reglamentą (EB) Nr. 1828/2006 nustatantį Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisyklės. Ši sistema taip pat naudojama strateginiams dokumentams derinti.

Prieiga prie SFC sistemos realizuojama interneto protokolais, per interneto naršyklę. Sistemą administruoja European Commission Authentication Service (ECAS). Prie SFC prisijungiama įvedus vartotojo vardą (angl. user name) ir slaptažodį (angl. password). Sistema leidžia prie jos prisijungti ir iš išorės specialiai nesijungiant prie privataus virtualus tinklo (kaip SFMIS atveju). Sistema veikia visomis ES šalių narių kalbomis.

SFC turi pagalbos funkciją, kuri atidaro atskirą internetinį langą anglų kalba su metodiniais nurodymais. Žinynas suteikia e.mokymosi galimybę – pateikiami du kursai vartotojams (apie veiksmų programas ir apie stebėseną, uždarymą, auditą ir didelės apimties projektus). Taip pat pateikiami keturi detalūs žinynai apie skirtingas sistemos funkcijas – įžanginis vadovas, šalies narės vadovaujančiosios institucijos žinynas, mokėjimus atliekančios institucijos žinynas ir tvirtinančiosios institucijos žinynas. Taip pat pateikiama keletas trumpų aprašymų kaip atlikti tam tikrus veiksmus, pvz., įvesti rodiklius, pateikti metinę arba galutinę įgyvendinimo ataskaitą, kaip sukurti, pasirašyti ir išsiųsti mokėjimo paraišką, kaip išsiųsti informavimo planą, kaip sukurti veiksmų programų dokumentus, kaip pasikeisti slaptažodį ir pan. Registruoti vartotojai gali gauti detalę techninę informaciją, informaciją apie priėjimo procedūras ir formas. Taip pat yra galimybė dėl techninių klausimų ir pageidavimų, susijusių su SFC, susisiekti su SFC Technine pagalba. Pateikimas el. paštas, telefonų numeriai bei kreipimosi tvarka.

SFC sistemą sudaro 8 veiklos langai, kurių kiekvienas turi savo veiklos funkcijas – strateginis planavimas, programavimas, stebėseną, vykdymas, auditas, vertinimas, užbaigimas, naudmenos.

5 pav. SFC veiklos langas

STRATEGINIO PLANAVIMO veiklos lange pateikiama informacija apie Nacionalinį strateginį gairių dokumentą, Sanglaudos ataskaitą, Bendrijų strategines gaires, finansines perspektyvas, finansinius sprendimus.

PROGRAMAVIMO lange kaupiama ir saugoma informacija apie veiksmų programas, didelės apimties projektus, EK sprendimus.

STEBĖSENOS veiklos lange pateikiama informacija apie informavimo planą bei jo atmetimo raštą (jei toks gaunamas iš Komisijos), stebėsenos komitetą, struktūrinių fondų rodiklius, metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas ir jų atmetimo raštus (jei tokie gaunami).

VYKDYMO lange kaupiamos ir saugojamos struktūrinių fondų tarpinio mokėjimo paraiškos, pereinamojo laikotarpio mokėjimo prognozės, metinių mokėjimų paraiškų prognozė, ataskaita apie grąžintinas lėšas bei šios ataskaitos atmetimo laiškas (jei toks pateikimas).

AUDITO lange šiuo metu pateikiami tik valdymo ir kontrolės sistemos aprašymas ir jo atmetimo laiškas (jei toks gaunamas).

VERTINIMO ir UŽBAIGIMO veiklos langai kol kas yra nefunkcionalūs.

NAUDMENŲ langas pateikia techninę informaciją, pvz., apie valdymo sistemas.

Šios sistemos funkcionalumą šalis narė įtakoti negali. Per SFMIS2007 plėtros etapą planuojamas tiesioginis duomenų perdavimas tarp sistemų.

2. 4. 3. Europos Sąjungos struktūrinės paramos svetainė

Didėjantis žmonių poreikis informacijai ir žinioms reikalauja, kad ir valdžios institucijos greitai ir kokybiškai jas pateiktų. Esparama.lt svetainė sukurta atsižvelgiant į specifinius reikalavimus ir apribojimus (Belevičiūtė, 2008). Būtinybė pritaikyti žinių vadybos sprendimus atnaujinant ES struktūrinės paramos svetainę kilo dėl to, kad ES struktūrinės paramos administravime dalyvauja daugiau kaip 15 institucijų. Problema glūdėjo tame, kad kiekviena institucija pateikdavo informaciją, susijusią su savo ES struktūrinės paramos administruojama dalimi, savo institucijos svetainėse. Ten pat skelbdavo informaciją apie organizuojamus seminarus, susitikimus. Asmenims, kurie domėjosi ar buvo susiję su ES struktūrine parama, buvo ganėtinai sudėtinga surasti vientisą, vertingą ir patikimą informaciją. Taip buvo priimtas sprendimas sukurti vieną žinių portalą, siekiant centralizuoti informacijos apie ES struktūrinę paramą teikimą galimiems bei esamiems paramos gavėjams ir visuomenei.³⁵ Ši svetainė yra tarpinstitucinė. Galimi svetainės lankytojai buvo padalinti į tikslines grupes, kad joms pateikiama informacija ir žinios atitiktų jų poreikius ir interesus. Be to buvo siekiama palengvinti darbą būsimiems svetainės administratoriams, kurie nėra IT specialistai, kad jie galėtų lengvai padėti, atnaujinti informaciją portale. Ta pati informacija turėjo būti susieta su skirtingais kontekstais ir pasirodyti skirtingose vietose portale priklausomai nuo semantikos ir poreikio (Belevičiūtė, 2008).

Esparamos.lt administravimą ir informacijos atnaujinimą reglamentuoja LR Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 29 d. nutarimas Nr. 920 „Dėl Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo taisyklių patvirtinimo“. Šios taisyklės taip pat nustato svetainės tikslus, struktūrą, turinio tvarkymo sistemos administratorių, svetainės administratorių, informacijos rengėjų funkcijas ir informacijos skelbimo tvarką.

ES struktūrinės paramos svetainės *tikslas* – sistemingai, vienoje vietoje teikti galimiems bei esamiems paramos gavėjams ir visuomenei aktualią informaciją apie ES struktūrinę paramą. Esparama.lt valdytoja yra LR Finansų ministerija. Ji nustato svetainės struktūrą, bet savo pasiūlymus gali teikti ir kitos ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos. Už ES

---

³⁵ Europos Sąjungos struktūrinės paramos svetainės administravimo taisyklės, 2008.

struktūrinės paramos svetainės informacijos rengimą ir atnaujinimą atsakingos ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos.

ES struktūrinės paramos svetainę administruoja ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų paskirti atsakingi darbuotojai – svetainės administratoriai, turinio tvarkymo sistemos administratoriai ir informacijos rengėjai (pagrindiniai ir pavaduojantys). Žinių perkėlimas vyksta turinio valdymo sistemoje, kur vartotojai užpildo turinio kūrimo šablonus ir siunčia juos publikuoti svetainėje. Perkėlimas taip pat vyksta ir per el. pašto sistemą kai siunčiamas atsakymas į lankytojo klausimą. Informacija pateikiama srautais, t.y. įgyvendinančios institucijos atsakingas asmuo sukuria turinį ir siunčia jį tarpinėms institucijoms papildyti ir peržiūrėti, tuo tarpu tarpinės institucijos patikrinosios siunčia vadovaujančiajai institucijai, kuri taip pat jį peržiūri ir publikuoja svetainėje. Taip garantuojama informacijos kokybė ir išsamumas.³⁶

Už ES struktūrinės paramos svetainėje skelbiamos informacijos turinį atsako institucija, kuriai atstovaujantis informacijos rengėjas parengė ir suvedė informaciją į turinio tvarkymo sistemą. Turi būti skelbiami programų ir projektų įgyvendinimo duomenys³⁷, programų įgyvendinimo ataskaitos, informacija apie ES struktūrinės paramos vertinimą, kvietimai teikti paraiškas ir jų dokumentacija, priimti sprendimai skirti ES struktūrinių fondų paramą, projektų atrankos komitetų sudėtis, įvykusių projektų atrankos komitetų sprendimai ir kiti aktualius teisės aktai, informacija apie sėkmingus projektus, naujienos, informacija apie numatomus ar vykusius renginius, įvykius ir išleistus leidinius. Taip pat inicijuojamos ES struktūrinės paramos svetainės diskusijų forumo temos ir lankytojų apklausos bei atsakinėjama į Esparama.lt pateiktus lankytojų klausimus bei pildoma dažniausiai užduodamų klausimų skiltis.

Dabar panagrinėsime pačią ES struktūrinės paramos svetainės sandarą. Svetainė susideda iš 5 veiklos langų – gairės pareiškėjams, viskas apie ES paramą, projektų vykdytojams, administravimas, aktualijos.

GAIRĖSE PAREIŠKĖJAMS skelbiama ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų pagal kompetencija parengta žinotina pareiškėjui, rengiančiam projektą ir teikiančiam paraišką dėl projekto finansavimo pagal 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos programas. Ši svetainės dalis susideda iš trijų funkcionalumų:

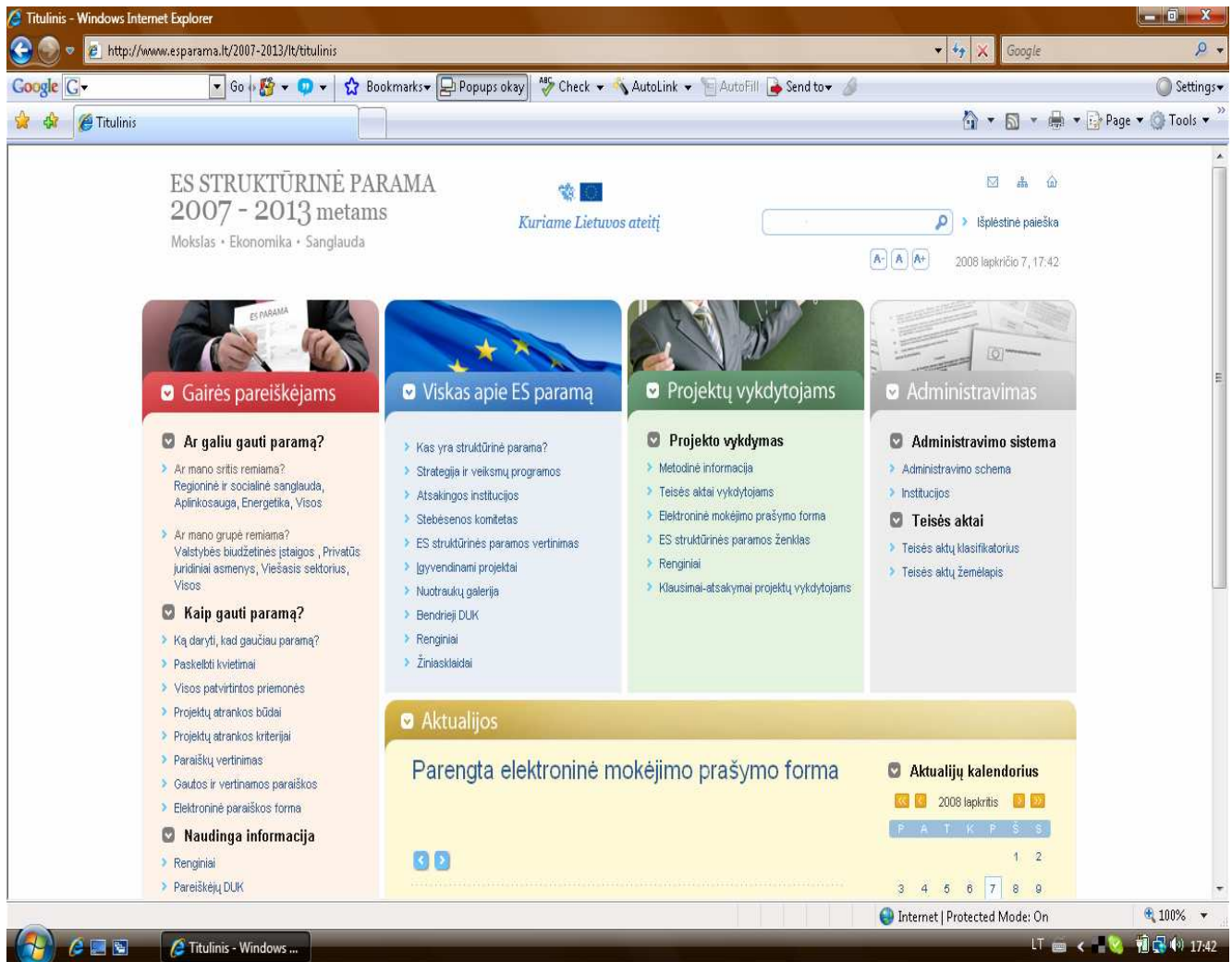
- ❖ *„Ar galiu gauti paramą?“* Čia pateikiama informacija pagal kurias veiksmų programų priemonės interesantas gali pretenduoti į ES struktūrinę paramą.

³⁶ Europos Sąjungos struktūrinės paramos svetainės administravimo taisyklės, 2008.

³⁷ Kurie projektų įgyvendinimo duomenys turi būti skelbiami reglamentuoja Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos LR Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1443.

Pasirinkus dominančią finansavimo sritį ir/ar pareiškėjo tipą sistema pateikia galimų priemonių sąrašą.

- ❖ „*Kaip gauti paramą?*“ Čia detaliai išdėstoma, ką interesantas turi daryti, jei nori gauti paramą. Pateikiama informacija apie paskelbtus kvietimus, patvirtintas priemones, projektų atrankos būdus, projektų atrankos kriterijus, paraiškų vertinimą, kiek yra gautų ir vertinamų paraiškų, taip pat el. dokumentų formas ir jų pildymo metodinius nurodymus.

6 pav. Esparama.lt veiklos langas

- ❖ „*Naudinga informacija*“. Čia galima rasti ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų kontaktus pareiškėjams, informaciją apie organizuojamus renginius, sėkmingus projektus, taip pat dažniausiai užduodamus klausimus ir metodinius nurodymus.

VISKAS APIE ES PARAMĄ skiltyje skelbiama bendra informacija apie ES struktūrinę paramą – kam ji skirta, kaip ji administruojama Lietuvoje ir pan. Suteikiama galimybė susipažinti su dominančia informacija apie strategiją ir veiksmų programas, atsakingas institucijas, stebėsenos komitetą, ES struktūrinės paramos vertinimą, įgyvendinamus projektus, renginius; yra nuorodos į nuotraukų galeriją, pranešimus žiniasklaidai ir straipsnius apie ES paramą bei dažniausiai užduodamus klausimus. Šioje skiltyje lankytojas gali užduoti jį dominantį klausimą.

PROJEKTŲ VYKDYTOJAMS veiklos lange galima surasti aktualius projektų vykdytojams metodinius nurodymus, teisės aktus, el. dokumentų formas, informaciją apie planuojamus renginius, suteikiama galimybė projektų vykdytojams užduoti klausimus. Ateityje čia planuojama skelbti visą projektų vykdytojams aktualią informaciją. Čia bus sukurta registruotų vartotojų dalis, kurioje jie prisijungę galės matyti visą informaciją apie savo projektą.

ADMINISTRAVIME galima rasti už 2007-2013 ES struktūrinės paramos administravimą atsakingas institucijas, jų funkcijas ir kiekvienos institucijos paskelbtą informaciją. Jis susideda iš dviejų dalių:

- ❖ „*Administravimo sistema*“. Kurioje galima surasti ES struktūrinės paramos administravimo schemą, administruojančias institucijas, jų funkcijas ir puslapius.
- ❖ „*Teisės aktai*“. Čia pateikiamas 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos teisės aktų žemėlapis. Jame ES struktūrinės paramos panaudojimui aktualiausių teisės aktų hierarchija. Taip pat čia pateikimas teisės aktų klasifikatorius, kuriame galima atlikti teisės aktų paiešką.

AKTUALIJOSE skelbiamos naujienos, kvietimai teikti paraiškas, informacija apie renginius, pranešimai apie paraiškas ir pan. Taip čia yra registracijos į renginius funkcija. Aktualijas galima filtruoti pagal paskelbimo datą, tipą ir paskelbusią instituciją. Be to jas galima prenumeruoti ir gauti visą naujausią informaciją el. paštu.

Atsidarius bet kurią Esparama.lt dalį pateikiamas trumpas aprašymas kam ta dalis skirta ir ką joje galima rasti. Taip pat rodoma veiksmų seka, t.y. kaip patenkama į ta tinklapio vietą kurioje lankytojas yra.

Dešinėje svetainės pusėje kiekviename veiklos lange ir prie kiekvienos dalies pateikiami susijusi informacija, t.y. aktualūs tai daliai teisės aktai, el. formos, metodiniai nurodymai ir pan.

Tinklapis www.esparama.lt turi paieškos funkciją. Galima atlikti išplėstinę paiešką. Be to pateikiamos nuorodos į susijusius puslapius – Regional Policy Inforegio Website, EE Grants, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos žuvininkystės fondas, ES teritorinis bendradarbiavimas, Lietuva Europos Sąjungoje. Kol kas nėra įdiegta naujos svetainės angliška versija.

Esparama.lt svetainės įgyvendinimas ženkliai padidino informacijos aiškumą ir prieinamumą. Integracija su kitomis informacinėmis sistemomis (SFMIS2007 – tiesioginis duomenų perdavimas) leis visą reikiamą informaciją pateikti vienoje vietoje. Tai sumažins išlaidas ir padidins efektyvumą, kadangi visos ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos galės naudotis viena sistema informacijos mainams (Belevičiūtė, 2008).

3. EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS E. PASLAUGŲ VALDYMO IR ADMINISTRAVIMO TYRIMAS

3. 1. Tyrimo aprašymas

Įvade ir ankstesnėse darbo dalyse ES struktūrinės paramos e. paslaugas apibrėžiau kaip informacines sistemas, naudojamas administruojant ES struktūrinę paramą Lietuvoje. Šios sistemos yra Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS), Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. (SFC) ir ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt). Kadangi šiuo metu yra vykdoma SFMIS plėtra, kuri yra skirta naujam 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo periodui, SFMIS visame darbe ir tiriamojoje jo dalyje buvo išskirta į dvi dalis – SFMIS (BPD) ir SFMIS2007. ES struktūrinės paramos svetainė buvo veikianti ir BPD laikotarpiu, tačiau kaip tarpinstitucinė sistema, kuria naudojasi visos ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos, yra skirta 2007 -2013 m. laikotarpiui. Tyrime dėmesys sutelktas būtent į šios sistemos funkcionavimą.

Tyrimo tikslas buvo išsiaiškinti šių sistemų panaudojimo ypatumus, trūkumus naudą ir efektyvumą jomis dirbančių asmenų nuomone, bei galimybes jas tobulinti ES struktūrinę paramą Lietuvai administruojančiose institucijose.

Tyrimo objektas – ES struktūrinę paramą Lietuvoje administruojančių institucijų darbuotojai.

Tyrimo uždaviniai – išsiaiškinti kokiomis informacinėmis sistemomis dažniausiai dirba ES struktūrinę paramą administruojantys asmenys, kokios šių sistemų funkcijos dažniausiai naudojamos, kas jose turėtų būti tobulinama ir ar darbuotojai dalyvauja plėtros procesuose, ar dirbdami su šiomis sistemomis susiduria su sunkumais bei kokie jie, taip pat kaip jie patys subjektyviai vertina sistemų naudingumą jų kasdiniame darbe.

Tyrimo atlikimo metodas – kiekybinis tyrimas, t.y. internetinė apklausa el. paštu. Šis metodas apklausai buvo pasirinktas kaip tinkamiausias, leidžiantis įgyvendinti pasirinktus tyrimo tikslus ir uždavinius. Apklausai įgyvendinti buvo parengta anketa su uždalais, kuriuose respondentas gali pasirinkti atsakymo variantą, ir atvirais, kuriuose respondentas gali įrašyti savo atsakymo variantą, klausimais. Anketa siekiant didesnio respondentų atsakymų skaičiaus yra palyginti trumpa – ją sudaro 12 klausimų (žr. 5 priedą). Apklausa buvo vykdoma 2008 m. spalio mėnesį.

Iš už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingų institucijų tinklapių buvo atrinkti darbuotojų el. pašto adresai. Tyrimui pasirinktos tos institucijos ir konkretūs jų skyriai, kuriuose

darbuotojų pagrindinės funkcijos yra susijusios su ES struktūrinės paramos administravimu ir konkrečiai su darbu tiriamomis sistemomis. Anketos buvo išsiųstos vadovaujančiosios institucijos (LR Finansų ministerijos Veiksmų programų valdymo departamentas), koordinuojančiosios institucijos (LR Finansų ministerijos ES sanglaudos politikos ir struktūrinės paramos koordinavimo departamentas), tvirtinančiosios institucijos (LR Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas), tarpinių institucijų (LR Vidaus reikalų ministerija, LR Švietimo ir mokslo ministerija, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, LR Ūkio ministerija, LR Aplinkos apsaugos ministerija, LR Susisiekimo ministerija, LR Sveikatos apsaugos ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LRV) bei įgyvendinančiųjų institucijų (Transporto investicijų direkcija, Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra, Lietuvos verslo paramos agentūra, Centrinė projektų valdymo agentūra, Aplinkos projektų valdymo agentūra, UAB „Investicijų ir verslo garantijos“) darbuotojams.

Gauti anketinio tyrimo duomenys buvo apdorojami naudojant MS Excel skaičiuoklę.

3. 2. Tyrimo rezultatai ir jų analizė

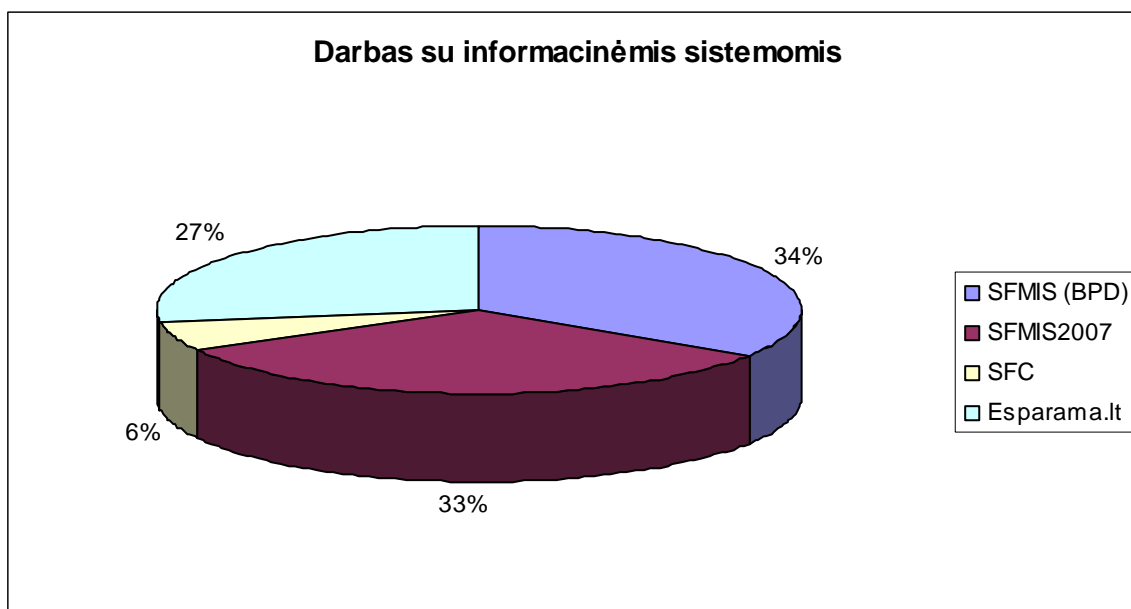
Atliekant tyrimą buvo išsiųsta 300 anketų ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojams. Gauta 100 anketų tinkamų analizei ir išvadų darymui. Daugiausiai atsakytų anketų gauta iš LR finansų ministerijos (kuri atstovauja tris administracinio proceso grandis – vadovaujančiąją, koordinuojančiąją ir tvirtinančiąją institucijas) – 32, taip pat daug anketų gauta iš Paramos fondo Europos socialinio fondo agentūros – 22 bei Aplinkos projektų valdymo agentūros 13. Apibendrinant galima sakyti, kad aktyviausiai apklausoje dalyvavo įgyvendinančiųjų institucijų atstovai (viso atsakymų – 53) bei LR Finansų ministerija (žr. 6 priedą). Tai iš vienos pusės galima paaiškinti tuo, kad įgyvendinančiose institucijose dirba daugiausiai ES struktūrinę paramą administruojančių darbuotojų. Be to LR Finansų ministerija yra šių sistemų (SFMS ir Esparama.lt) valdytoja ir steigėja, todėl pati yra iš dalies suinteresuota šio tyrimo rezultatais. Labai vangiai tyrime dalyvavo tarpinės institucijos – LR Susisiekimo ministerija, LR Sveikatos apsaugos ministerija bei Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LRV nepateikusias nė vienos anketos.

Pirmiausiai norėjau išsiaiškinti su kokiomis sistemomis daugiausiai dirba ES struktūrinę paramą administruojantys asmenys. Atsakant į šį klausimą galima buvo rinktis kelis variantus, kadangi tas pats darbuotojas vykdydamas savo funkcijas dažnai naudoja kelias informacines sistemas. Šią prielaidą patvirtino ir tyrimo duomenys. Daugiausiai yra dirbama su abiem SFMS posistemėmis – SFMS (BPD) 34 proc. ir SFMS 2007 33 proc. Tai galima paaiškinti tuo, kad SFMS yra ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos sudedamoji dalis –

kiekvienas su ES parama susijęs veiksmas registruojamas ir saugojamas šioje sistemoje, ja naudojantis atliekamas finansų valdymas, stebėseną, kaupiama informacija patikrinimams, auditui ir vertinimui. Taigi su SFMIS atliekamos labai skirtingos funkcijos. Kaip tik dėl to yra sudėtinga išskirti, kurios institucijos daugiausiai naudoja SFMIS. Be to šiuo metu dar yra nepasibaigęs BPD laikotarpis ir jau prasidėjęs 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos periodas, todėl didelė dalis darbuotojų dirba abiem sistemomis. Tuo tarpu institucijos, įsteigtos 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos laikotarpiui, darbinėms funkcijoms atlikti naudoja tik SFMIS 2007 posistemę.

Nemaža dalis respondentų (27 proc.) teigė dirbantys ir su Esparama.lt sistema. Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad ši sistema daugiausiai yra skirta išorės vartotojams, o administravimo ir turinio tvarkymo funkcijas atlieka vidutiniškai du žmonės institucijoje. Atsižvelgiant į toliau nagrinėjamą sistemų funkcijų panaudojimą, matysime, kad šis procentas yra iškreiptas ir netikslus, nes didelė dalis respondentų Esparama.lt taip pat naudoja kaip išorės subjektai, t.y. informacijos paieškai.

Tuo tarpu su SFC sistema dirba tik tos institucijos, kurios pateikia informaciją EK – vadovaujančioji, koordinuojančioji, tvirtinančioji, t. y, LR Finansų ministerija. Darbo su šia sistema funkcijos yra pavestos keliems darbuotojams, kas ir sąlygoja toki žemą jos naudojimo procentą.

7 pav. Darbas su informacinėmis sistemomis

Siekiant įvertinti sistemų efektyvumą, svarbus faktorius yra jų panaudojimo dažnumas, t.y. kaip dažnai žmonės su jomis tikrai dirba. Informacinių sistemų naudojimo dažnis procentais pateikiamas lentelėje:

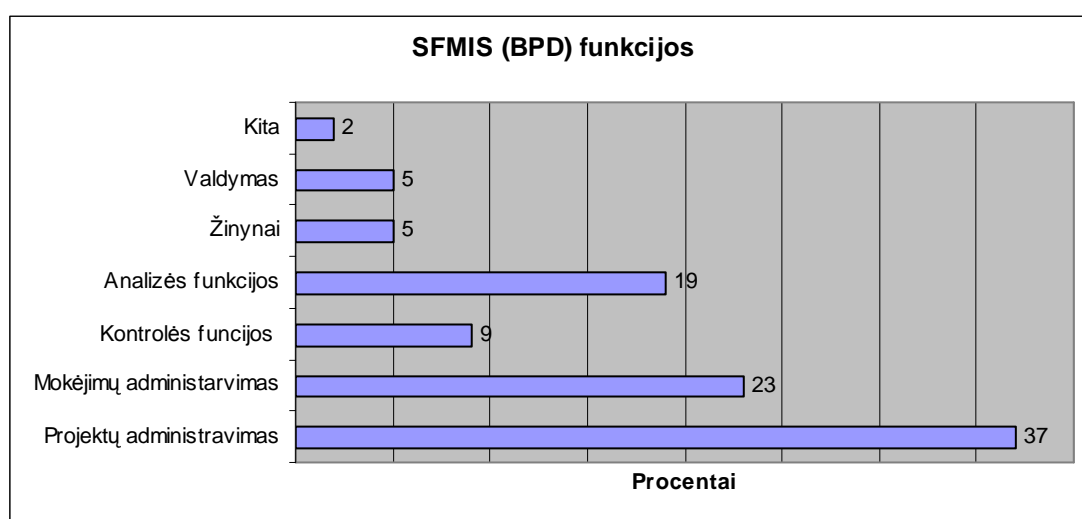
1 lentelė. Informacinių sistemų naudojimo dažnis

	<i>Kiekvieną dieną</i>	<i>Kelis kartus per savaitę</i>	<i>Kelis kartus per mėnesį</i>	<i>Rečiau</i>
<i>SFMIS(BPD)</i>	24	53	20	3
<i>SFMIS2007</i>	13	49	25	13
<i>SFC</i>	0	0	0	100
<i>Esparama.lt</i>	26	42	23	9

Iš pateiktų duomenų matome, kad dažniausiai su šiomis sistemomis dirbama kelis kartus per savaitę. SFC sistemos savitumas sąlygoja darbo ja procentą – ši sistema naudojama duomenų mainams su EK, o tai daroma rečiau nei kas mėnesį. Apibendrinant pateiktus skaičius galima teikti, kad administruojant ES struktūrinę paramą šios sistemos yra nuolat naudojamos darbinėms funkcijoms atlikti.

Taip pat buvo siekiama išsiaiškinti kokios kiekvienos sistemos³⁸ funkcijos yra dažniausiai naudojamos administruojant ES paramą. Tai visų pirma priklauso nuo to, kokioje institucijoje respondentas dirba, kadangi skirtingoms institucijoms yra pavestos skirtingos administravimo ir valdymo veiklos.

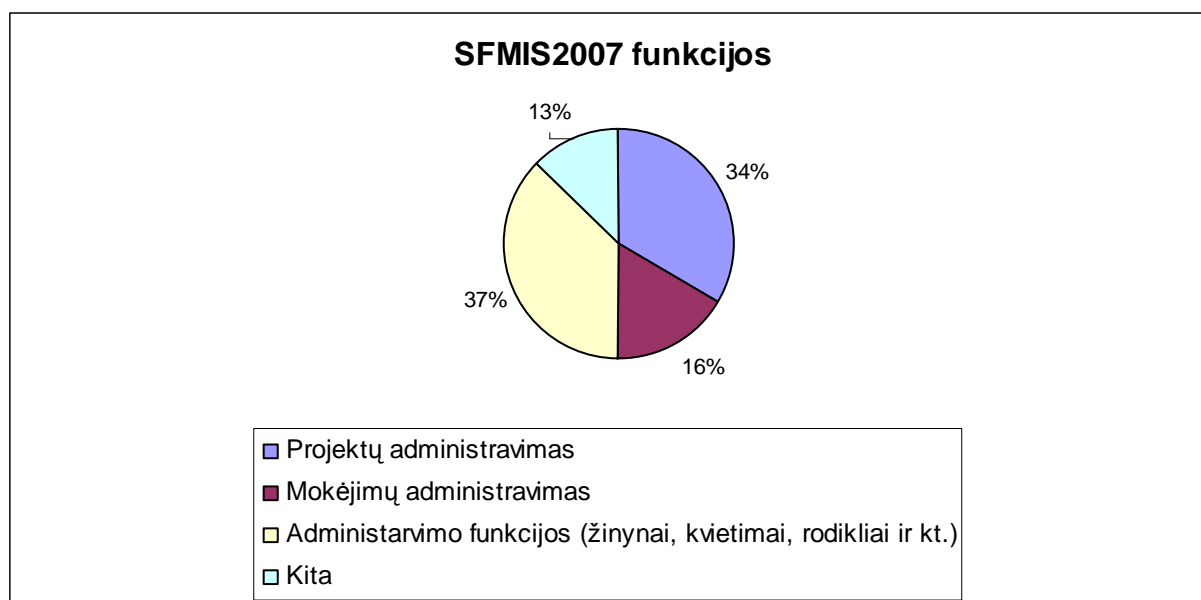
Pirmiausia panagrinėkime SFMIS (BPD) funkcijas. Pagrindinės šios sistemos funkcijos yra šios – projektų administravimas, mokėjimų administravimas, kontrolės (patikros, pažeidimai ir kt.), analizės (ataskaitos, rodikliai ir pan.), žinynai, valdymas (administravimo funkcijos).

8 pav. SFMIS (BPD) funkcijos

³⁸ Išskyrus SFC, nes šios sistemos funkcija yra informacijos mainai su EK, kurią ir atlieka visi dirbantys su ja.

Kaip matome iš grafiko – dažniausiai naudojamos funkcijos yra projektų administravimas ir mokėjimų administravimas. Tai galima pagrįsti tuo, kad didžiausią skaičių darbuotojų turi įgyvendinančios institucijos, kurių pagrindinės funkcijos ir yra projektų administravimas (kas apima net tik projektų veiklų valdymą, bet ir mokėjimų administravimą, pažeidimų kontrolę, patikras). Tuo tarpu tarpinių institucijų dažniausiai naudojama funkcija yra analizės. Taip pat du respondentai nurodė, kad naudojami kitomis SFMIS (BPD) funkcijomis – „projektų viešinimo veikloms įvesti“ ir „informacinę funkciją – sužinoti apie skirtą paramą, mokėjimus, pažeidimus ir kt.“. Abi šias funkcijas galima priskirti prie anksčiau išnagrinėtų funkcijų.

Tuo tarpu SFMIS 2007 yra numatytos šios funkcijos – projektų, mokėjimų administravimas, administravimo funkcijos (žinynai, kvietimai, rodikliai ir kt.). Šiuo metu jau pilnai funkcionuoja projektų ir administravimo aplikacijos, baigiama diegti mokėjimų aplikacija.

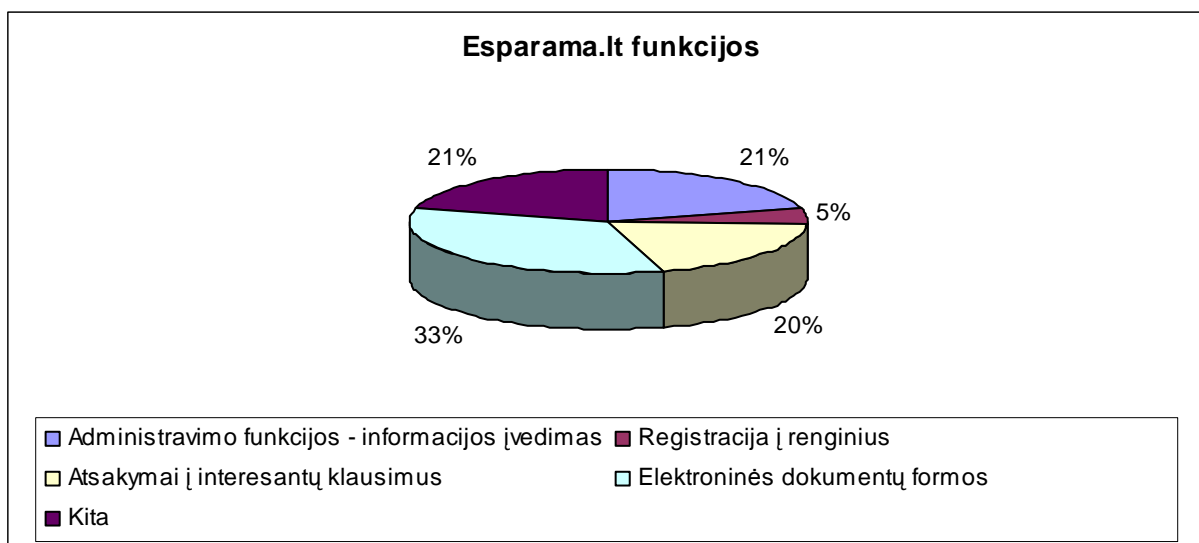

9 pav. SFMIS 2007 funkcijos

Dažniausiai naudojama SFMIS 2007 posistemės funkcija yra administravimas – 37 proc. 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos laikotarpis dar tik prasidėjo, todėl pagrindinis darbas vyksta būtent administravimo aplikacijoje – tvarkant žinynus, informacija apie kvietimus, suvedant rodiklius. Taip pat šiuo metu jau pradedami administruoti ir pirmieji projektai – registruojamos paraiškos, pasirašytos sutartys. Tai lemia projektų administravimo funkcijos didėjantį naudojimą – 34 proc. Mokėjimo funkcija šiuo metu yra diegiama ir testuojama, todėl ir ja naudojasi 16 proc. apklaustųjų. Buvo pateikta ir kitokių atsakymų variantų – „informacijos paieška ir duomenų suvedimas“, „tikrinami kontaktiniai pareiškėjų duomenys“, „paraiškų suvedimas“, „pateiktos informacijos analizė reikalinga stebėsenai ir priežiūrai“. Šie atsakymų

variantai atitinka administravimo ir projektų administravimo funkcijas. Taip pat kaip viena iš funkcijų keletas respondentų išskiria dalyvavimą mokymuose ir naujos sistemos testavimą. Apibendrinant SFMIS 2007 naudojamas funkcijas reikia atkreipti dėmesį, kad 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo periodas prasidėjo neseniai, todėl ir darbas su SFMIS 2007 dar tik pradedamas, kas ateityje sąlygos ir funkcijų naudojimo pasikeitimą.

Esparama.lt sistema buvo kurta kaip tarpinstitucinė internetinė svetainė, kurioje informaciją pateiks visos ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos. ES struktūrinės paramos svetainės tikslas – sistemingai, vienoje vietoje teikti galimiems bei esamiems paramos gavėjams ir visuomenei aktualią informaciją apie ES struktūrinę paramą. Todėl galima teikti, kad ji daugiausiai yra skirta išorės vartotojams. Tačiau galima išskirti kelias funkcijas, kurias naudoja ir ES struktūrinę paramą administruojantys darbuotojai – tai visų pirma informacijos įvedimas - administravimo funkcijos (ši funkcija leidžia laiku ir tinkamai pateikti visą reikiamą informaciją), registracija į renginius (palengvina organizatoriams kontrolę ir sumažina darbo bei informacijos kiekius), atsakymai į interesantų klausimus (tai leidžia palaikyti tiesioginį ryšį su visuomene ir subjektais besidominčiais ir gaunančiais ES struktūrinę paramą), bei el. dokumentų formos.

10 pav. **Esparama.lt funkcijos**

Dažniausiai naudojama Esparama.lt funkcija yra el. dokumentų formos, kurias patogiu rasti vienoje vietoje ir paskirstytas taip, kad prie dominančios srities būtų atitinkamų dokumentų formos. Taip pat šią funkciją galima sutapatinti su informacijos paieška, kuri dažnai minima prie kitų funkcijų. Tai rodo, kad Esparama.lt struktūrinės paramos administravimo sistemos darbuotojai dažnai naudojami kaip išorės vartotojai – kas padidina ir pačios sistemos naudingumą. Administracinė sistema yra labai didelė, o naudodami Esparama.lt, patys darbuotojai gali gauti

visą jiems aktualią informaciją vienoje vietoje. Tarp kitų nurodytų naudojamų funkcijų galima išskirti – „vienas iš būdų kaip gauti informacijos apie ES paramą, paramos gavėjus, prioritetus, priemones ir pan.“, „naudojimasis aktualia informacija, teisės aktais“, „teisės aktų paieška, naujienu sekimas“, „stebėsenai ir priežiūrai“. Be to reikia atkreipti dėmesį, kad visas kitas svetainės funkcijas (atsakymai į interesantų klausimus, registracija į renginius) dažniausiai atlieka tie patys asmenys, kurie turi informacijos įvedimo teises.

Šiuo metu vyksta SFMIS plėtra, siekiant patobulinti sistemą ir dar labiau pritaikyti ją vartotojams. Todėl labai svarbu, kad ir patys darbuotojai prisidėtų prie šio proceso. Tyrimas parodė, kad tik 21 proc. respondentų, dirbančių su šia sistema, dalyvauja plėtros procese, t.y. teikia savo poreikius sistemos tobulinimui (žr. 6 priedą).

Taip pat tyrime buvo siekiama išsiaiškinti kokias darbuotojų nuomone ir atsižvelgiant į BPD patirtį ir naujus EK reglamentų reikalavimus funkcijas reikėtų įdiegti SFMIS2007, siekiant padaryti šios sistemos veiklą efektyvesnę. Pateikti tokie pasiūlymai – „išplėtoti analizės, planavimo dalis“, „padaryti finansinių ir fizinių rodiklių sąsają“, „patikimą ataskaitų teikimo modulį“, „finansavimo šaltinių planavimo modulį“, „reikėtų didesnio greičio, patogesnio duomenų spausdinimo“, „automatinį ataskaitų generavimą“, „kuo mažiau tarpinių informacijos suvedimo grandžių“, „diegti parankesnę vartotojo sąveiką“, „užtikrinti projekto įgyvendinimo sekimo funkcijas“, „panaikinti duomenų įvedimą, kurio nereikalauja dokumentuose“, „standartizuoti kaupiamą informaciją“, „suteikti galimybę prisijungti prie sistemos atskirų dalių projekto vykdytojams“, „suteikti įgyvendinančioms institucijoms daugiau teisių redaguojant įvestą informaciją“, „programai trūksta lankstumo“, „suteikti galimybę projekto vykdytojams susivesti mokėjimo prašymo duomenis į sistemą online būdu – suteikiant jiems prieigą“, „galimybė projekto vykdytojams prisijungti, peržiūrėti, suvesti informaciją“, „galimybė dirbti keliuose languose“, „greitesnė paieška“, „duomenų mainai su svetaine www.esparama.lt“. Taip pat buvo atsakymų, kad nepakankamai išnagrinėtos ir darbe išbandytos jau esamos funkcijos, kad galima būtų spręsti ko dar trūksta. Taip pat, kad neturint patirties su BPD sunku pasakyti kuo ši sistema skiriasi.

Apibendrinant visus pateiktus atsakymus, galima sakyti, kad pasiūlymai yra pasverti ir logiški – siekiama, kad „sistema tarnautų žmogui: kad iš sistemoje esančios informacijos būtų galima gauti visą reikalingą informaciją ir papildomai ieškoti kitur nereikėtų“. Kadangi SFMIS 2007 kuriamas atsižvelgiant į BPD patirtį – įvertinus privalumus ir trūkumus, todėl dauguma šių pasiūlymų jau yra įdiegti (pvz. didesni greitis, galimybė dirbti keliuose languose, parankesnė vartotojo sąsaja, kuo mažiau tarpinių informacijos suvedimo grandžių) arba planuojami įgyvendinti (išplėtoti analizės, planavimo dalis, suteikti galimybę, galimybė projekto vykdytojams prisijungti ir pateikti duomenis, duomenų mainų galimybę su kitomis sistemomis).

Baigus plėtros procesą ir įgyvendinus visas suplanuotas funkcijas nauji poreikiai sistemos koregavimui galės atsirasti tik padirbus su šia sistema ilgesnį laiko tarpą.

Prasidėjus naujam 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos laikotarpiui buvo įdiegta bei patobulinta ES struktūrinės paramos svetainė. Todėl tyrime taip pat buvo siekiama išsiaiškinti ar sistemos vartotojai pasigenda kokių nors papildomų funkcijų. Dauguma atsakiusiųjų teigė, kad ši sistema buvo pakankamai patobulinta ir šiuo metu esanti struktūra ir pateikiama informacija pilnai atitinka poreikius. Tačiau pastebima, kad reikia pasiekti, kad sklandžiai veiktų visos jau įdiegtos funkcijos bei supaprastinti turinio valdymo sistemą. Taip pat buvo pateikta keletas pasiūlymų ateities patobulinimams – „žiniasklaida apie ES paramą (monitoringas)“, „supaprastinti svetainės struktūrą“, „registracija į žodines konsultacijas įgyvendinančiose institucijose“, „supaprastinti sistemą ir aiškiau sisteminti informaciją (ją atrinkti)“, „reikalinga atskira dalis regioninių priemonių priežiūros institucijoms“, „reikia įdiegti intranetą ES paramos institucijoms“, „diskusijų forumą“.

Taip pat apklausoje buvo bandoma išsiaiškinti koku būdu ES struktūrinę paramą administruojantys darbuotojai susipažino su visomis nagrinėjamomis sistemomis ir kaip išmoko jomis naudotis. Šiame klausime buvo galima pasirinkti kelis tinkamus variantus. Gauti duomenys pateikiami procentine išraiška lentelėje:

2 lentelė. Mokymosi naudotis informacinėmis sistemomis būdai

	Buvo praveisti praktiniai mokymai	Apmokė vadovas/kolegos	Mokiausi metodinių nurodymų ir instrukcijų pagalba	Mokiausi savarankiškai
SFMIS(BPD)	12	43	23	22
SFMIS2007	49	15	14	22
SFC		20	33	27
Esparama.lt	24	9	7	60

Nagrinėjant duomenis, matome, kad SFMIS (BPD) naudotis dauguma vartotojų išmokė vadovas arba kolegos (43 proc.), taip pat nemažai dalis respondentų su sistema susipažino metodinių nurodymų ir instrukcijų pagalba bei mokėsi savarankiškai, tiesiog išbandydami sistemos funkcijas. Ir tik 12 proc. buvo praveisti mokymai. Tai tikriausiai galima būtų paaiškinti institucijų plėtra ir darbuotojų kaita, kadangi mokymai buvo praveisti tik įdiegus sistemą. Be to mokymai buvo organizuojami planuojant, kad apmokyti asmenys toliau mokys ir konsultuos kitus savo institucijų sistemos naudotojus. Taip pat šiai funkcijai palengvinti buvo sukurti metodinės pagalbos dokumentai.

Kalbant apie SFMIS 2007 posistemę ją kuriant buvo numatyti mokymai atskiriems institucijų darbuotojams, kurie turės apmokyti visus kitus savo institucijos SFMIS 2007

naudotojus, t.y. vykdant mokymus principu „mokymai mokytojams“. Kadangi sistema nauja ir 2007 – 2013 m. administravimo laikotarpis dar tik prasidėjo – didžioji dalis (49 proc.) dirbančiųjų su šia sistema susipažino būtent praktiniuose mokymuose.

Tuo tarpu su SFC sistema didžioji dalis vartotojų mokėsi dirbti puikiai ir detaliam parengtų metodinių nurodymų ir instrukcijų pagalba.

Didžioji dalis respondentų dirbti su Esparama.lt išmoko savarankiškai – 60 proc. Šis skaičius apima ir tuos darbuotojus, kuriuos anksčiau apibrėžėme kaip išorės vartotojus, nes jie sistemą naudoja informacijos paieškai. Praktiniai mokymai dirbantiems su Esparama.lt buvo praversti tik administratoriams, turinio tvarkymo administratoriams ir informacijos rengėjams. Be to dirbant su sistema respondentams teko daug funkcijų išbandyti savarankiškai.

Siekiant suprasti sistemų naudą ir efektyvumą reikia įvertinti sunkumus, su kuriais susiduria darbuotojai naudodami informacines sistemas savo kasdienėje veikloje.

3 lentelė. Susidūrimas su problemomis dirbant su informacinėmis sistemomis

	Taip	Ne	Sunku pasakyti
SFMIS (BPD)	25	26	8
SFMIS2007	18	12	26
SFC	6	3	1
Esparama.lt	18	23	6

Šioje lentelėje pateikiama duomenys gauti apibendrinus atsakymus į klausimą – „Ar iškyla sunkumų dirbant su šiomis sistemomis?“. Duomenys pateikiami vienetine išraiška, kadangi taip geriausiai atspindimas atsakymų pasiskirstymas. Matome, kad daugiausiai su sunkumais susiduria dirbantys SFMIS (BPD) sistema. Bet taip pat didelis šios sistemos naudotojų skaičius teigia nepatiriantis sunkumų. Tai taip pat gali būti susiję su darbuotojų kaita institucijose – kai naujai atėję darbuotojai dar nėra gerai įsisavinę sistemos. Be to anksčiau aptartų tobulintinių funkcijų trūkumas taip pat sukelia sunkumus. Didžioji dalis dirbančiųjų su SFMIS 2007 (26 respondentai) dar negali įvertinti ar jie susiduria su sunkumais, nes ši sistema yra plėtojama ir daugelis jos funkcijų dar ne pilnai išvystytos ir išbandytos, todėl neaišku kokių nesklandumų ar sunkumų gali iškilti ateityje. Tuo galima paaiškinti ir 18 respondentų iškylančias problemas. Didžioji dalis dirbančiųjų su Esparama.lt (23 respondentai) nesusiduria su sunkumais, kadangi pagrindinė jų naudojama funkcija yra informacijos paieška. Tuo tarpu su problemomis susiduria atliekantys administravimo funkcijas darbuotojai. Didžioji dalis darbo su SFC sunkumų iškyla dėl to, kad ši sistema nėra „vietinė“, todėl ją reikia perprasti ir išmokti naudotis vadovaujantis tik metodiniais dokumentais, kurie yra anglų kalba. Be to sistemos veikimo greitis yra lėtas.

Siekiant įvertinti sunkumus respondentai buvo paprašyti juos apibrėžti. SFMIS (BPD) vartotojai susidūrė su tokiomis problemomis kaip „kartais neaišku kaip rasti/ ištraukti tam tikrus duomenis analizei“, „skaičiai ataskaitose ne visada sutampa su dokumentais“, „sudėtinga informacijos paieška“, „lėtai veikia sistema, kartais neišsaugoma įvesta informacija ir reikia įvesti iš naujo, nepatogus „vaikščiojimas“ tarp atskirų langų“, „ilgai trunka projektų paieška“, „nepatogus ataskaitų generavimas“, „ryšio trukdžiai, lėtas veikimas“, „nedidelės analizės galimybės“, sistema nerodo veiksmų istorijos, „dažnai „lūžinėja““, sistema pateikia daug informacijos neatitikimų, sistema neatnauja informacijos skirtingose sistemos vietose, „į sistemą reikalaujama suvesti informaciją, kuri vėliau nėra niekur naudojama ir reikalinga“, „programa dažnai „užlūždavo“ vedant duomenis“, „programinės ir funkcinės klaidos pačioje sistemoje“, „informacijos dingimas“, „nedraugiškas interfeisas“, sunkumai prisijungiant prie „sistemos“, „dingsta ryšys su serveriu ir neišsaugomi duomenys, nėra aiškios metodinės informacijos ir kiekvienas reikalingą suvesti informaciją interpretuoja savaip, padarius klaidą suvedant duomenis ir informaciją išsaugojus, nėra galimybės ją pakeisti be sistemos administratoriaus“. Taigi sistema tikrai turi nemažai problemų, tačiau diegiant SFMIS 2007 buvo stengiamasi įvertinti visus trūkumus, todėl galima sakyti, kad praktiškai didžioji dalis respondentų įvardintų problemų yra išspręstos naujai veikiančioje versijoje arba sprendžiamas vykdamas tolimesnę plėtrą. Būtent plėtros etape susiduriama ir su SFMIS 2007 sunkumais – „dabartinėje stadijoje ne visuomet gaunami/pasiekiami reikalingi duomenys, nes sistema nėra galutinai įdiegta“, „neaišku kaip naudoti naujas funkcijas, kartais neaiškios sistemoje naudojamos sąvokos“, „sistemoje dar nerealizuotos visos funkcinės galimybės“, „SFMIS 2007 startavus, buvo techniniu sistemos klaidu, kurios laikui einant buvo ištaisytos“, „sunkumų buvo kai buvo diegiamos naujos programos versijos - dalis suvestos informacijos dingdavo iš sistemos, dėl to reikėdavo pakartotinai ją sukelti, nuolat pertikrinti, ar informacija SFMIS atitinka turimą popierinę versiją“, „kadangi SFMIS 2007 pradėjome naudotis neseniai, tai daugiausiai klausimų kyla dėl administravimo funkcijų, atsakomybės ir teisių pasiskirstymo“. Šios problemos turėtų būti išspręstos sistemos plėtros eigoje.

Esparama.lt problemos įvardinamos – „sunku surasti Esparama.lt reikiamus duomenis“, „nuolat neveikianti duomenų filtravimo funkcija, kartais sunku rasti reikalingus duomenis, tai dar sunkiau turėtų būti padaryti apreiškėjams“, „informaciją sunku surasti dėl jos stokos arba pertekliaus“, „nepateikiama visa informacija, tarkime apie regionų planavimo būdu paskelbtus kvietimus teikti paraiškas“, „nesklandžiai veikia, paini turinio valdymo sistema“, „kartais sunku įvesti informacija dėl technologinių trukdžių (nebūna techninės galimybės dėl kai kurių sistemos klaidų)“, „šiam tinklapyje turėtų būti ir informacija apie gaunamą paramą iš žemės ūkio paramos fondų bei jų panaudojimą“, „Esparama.lt sunku surasti informacija, neaiški sistema“,

„problemos su Esparamos.lt turinio valdymo sistema, nuolat atsirandančios klaidos, kurių patys negalime išspęsti, reikia kreiptis pagalbos ir tai užtrunka. Sudėtingas informacijos patalpinimas. Žinutės publikuojamos nežinant kaip jos atrodo, pamačius savo žinutę svetainėje dažnai ją reikia skubiai redaguoti ir publikuoti iš naujo. Ne visos funkcijos gali būti atliekamos mūsų pačių (pvz. naujos šakos kūrimas dėl tam tikros informacijos patalpinimo)“. Kadangi sistema neseniai pradėjo veikti, didžioji dalis problemų iškyla tik dabar, kai ji pradėta naudoti praktiškai. Todėl sistemos funkcijos bus tobulinamos, siekiant pašalinti trukdžius.

Didžioji dalis sistemų yra atnaujintos, todėl atsiranda techniniai nesklandumai, iškyla klaidos, įgūdžių trūkumas. Apibendrinant galima teigti, kad išmokti dirbti su sistemomis reikia laiko, kadangi teorija ne visada atitinka praktiką.

Tyrimo apibendrinimui buvo pateiktas klausimas apie sistemų naudingumą atliekant kasdienes darbine funkcijas.

4 lentelė. Informacinių sistemų naudingumo vertinimas

	Taip	Ne	Sunku pasakyti
SFMIS (BPD)	87	3	10
SFMIS(2007)	93	0	7
SFC	80	0	20
Esparama.lt	91	0	9

Lentelėje pateikiami duomenys (procentinės reikšmės) labai akivaizdžiai atspindi ES struktūrinę paramą administruojančių darbuotojų nuomonę – visos jų kasdienėje veikloje naudojamos sistemos vertinamos kaip naudingos ir padedančios atlikti priskirtas darbine funkcijas.

Apibendrinant visą tyrimą, galima teigti, kad didžioji dalis respondentų, administruojančių ES struktūrinę paramą dirba su daugiau nei viena informacine sistema. Dažniausiai naudojama yra SFMIS, kadangi tai pagrindinė ES struktūrinės paramos apskaitos sistema. Sistemų funkcijos naudojamos respondentų darbe priklauso visų pirma nuo darbinių funkcijų bei nuo institucijos, kurioje dirba respondentas paskirties - įgyvendinančiose institucijose daugiausiai naudojamos SFMIS (BPD) projektų ir mokėjimų administravimo funkcijomis. Tuo tarpu tarpinių institucijų dažniausiai naudojama funkcija yra analizės. Dažniausiai naudojama SFMIS 2007 posistemės funkcija yra administravimas – 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos laikotarpis dar tik prasidėjo, todėl pagrindinis darbas vyksta būtent administravimo aplikacijoje (tvarkant žinytus, informaciją apie kvietimus, suvedant rodiklius). Taip pat šiuo metu jau pradėdami administruoti ir pirmieji projektai – registruojamos paraiškos, pasirašytos sutartys. Dažniausiai naudojama

Esparama.lt funkcija yra el. dokumentų formos ir informacijos paieška. Naudotis sistemomis daugiausiai išmokstama per praktinius mokymus, kolegų pagalba ir savarankiškai išbandant įdiegtas funkcijas. Dirbant su visomis sistemomis iškyla vienokių ar kitokių problemų bei pastebima, kad reikia papildomų trūkstamų funkcijų. Kadangi tiek SFMIS, tiek Esparama.lt sistemos yra atnaujintos, jos vis dar yra koregavimo ir taisymo stadijoje, siekiant, kad iškylančios problemos ir atsirandantys trūkumai būtų išspręsti bei sistema efektyviai funkcionuotų. Nepaisant šių nesklandumų sistemos yra vertinamos teigiamai, kaip naudingos ir padedančios kasdienėje darbinėje veikloje, t.y. administruojant ES struktūrinę paramą Lietuvai.

IŠVADOS

- ❖ Lietuvai teikiamos ES struktūrinės paramos valdymo ir administravimo procese yra naudojamos trys pagrindinės informacinės sistemos – ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS), Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. (SFC) ir ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt). Šios sistemos įdiegtos ir naudojamos vadovaujantis Europos Komisijos reikalavimais, Europos Sąjungos bei Lietuvos Respublikos teisės aktais. Atsižvelgiant į 2007-2013 m. finansinės paramos apimties didėjimą, kuris sąlygoja laiko ir žmogiškųjų išteklių sąnaudų augimą, šios sistemos įneša svarų indėlį į administracinio proceso veiksmingumą ir efektyvumą – atlikdamos valdymo, stebėsenos, kontrolės, viešinimo ir informavimo funkcijas, duomenų rinkimo, apdorojimo ir saugojimo, apskaitos, atskaitomybės, informacijos perdavimo EK funkcijas.
- ❖ SFMIS yra valstybės informacinė sistema, skirta apskaitos duomenų registravimui, kaupimui ir saugojimui, joje renkami finansų valdymui, stebėsenai, patikrinimams, auditui bei vertinimui reikalingi duomenys apie struktūrinės paramos įgyvendinimą. Pirmoji SFMIS versija įdiegta BPD laikotarpiui. Dirbant su šia sistema buvo susidurta su daug problemų ir apribojimų – dėl duomenų apimties ir esamų programinių realizacijų sistema ne visada sugebėdavo atlikti jai pavestas užduotis, sistemos darbas buvo labai lėtas, buvo neatsižvelgta į duomenų kiekio didėjimą ateityje, taip pat trūko įvairių funkcinių galimybių (pvz., kurti įvairaus pobūdžio ataskaitas, įvairios paskirties duomenų kaupimo modulių ir t.t.). Todėl 2007-2013 m. paramos laikotarpiui sistema yra tobulinama. Kuriant SFMIS 2007 buvo panaudota visa sukaupta patirtis, siekiant padaryti sistemą priimtina ne tik administruojančioms institucijoms, bet ir pareiškėjams bei projektų vykdytojams. Taigi kuriant posistemę yra naudojamos pažangesnės technologijos, diegiamos verslo intelektikos priemonės, t.y. taikomoji programinė įranga ir technologijos naudojamos surinkti, suteikti priėjimą, analizuoti duomenis ir informaciją apie įvairias operacijas. Baigus plėtros procesą sistema galės paprastai ir patogiai formuoti ataskaitas pagal norimus pjūvius, importuoti duomenis iš/į kitų informacinių sistemų, iš paraiškų, mokėjimo prašymų bei kitų standartizuotų formų. Taip pat numatomas autorizuotas priėjimas prie sistemos pareiškėjams ir projektų vykdytojams.
- ❖ SFC yra išorinė sistema, sukurta EK ir yra bendra visoms šalims narėms. Ji yra skirta duomenų pateikimui ir informacijos mainams su EK. Šios sistemos funkcionalumą Lietuva praktiškai negali įtakoti, kadangi bet koks sistemos pakeitimas yra labai ilgas procesas, kuris turi būti derinamas su visomis šia sistema besinaudojančiomis šalimis.

Šiuo metu vienintelė sistemos pritaikymo Lietuvos poreikiams galimybė yra planuojamas tiesioginis duomenų perdavimas tarp SFC ir SFMIS 2007.

- ❖ Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktai kaip vieną iš svarbiausių sėkmingo, skaidraus ir efektyvaus paramos įsisavinimo sąlygų išskiria informavimą apie ES struktūrinę paramą bei ES struktūrinės paramos viešinimą. Tam tikslui buvo sukurta Esparama.lt, kurioje centralizuotas informacijos apie ES struktūrinę paramą teikimas galimais ir esamiems paramos gavėjams bei visuomenei. Sistemos pridėtinė vertė yra ta, kad ji yra plačiai naudojama ir ES struktūrinę paramą administruojančių darbuotojų. Ši sistema ženkliai padidino informacijos apie ES struktūrinių fondų paramą aiškumą ir prieinamumą. Numatyta integracija su SFMIS 2007 leis visą reikiamą informaciją pateikti vienoje vietoje. Tai sumažins išlaidas ir padidins efektyvumą, kadangi visos administruojančios institucijos naudosis viena sistema informacijos pateikimui ir mainams.
- ❖ Atlikus Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymo ir administravimo tyrimą paaiškėjo, kad ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojai nagrinėjamas informacines sistemas vertina teigiamai – kaip naudingas ir padedančias kasdienėje darbinėje veikloje. Tačiau didžioji dalis darbuotojų vis dar susiduria su tam tikromis problemomis ir nesklandumais, vis dar jaučiamas kai kurių funkcijų trūkumas. Tiek SFMIS, tiek Esparama.lt sistemos vis dar yra kūrimo, koregavimo ir taisymo stadijoje, siekiant, kad iškylančios problemos ir atsirandantys trūkumai būtų išspręsti bei sistemos efektyviai funkcionuotų.
- ❖ Šios sistemos yra skirtos administracinio proceso veiksmingumo ir efektyvumo didinimui, siekiant sėkmingo ir našaus ES skirtų lėšų panaudojimo, todėl į sistemos kūrimo ir tobulinimo veiklas būtina įtraukti kuo daugiau administracinės sistemos darbuotojų. Taip pat diegiant naujus sistemų funkcionalumus būtina prarvesti praktinius mokymus ir sukurti išsamius bei lengvai suprantamus metodinius nurodymus, taisykles ar naudojimosi instrukcijas. Tai garantuotų sistemų įsisavinimą ir greitą jų pritaikymą darbui.

LITERATŪRA

Europos Sąjungos teisės aktai

1. Europos Sąjungos sutartis.
http://www3.lrs.lt/pls/inter1/dokpaieska.showdoc_l?p_id=32156&p_query=&p_tr2=2
[žiūrėta 2008-09-08].
2. Europos užimtumo strategija. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=lt>
[žiūrėta 2008-10-15].
3. 2006 m. balandžio 26 d. Komisijos sprendimas patvirtinantis tam tikras Lietuvos nacionalinio strateginių kryptių plano dalis Nr. CCI 2007LT16UNS001.
http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/teises_aktai/K1808.pdf [žiūrėta 2008-10-26].
4. 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1783/1999. Oficialus leidinys L: 2006-07-31 Nr. 210 // http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/teises_aktai/eb/10802006.pdf [žiūrėta 2008-09-08].
5. 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1784/1999. Oficialus leidinys L: 2006-07-31 Nr. 210 // http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/teises_aktai/eb/10812006.pdf [žiūrėta 2008-09-08].
6. 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999. Oficialus leidinys L: 2006-07-31 Nr. 210 // http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/teises_aktai/eb/10832006.pdf [žiūrėta 2008-09-08].
7. 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1084/2006, įsteigiantis Sanglaudos fondą ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1164/94. Oficialus leidinys L: 2006-07-31 Nr. 210 // http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/teises_aktai/eb/10842006.pdf [žiūrėta 2008-09-08].
8. 2006 m. spalio 6 d. Tarybos sprendimas dėl Bendrijos sanglaudos politikos strateginių gairių Nr. 2006/702/EB.

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/teises_aktai/eb/2006702EB.pdf [žiūrėta 2008-10-26].

9. 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1828/2006, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo įgyvendinimo taisyklės. Oficialus leidinys L: 2006-12-27 Nr. 371 // http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/teises_aktai/eb/182820062.pdf [žiūrėta 2008-09-08].

Lietuvos Respublikos teisės aktai

10. Lietuvos 2004-2006 metų Bendrasis programavimo dokumentas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. 935 // Valstybės žinios., 2004, Nr. 123-4486.
11. Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti.
http://www.esparama.lt/ES_Paramam/strukturines_paramos_2007_1013m._medis/titulinis/files/Strategija_2007-03-30.pdf [žiūrėta 2008-10-15].
12. 2007-2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programa.
http://www.esparama.lt/ES_Paramam/strukturines_paramos_2007_1013m._medis/titulinis/files/2VP_EA_2007-07-05.pdf [žiūrėta 2008-10-15].
13. 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa.
http://www.esparama.lt/ES_Paramam/strukturines_paramos_2007_1013m._medis/titulinis/files/3VP_SS_2007-07-05.pdf [žiūrėta 2008-10-15].
14. 2007-2013 m. Techninės paramos veiksmų programa.
http://www.esparama.lt/ES_Paramam/strukturines_paramos_2007_1013m._medis/titulinis/files/VP_TP_2007-11-22.pdf [žiūrėta 2008-10-15].
15. 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa.
http://www.esparama.lt/ES_Paramam/strukturines_paramos_2007_1013m._medis/titulinis/files/1VP_ZIP_2007-07-30.pdf [žiūrėta 2008-10-15].
16. Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklės. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=307810 [žiūrėta 2008-10-15].
17. Ekonomikos augimo veiksmų programos priedas.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325964 [žiūrėta 2008-10-15].

18. Europos Sąjungos struktūrinės paramos svetainės administravimo taisyklės. [žiūrėta 2008-10-17].
19. Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa.
http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=266311&p_query=Nacionalin%C4%97%20Lisabonos%20strategijos%20%C4%AFgyvendinimo%20programa [žiūrėta 2008-10-15].
20. Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=312438 [žiūrėta 2008-10-26].
21. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedas.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325963 [žiūrėta 2008-10-15].
22. Techninės paramos veiksmų programos priedas.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325684 [žiūrėta 2008-10-15].
23. Valstybės ilgalaikės raidos strategija.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=193888 [žiūrėta 2008-10-15].
24. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priedas.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=325965 [žiūrėta 2008-10-15].
25. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. 1K-080 „Dėl laikinojo bendro stebėsenos komiteto Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti personalinės sudėties“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 37-1404.
26. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. 1K-376 „Dėl Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos valdymo komitetų sudarymo“ //Valstybės žinios. 2007, Nr. 135-5519.
27. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. 1K-066 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių įgyvendinimo“ //Valstybės žinios. 2008, Nr. 23-861.
28. Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos nuostatai.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=326290 [žiūrėta 2008-10-15].
29. Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos naudojimo taisyklės (2007-2013 metų laikotarpiui).

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=329385&p_query=&p_tr2=
[žiūrėta 2008-11-03].

Kiti šaltiniai

30. Belevičiūtė I. A System Architecture Centred on Knowledge Management Processes: daktaro disertacija: technologijos mokslai, informatikos inžinerija (07T). – Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2008.
31. Clavas J. Verslo intelektikos priemonių diegimas struktūrinių fondų valdymo informacinėje sistemoje: magistro darbas: 62107T102 – Informatikos inžinerija. – Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2007. – 94 p.
32. „eEuropa 2002“ veiksmų planas.
http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2002/action_plan/pdf/actionplan_en.pdf
[žiūrėta 2008-09-08].
33. „eEuropa 2005“ veiksmų planas.
http://europa.eu.int/ingt/information_society/eeurope/2005/all_about/action_plan/
[žiūrėta 2008-09-08].
34. ES struktūriniai fondai. <http://www.mokslai.lt/referatai/referatas/es-strukturiniai-fondai-puslapis2.html> [žiūrėta 2008-10-29].
35. ES struktūrinių fondų paramos vadovas viešųjų projektų rengėjams. – Vilnius: Spauda, 2004. – 136 p., - ISBN 9955-9728-0-7.
36. Europa: sutartys ir teisė. http://europa.eu/abc/treaties/index_lt.htm [žiūrėta 2008-10-29].
37. European Commission. Working paper on ex-ante evaluation for new programming period 2007-2013. – 2005.
38. Europos Sąjunga: enciklopedinis žodynas (3-iasis patais. Ir papild. leid.) – Vilnius: Eugrimas, 2008. – 351 p., ISBN 978-9955-790-05-1.
39. Europos Sąjungos parama. Lietuvos galimybės. – Vilnius: Versus aureus, 2006. – 223 p., - ISBN 978-9955-699-87-3.
40. Europos Sąjungos parama Lietuvos informacinei visuomenei: dabartis ir ateitis. – Kaunas: Rodiklis, 2006. – 64 p., - ISBN 9955-714-01-8.
41. Galinienė B., Dikovič O. Europos Sąjungos biudžeto reforma: ko siekiame?
<http://www.leidykla.eu/fileadmin/Ekonomika/82/57-74.pdf> [žiūrėta 2008-10-29].
42. Inicatyva „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui.
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/i2010/introduction/index_en.htm
[žiūrėta 2008-09-08].

43. Inovacijų portalas – Europos Sąjungos struktūriniai fondai. <http://www.inovacijos.lt/index.php?787484240> [žiūrėta 2008-10-29].
44. Lietuva Europos Sąjungoje. Apie narystę Europos Sąjungoje. <http://www.euro.lt/lt/apie-lietuvos-naryste-europos-sajungoje/lietuva-ir-europos-sajunga/es-strukturine-parama/> [žiūrėta 2008-10-29].
45. Lisabonos strategija: daugiau ir geresnių darbo vietų konkurencingesnėje Europoje. <http://www.europarl.europa.eu/highlights/lt/1001.html> [žiūrėta 2008-10-29].
46. Lisabonos strategijos prioritetų atspindys 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje. <http://www.president.lt/files/J.Simonavicius-Lisabonos.strategijos.prioritetu.atspindys.pps> [žiūrėta 2008-10-01].
47. Mackevičienė N. Europos Sąjungos struktūriniai fondai. Europos socialinis fondas ir jo parama Lietuvai. <http://verslas.banga.lt/lt/leidinys.full/4017a23cc5093> [žiūrėta 2008-10-29].
48. Nakrošas V. Europos Sąjungos regioninė politika ir struktūrinių fondų valdymas – Vilnius: Eugrimas, 2003. – 132 p. – ISBN 9955-501-53-7.
49. Ruse: struktūrinių fondų vykdymas. <http://www.ruse-europe.org/spip.php?rubrique181> [žiūrėta 2008-10-29].
50. Ruse: trumpa istorija. http://www.ruseurope.org/spip.php?rubrique179;%20www.lpk.lt/EFDveikla/strukt_rinia_i_fondai.doc [žiūrėta 2008-10-29].
51. Viešosios paslaugos. <http://www.epaslaugos.lt/govgate/showContent.do?cId=1> [žiūrėta 2008-10-01].

Informacinės sistemos

52. ES struktūrinės paramos internetinė svetainė. www.esparama.lt [žiūrėta 2008-11-02].
53. Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema. www.finmin.lt/sfmis [žiūrėta 2008-11-02].
54. Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. <https://webgate.ec.europa.eu/cas/login?service=http%3A%2F%2Fwlshigh.cc.cec.eu.int%3A7691%2Fsfsc2007%2Ffrontoffice%2Findex.jsp&acceptStrength=STRONG> [žiūrėta 2008-11-02].

Burokaitė A. Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymas ir administravimas / Elektroninės valdžios administravimo magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. dr. Arūnas Augustinaitis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2008. – 93 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe aprašyta ir išanalizuota struktūrinių fondų valdymo, administravimo, funkcionavimo ir įgyvendinimo sistema, jos reglamentavimo ypatumai pačioje Europos Sąjungoje ir Lietuvoje. Pagrindinis dėmesys skiriamas ES struktūrinių fondų valdymo ir administravimo e. paslaugų, kurios šiame darbe apibrėžiamos kaip informacinės sistemos – Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS), Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. (SFC) ir ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt), analizei.

Pirmojoje dalyje analizuojami Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir jų reglamentavimo ypatumai – pateikiama istorinė apžvalga, nagrinėjami struktūrinių fondų tikslai, principai, rūšys, įgyvendinimo sistema. Taip pat nagrinėjama ES struktūrinių fondų paramos valdymo, įgyvendinimo ir administravimo sistema Lietuvoje išskiriant du paramos laikotarpius 2004 – 2006 m. Bendrojo programavimo laikotarpį ir 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti laikotarpį. Antrojoje dalyje nagrinėjamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų panaudojimo galimybės kuriant žinių visuomenę. Šioje dalyje pateikiama Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymo ir administravimo Lietuvoje analizė. Trečia dalis skirta Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymo ir administravimo tyrimo analizei. Tyrimo metu apklausti Europos Sąjungos struktūrinę paramą Lietuvoje administruojančių institucijų darbuotojai, siekiant išsiaiškinti informacinių sistemų panaudojimo ypatumus, trūkumus, naudą ir efektyvumą jomis dirbančių asmenų nuomone, bei galimybes jas tobulinti.

Pagrindiniai žodžiai: Europos Sąjungos struktūrinė parama, Europos Sąjungos struktūriniai fondai, struktūrinės paramos e. paslaugos, informacinės sistemos.

Burokaitė A. E-service Management and Administration of the European Union Structural Assistance / Master's final thesis in e-government administration. Supervisor Prof. Dr. Arūnas Augustinaitis. – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Economics and Finance Management, 2008. – 93 p.

ANNOTATION

Master's final thesis describes and analyses the management, administration, functioning and implementation system of the structural funds, peculiarities of regulation in the European Union and Lithuania. The main attention is paid to the analysis of e-service management and administration of the EU structural funds, which is defined in this thesis as information systems – Structural Funds Management Information System (SFMIS), System for Fund Management in the European Community 2007-2013 (SFC) and EU structural assistance website (Esparama.lt).

European Union structural funds and the peculiarities of their regulation are analyzed in the first part – the historic survey is provided, the aims, principles, types, implementation system of the structural funds are analyzed. Management, implementation and administration system of the EU structural funds assistance in Lithuania is also analyzed, distinguishing two assistance periods: Single Programming Period 2004 – 2006 and the period of 2007 – 2013 European Union structural funds assistance to implement convergence aim. The possibilities of using the European Union structural funds in creating knowledge society are analyzed in the second part. This part provides the analysis of the European Union structural assistance e-service management and administration in Lithuania. The third part is dedicated to the analysis of the European Union structural assistance e-service management and administration research. During the research the employees of the institutions administrating the European Union structural assistance in Lithuanian have been interviewed in order to find out the peculiarities, defects, benefit and effectiveness of the use of the information systems in the opinion of persons working with them, and the possibilities for their improvement.

Keywords: European Union structural assistance, European Union structural funds, structural assistance e-services, information systems.

SANTRAUKA

Europos Sąjungos regioninė politika yra antroji pagal biudžeto dydį ES politika. Įgyvendinant ją ES pagrindinis tikslas yra mažinti ekonominio ir socialinio išsivystymo lygio atotrūkį tarp šalių narių, teikiant finansinę paramą. Lietuvai kaip Europos Sąjungos narei taip pat skiriama struktūrinių fondų parama, kuri papildo nacionalines investicijas ir prisideda prie vieno pagrindinių ES tikslų – socialinės ir ekonominės sanglaudos skatinimo. ES struktūrinės paramos panaudojimas derinamas su Nacionaline Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa bei Valstybės ilgalaikės raidos strategija – struktūriniai fondai yra vienas svarbiausių ir didžiausių jų įgyvendinimo finansavimo šaltinių.

Struktūrinių fondų administravimo efektyvumas yra esminis veiksnys, lemiantis sėkmingą lėšų panaudojimą valstybėse narėse, o kartu ir darantis įtaką struktūrinės paramos panaudojimo rezultatų veiksmingumui ir našumui. Siekiant ES struktūrinių fondų valdymo ir administravimo funkcijas padaryti efektyvesnėmis, administracinėje sistemoje diegiamos e. paslaugos – Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS), Fondų valdymo programa Europos Bendrijoje programa 2007-2013 m. (SFC) ir ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt).

Magistrinio darbo tikslas – išanalizuoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos e. paslaugų valdymą ir administravimą. Pagrindinis dėmesys darbe skiriamas ES struktūrinių fondų administravimo informacinių sistemų funkcionavimo, valdymo ir naudojimo Lietuvoje aprašymui ir analizei.

Magistrinis darbas susideda iš trijų dalių: pirmoje dalyje analizuojami ES struktūriniai fondai ir jų reglamentavimo ypatumai ES ir Lietuvoje; antrojoje dalyje detalai aprašomos ir nagrinėjamos ES struktūrinės paramos valdymo ir administravimo paslaugos; trečioji dalis yra skirta e. paslaugų naudojimo ES struktūrinę parama administruojančiose institucijose tyrimo analizei.

Pagrindinis tikslas kuriant ir diegiant ES struktūrinių fondų paramos e. paslaugas yra paversti jas efektyviu darbo įrankiu visuose instituciniuose sluoksniuose, plačios apimties priežiūros baze ir skaidria informacine sistema visiems suinteresuotiems. Jomis siekiama padėti atlikti įvairias užduotis – nuo biurokratinių darbų naštos sumažinimo administraciniam personalui iki proceso palengvinimo galutiniams paramos gavėjams. Šios sistemos yra skirtos padėti veiksmingai ir skaidriai panaudoti finansinę Europos Sąjungos paramą šalies gerovei.

SUMMARY

European Union regional policy is the second EU policy according to the budget size. While implementing it the main aim of the EU is to reduce the gap of the economical and social development level among the member states by means providing financial assistance. Lithuania as the member of the European Union is also allocated the structural funds assistance, which supplements the national investments and adds to the one of the main aims of the EU – encouragement of social and economic cohesion. The use of the EU structural assistance is coordinated with the National Lisbon Strategy Implementation Programme and the State's long-term development strategy – structural funds are one of the most important and largest financing sources of their implementation.

Structural funds administration efficiency is the essential factor, which determines the successful use of the assets in member states, as well as makes influence to effectiveness and output of the results of the structural assistance use. Seeking to make the EU structural funds management and administration functions more effective, e-services are installed in the administration system – Structural Funds Management Information System (SFMIS), System for Fund Management in the European Community 2007-2013 (SFC) and EU structural assistance website (Esparama.lt).

The aim of the Master's thesis is to analyze the e-service management and administration of the European Union structural funds assistance. The main attention in the work is paid to the description and analysis of the functioning, management and use of the information systems for the EU structural funds administration in Lithuania.

Master's thesis consists of three parts: EU structural funds and the peculiarities of their regulation in the EU and Lithuania are analyzed in the first part; EU structural assistance management and administration services are described in detail and analyzed in the second part; the third part is dedicated to the analysis of the research of the use of e-services in the institutions, administrating the EU structural assistance.

The main aim in creating and installing EU structural funds assistance e-services is to make them the effective tool in all institutional layers, wide-range supervision base and transparent information system for all concerned. It is aimed to help carrying out various tasks with them – from reduction of bureaucratic work burden to administration staff to facilitation of the process for final beneficiaries. These systems are intended to help to effectively and transparently use the financial assistance of the European Union for the country's welfare.

PRIEDAI

LIETUVOS 2004-2006 METŲ BENDROJO PROGRAMAVIMO DOKUMENTO
PRIORITETAI IR PRIEMONĖS

1 prioritetas. Socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra

- 1.1 priemonė. Transporto infrastruktūros prieinamumo ir paslaugų kokybės gerinimas
- 1.2 priemonė. Energijos tiekimo stabilumo, prieinamumo ir didesnio energetikos efektyvumo užtikrinimas
- 1.3 priemonė. Aplinkos kokybės gerinimas ir žalos aplinkai prevencija
- 1.4 priemonė. Sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimas ir modernizavimas
- 1.5 priemonė. Darbo rinkos, švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra (papildanti ESF remiamas priemonės)

2 prioritetas. Žmogiškųjų išteklių plėtra

- 2.1 priemonė. Isidarbinimo gebėjimų ugdymas
- 2.2 priemonė. Darbo jėgos kompetencijos ir gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių ugdymas
- 2.3 priemonė. Socialinės atskirties prevencija ir socialinė integracija
- 2.4 priemonė. Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas
- 2.5 priemonė. Žmogiškųjų išteklių kokybės gerinimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje

3 prioritetas. Gamybos sektoriaus plėtra

- 3.1 priemonė. Tiesioginė parama verslui
- 3.2 priemonė. Verslo aplinkos gerinimas
- 3.3 priemonė. Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra
- 3.4 priemonė. Viešoji turizmo infrastruktūra ir paslaugos

4 prioritetas. Kaimo plėtra ir žuvininkystė

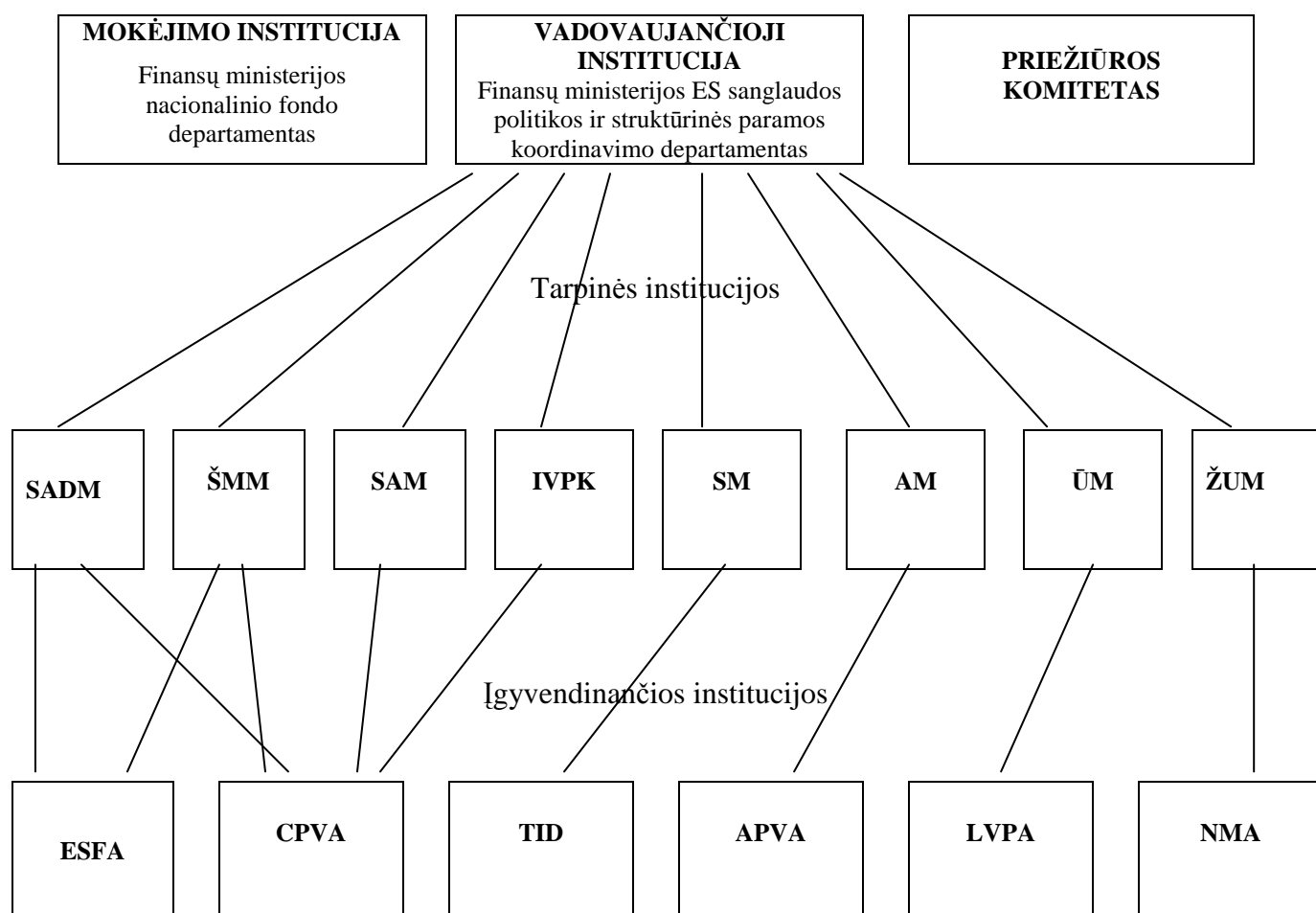
- 4.1 priemonė. Investicijos į žemės ūkio valdas
- 4.2 priemonė. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas
- 4.3 priemonė. Žemės ūkio produktų perdirbimo ir rinkodaros gerinimas
- 4.4 priemonė. Kaimo vietovių pritaikymo ir plėtros skatinimas
- 4.5 priemonė. Miškų ūkis
- 4.6 priemonė. Leader+ pobūdžio priemonė
- 4.7 priemonė. Mokymas
- 4.8 priemonė. Veikla, susijusi su žvejybos laivynu
- 4.9 priemonė. Vandens išteklių apsauga ir plėtra, žuvininkystė, žvejybos uosto įrengimai, žuvų perdirbimas, rinkodara ir žvejyba vidaus vandenyse
- 4.10 priemonė. Kita veikla (susijusi su žuvininkyste)

5 prioritetas. Techninė parama

- 5.1 priemonė. Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei (ERPF)
- 5.2 priemonė. Programos viešumas ir vertinimas (ESF)

BPD ADMINISTRAVIMO SCHEMA

Valdymo ir mokėjimo institucijos

Šaltinis: www.esparama.lt

1 pav. BPD administravimo schema

2007 – 2013 M. EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS (patvirtintos)

1 programa. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa

1.1 prioritetas. Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis

- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-01-K Žmogiškųjų išteklių tobulinimas įmonėse“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-02-K Socialinio dialogo skatinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-03-V Įmonių socialinė atsakomybė“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-04-K Šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-05-V Emigrantų sugrįžimo skatinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-06-K Žmogiškųjų išteklių tobulinimas viešajame sektoriuje“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-07-K Kompiuterinio raštingumo įgūdžių ugdymas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-08-K Verslumo įgūdžių ugdymas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-09-V Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimas iš žemės ūkio į kitas veiklas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.1-SADM-10-V Sveikatos specialistų, prisidedančių prie sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo, kvalifikacijos kėlimas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.2-SADM-01-V Ieškančių darbo asmenų integracija į darbo rinką“
- PRIEMONĖ „VP1-1.2-SADM-02-V Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos sistemos kūrimas ir įgyvendinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.2-SADM-03-K Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos programų kūrimas bei įgyvendinimas, specialistų mokymas“
- PRIEMONĖ „VP1-1.3-SADM-01-K Diskriminacijos mažinimas ir socialinių problemų prevencija darbo rinkoje“
- PRIEMONĖ „VP1-1.3-SADM-02-K Socialinės rizikos ir socialinę atskirtį patiriančių asmenų integracija į darbo rinką“

1.2 prioritetas. Mokymasis visą gyvenimą

- PRIEMONĖ „VP1-2.1-ŠMM-01-V Švietimo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistemų stiprinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.1-ŠMM-02-V Lyderyste paremtas ir lyderiavimą skatinantis švietimo įstaigų valdymo tobulinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.1-ŠMM-03-V Švietimo personalo (administravimo personalo, švietimo vadybininkų) kvalifikacijos tobulinimo sistemų plėtra“
- PRIEMONĖ „VP1-2.1-ŠMM-04-K Studijų sistemos efektyvumo didinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-01-V Studijas reglamentuojančių aprašų rengimas ar atnaujinimas, atsižvelgiant į naujus kokybinius reikalavimus“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-02-V Bendrojo lavinimo, profesinio mokymo institucijų ir aukštųjų mokyklų pedagoginio personalo kvalifikacijos tobulinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-03-K Mokymo personalo, dirbančio su lietuvių vaikais, gyvenančiais užsienyje, užsienio šalių piliečių vaikais, gyvenančiais Lietuvoje, ir kitų mokymosi poreikių turinčiais mokiniais kompetencijų tobulinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-04-V Aukščiausios kokybės formaliojo ir neformaliojo mokymo paslaugų teikimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-05-K Kalbų mokymo, verslumo ugdymo ir inovatyvių švietimo metodų kūrimas ir diegimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-06-V Besimokančiųjų pagrindinių kompetencijų ugdymas formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-07-K Studijų kokybės gerinimas, tarptautiškumo didinimas“
- PRIEMONĖ „VP1-2.2-ŠMM-08-V Aukštojo mokslo tarptautiškumo plėtra“
- PRIEMONĖ „VP1-2.3-ŠMM-01-V Profesinio orientavimo sistemos veiklos tobulinimas ir plėtra“
- PRIEMONĖ „VP1-2.3-ŠMM-02-V Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje“
- PRIEMONĖ „VP1-2.3-ŠMM-03-V Visuotinio priešmokyklinio ugdymo diegimas ir kitų mokymosi visą gyvenimą paslaugų prieinamumo didinimas ypač kaimo vietovėse“
- PRIEMONĖ „VP1-2.3-ŠMM-04-V Kokybiškos mokymosi psichologinės, specialiosios ar socialinės pedagoginės ir kitokios pagalbos besimokantiems teikimas, didinant mokymosi visą gyvenimą paslaugų prieinamumą“

PRIEMONĖ „VP1-2.3-ŠMM-05-K Švietimo paslaugų sistemos prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių asmenims (mokiniais ir kt.) ir švietimo pagalbos specialistams, ypač grindžiamu informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis“

PRIEMONĖ „VP1-2.3-ŠMM-06-K Gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo poreikių tenkinimas švietimo sistemoje“

1.3 prioritetas. Tyrėjų gebėjimų stiprinimas

PRIEMONĖ „VP1-3.1-ŠMM-01-V Mokslininkų ir kitų tyrėjų mobilumo ir studentų mokslinių darbų skatinimas“

PRIEMONĖ „VP1-3.1-ŠMM-02-V Mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimas (mokslo duomenų bazės, e-dokumentai)“

PRIEMONĖ „VP1-3.1-ŠMM-03-V Aukštos kvalifikacijos specialistų rengimas“

PRIEMONĖ „VP1-3.1-ŠMM-04-K Mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos ir kompetencijos tobulinimas“

PRIEMONĖ „VP1-3.1-ŠMM-05-K MTTP tematinų tinklų, asociacijų veiklos stiprinimas“

PRIEMONĖ „VP1-3.1-ŠMM-06-V MTTP kokybė ir ekspertų rengimas“

PRIEMONĖ „VP1-3.2-ŠMM-01-K Valstybės pagalba mokslininkų įdarbinimui įmonėse“

PRIEMONĖ „VP1-3.2-ŠMM-02-V Žinių apie mokslą ir technologijas gilinimas ir sklaida tarp moksleivių ir jaunimo bei lyčių lygybės moksle skatinimas“

1.4 prioritetas. Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-01-V Valstybės tarnybos sistemos stiprinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-02-V Kvalifikacijos tobulinimas Europos sąjungos reikalų ir tarnybinės etikos srityse“

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-03-V Valstybės institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-04-R Savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-05-K Tarpinstitucinis bendradarbiavimas, valstybės tarnautojų mobilumas“

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-06-V Viešojo ir privataus sektorių partnerystė“

PRIEMONĖ „VP1-4.1-VRM-07-V Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.2-VRM-01-V Veiklos valdymo tobulinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.2-VRM-02-R Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai / trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai“

PRIEMONĖ „VP1-4.2-VRM-03-V Viešojo administravimo subjektų sistemos tobulinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.2-VRM-04-R Teritorijų planavimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.2-VRM-05-V Geresnis Europos Sąjungos politikų įgyvendinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.3-VRM-01-V Viešųjų paslaugų kokybės iniciatyvos“

PRIEMONĖ „VP1-4.3-VRM-02-V Viešųjų politikų reformų skatinimas“

PRIEMONĖ „VP1-4.3-VRM-03-V Ekonominės veiklos reglamentavimo tobulinimas, kita verslo aplinka“

1.5 prioritetas. Techninė parama žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos įgyvendinimui

PRIEMONĖ „VP1-5.1-FM-01-V ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas (1. programa)“

PRIEMONĖ „VP1-5.2-FM-01-V 1 VP. Informavimas ir viešinimas“

PRIEMONĖ „VP1-5.2-FM-02-V ES struktūrinės paramos vertinimas (1. programa)“

2 programa. Ekonomikos augimo veiksmų programa

2.1 prioritetas. Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra

PRIEMONĖ „VP2-1.1-ŠMM-01-V Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros infrastruktūros projektų rengimas“

PRIEMONĖ „VP2-1.1-ŠMM-02-V Aukšto lygio mokslinių tyrimų centrų ir kompetencijos centrų plėtojimas“

PRIEMONĖ „VP2-1.1-ŠMM-03-V Nacionalinio atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro kūrimas“

PRIEMONĖ „VP2-1.2-ŠMM-01-K Mokslo programų ir kitų MTTP projektų vykdymas“

PRIEMONĖ „VP2-1.3-ŪM-01-K Idėja LT“

PRIEMONĖ „VP2-1.3-ŪM-02-K Intelektas LT“

PRIEMONĖ „VP2-1.3-ŪM-03-K Intelektas LT +“

PRIEMONĖ „VP2-1.4-ŪM-01-K Inoklaster LT“

PRIEMONĖ „VP2-1.4-ŪM-02-K Inoklaster LT +“

PRIEMONĖ „VP2-1.4-ŪM-03-K Inogeb LT-1“

PRIEMONĖ „VP2-1.4-ŪM-04-V Inogeb LT-2“

2.2 prioritetas. Verslo produktyvumo didinimas ir verslo aplinkos gerinimas

PRIEMONĖ „VP2-2.1-ŪM-01-K Lyderis LT“
 PRIEMONĖ „VP2-2.1-ŪM-02-K E-verslas LT“
 PRIEMONĖ „VP2-2.1-ŪM-03-K Procesas LT“
 PRIEMONĖ „VP2-2.1-ŪM-04-K Naujos galimybės“
 PRIEMONĖ „VP2-2.2-ŪM-01-K ASISTENTAS-1“
 PRIEMONĖ „VP2-2.2-ŪM-02-V ASISTENTAS-2“
 PRIEMONĖ „VP2-2.2-ŪM-03-V ASISTENTAS-3“
 PRIEMONĖ „VP2-2.3-ŪM-01-K Kontroliuojantysis fondas“
 PRIEMONĖ „VP2-2.3-ŪM-02-V Dalinis palūkanų kompensavimas“
 PRIEMONĖ „VP2-2.3-ŪM-03-K Darniosios plėtros projektų paskolų palūkanų kompensavimas“
 PRIEMONĖ „VP2-2.3-ŪM-02 Garantijų fondas“
 PRIEMONĖ „VP2-2.4-ŪM-01-V INVEST LT“

2.3 prioritetas. Informacinė visuomenė visiems

PRIEMONĖ „VP2-3.1-IVPK-01-V Elektroninės valdžios paslaugos“
 PRIEMONĖ „VP2-3.1-IVPK-02-V Elektroninė demokratija“
 PRIEMONĖ „VP2-3.1-IVPK-03-V Intelektualios valdymo sistemos“
 PRIEMONĖ „VP2-3.1-IVPK-04-V Lietuvos kultūra informacinėje visuomenėje“
 PRIEMONĖ „VP2-3.1-IVPK-05-R Elektroninė demokratija: regionai“
 PRIEMONĖ „VP2-3.1-IVPK-06-V Sąveikumas“
 PRIEMONĖ „VP2-3.2-IVPK-01-V Plačiajuosčiai elektroninių ryšių tinklai“

2.4 prioritetas. Esminė ekonominė infrastruktūra

PRIEMONĖ „VP2-4.1-ŪM-01-V Elektros perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“
 PRIEMONĖ „VP2-4.1-ŪM-02-V Gamtinių dujų perdavimo sistemos modernizavimas ir plėtra“
 PRIEMONĖ „VP2-4.2-ŪM-01-K Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“
 PRIEMONĖ „VP2-4.2-ŪM-02-K Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“
 PRIEMONĖ „VP2-4.3-SM-01-V Kelių ir geležinkelių tinklo tobulinimas gerinant saugų eismą ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai“
 PRIEMONĖ „VP2-4.4-SM-01-V Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametru gerinimas“
 PRIEMONĖ „VP2-4.4-SM-02-R Savivaldos transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra“
 PRIEMONĖ „VP2-4.5-SM-01-V Sąlygų regioninei laivybai gerinimas, keleivių aptarnavimo pajėgumų tobulinimas“

2.5 prioritetas. Transeuropinių transporto tinklų plėtra

PRIEMONĖ „VP2-5.1-SM-01-V Transeuropinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros pralaidumo didinimas, techninių parametru gerinimas“
 PRIEMONĖ „VP2-5.1-SM-02-V Transeuropinės reikšmės geležinkelio linijų modernizavimas ir plėtra, reikiamos infrastruktūros sukūrimas viešiesiems logistikos centrams steigti“
 PRIEMONĖ „VP2-5.2-SM-01-V Krovinių ir keleivių aptarnavimo infrastruktūros plėtra Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste“
 PRIEMONĖ „VP2-5.3-SM-01-V Tarptautinių oro uostų keleivių terminalų išplėtimas, skrydžių saugos ir aviacijos saugumo priemonių diegimas“
 PRIEMONĖ „VP2-5.4-SM-01-V Saugų eismą gerinančios inžinerinės infrastruktūros diegimas, miestų aplinkkelių tiesimas“

2.6 prioritetas. Techninė parama ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti

PRIEMONĖ „VP2-6.1-FM-01-V ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas (2.programa)“
 PRIEMONĖ „VP2-6.2-FM-01-V 2 VP. Informavimas ir viešinimas“
 PRIEMONĖ „VP2-6.2-FM-02-V ES struktūrinės paramos vertinimas (2.programa)“

3 programa. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa

3.1 prioritetas. Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai

PRIEMONĖ „VP3-1.1-VRM-01-R Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“
 PRIEMONĖ „VP3-1.1-VRM-02-R Probleminių teritorijų plėtra“
 PRIEMONĖ „VP3-1.1-VRM-03-R Daugiabučių namų atnaujinimas pirmiausia didinant jų energijos vartojimo efektyvumą“
 PRIEMONĖ „VP3-1.1-VRM-04-R Socialinio būsto plėtra ir jo kokybės gerinimas“
 PRIEMONĖ „VP3-1.2-VRM-01-R Prielaidų spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse sudarymas“
 PRIEMONĖ „VP3-1.3-ŪM-01-V Ekologinio (pažintinio) turizmo, aktyvaus poilsio ir sveikatos gerinimo infrastruktūros kūrimas ir plėtra“
 PRIEMONĖ „VP3-1.3-ŪM-02-V Viešųjų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų kompleksiškas pritaikymas turizmo reikmėms“
 PRIEMONĖ „VP3-1.3-ŪM-03-V Nacionalinės svarbos turizmo projektai“

PRIEMONĖ „VP3-1.3-ŪM-04-V Turizmo informacinių paslaugų ir infrastruktūros plėtra ir turizmo rinkodaros skatinimas“

PRIEMONĖ „VP3-1.3-ŪM-05-R Viešosios turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra regionuose“

PRIEMONĖ „VP3-1.3-ŪM-06-K Turizmo paslaugų/produktų, įvairovės plėtra ir turizmo paslaugų kokybės gerinimas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-01-V Vandens apsaugos ir valdymo priemonių nustatymas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-02-V Biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-03-V Užterštų teritorijų poveikio vertinimas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-04-R Vandens telkinių būklės gerinimas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-05-V Pajūrio tvarkymas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-06-R Praeityje užterštų teritorijų tvarkymas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-07-V Aplinkos monitoringo, kontrolės ir prevencijos stiprinimas“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-08-V Visuomenės informavimo apie aplinką sistemos sukūrimas ir plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-1.4-AM-09-K Visuomenės informavimo ir švietimo apie aplinką priemonių įgyvendinimas“

3.2 prioritetas. Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-01-V Sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų mažinimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-02-V Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių skubią medicinos pagalbą traumų ir kitų, dėl išorinių priežasčių sąlygotų būklių, atvejais infrastruktūros atnaujinimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-03-V Greitosios medicinos pagalbos ir skubios konsultacinės sveikatos priežiūros pagalbos infrastruktūros atnaujinimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-04-V Ankstyva onkologinių susirgimų diagnostika ir visavertis gydymas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-05-V Diferencijuotą kompleksinę psichiatrinės pagalbos vaikui ir šeimai centrų įkūrimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-06-V Psichiatrijos stacionaro modernizavimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-07-V Psichikos sveikatos priežiūros paslaugų stebėsenos užtikrinimo infrastruktūros modernizavimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-08-R Psichikos dienos stacionarų (centrų) įkūrimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-09-R Krizių intervencijos centrų įkūrimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-10-V Ambulatorinių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra bei stacionariųjų paslaugų optimizavimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.1-SAM-11-R Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros savivaldybėse plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-01-V Technologijų, gamtos mokslų ir menų mokymo infrastruktūros bendrojo lavinimo mokyklose pritaikymas ir atnaujinimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-02-V Universitetų infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-03-V Universitetų ligoninių infrastruktūros atnaujinimas ir pritaikymas studijoms“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-04-R Universalių daugiavfunkcių centrų kaimo vietovėse steigimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-05-V Suaugusiųjų švietimo institucijų modernizavimas plėtojant universalius daugiavfunkcius centrus“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-06-R Investicijos į ikimokyklinio ugdymo įstaigas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-07-V Profesinio orientavimo sistemos infrastruktūros plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-08-V Viešųjų bibliotekų, kurios yra bendrojo lavinimo įstaigose, tinklo infrastruktūros plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-09-R Specialiųjų mokyklų pertvarka, metodinių centrų steigimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-10-V Pedagoginių psichologinių tarnybų infrastruktūros, švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų darbo aplinkos modernizavimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-11-V Jaunimo mokyklų aplinkos pritaikymas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-12-V Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-13-V Profesinio mokymo infrastruktūros plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-14-V Kolegijų infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-15-K Kolegijų infrastruktūra, skirta studijoms“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-16-V Aukštųjų mokyklų infrastruktūra, skirta studijoms“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-17-K Universitetų infrastruktūra, skirta studijoms“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-18-K Studijų sistemos infrastruktūros efektyvumo didinimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-19-V Pagrindinio ir vidurinio ugdymo ekspertinių institucijų bazės stiprinimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.2-ŠMM-20-K Profesinio ir technologinio mokymo infrastruktūros plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.3-SADM-01-V Lietuvos darbo biržos teritorinių darbo biržų infrastruktūros modernizavimas“

PRIEMONĖ „VP3-2.4-SADM-01-R Nestacionariųjų socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-2.4-SADM-02-V Paslaugas, tarp jų profesinės reabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra“

3.3 prioritetas. Aplinka ir darnus vystymasis

PRIEMONĖ „VP3-3.1-AM-01-V Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-3.2-AM-01-V Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

PRIEMONĖ „VP3-3.2-AM-02-K Atliekų tvarkymo sistemos plėtra“

PRIEMONĖ „VP3-3.3-AM-01-V Oro taršos mažinimo ir monitoringo sistemų diegimas didžiuosiuose energetikos objektuose“

PRIEMONĖ „VP3-3.4-ŪM-01-K Energijos gamybos efektyvumo didinimas“

PRIEMONĖ „VP3-3.4-ŪM-02-K Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energijos gamybai“
PRIEMONĖ „VP3-3.4-ŪM-03-V Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu“
PRIEMONĖ „VP3-3.4-ŪM-04-R Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu“
PRIEMONĖ „VP3-3.4-ŪM-05-V Viešosios paskirties pastatų renovavimo projektai, atitinkantys 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento 1.2 priemonės „Energijos tiekimo stabilumo, prieinamumo ir didesnio energetikos efektyvumo užtikrinimas“ naudos ir kokybės vertinimo kriterijus“

3.4 prioritetas. Techninė parama sanglaudos skatinimo veiksmų programai įgyvendinti

PRIEMONĖ „VP3-4.1-FM-01-V ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimas (3.programa)“

PRIEMONĖ „VP3-4.2-FM-01-V 3 VP. Informavimas ir viešinimas“

PRIEMONĖ „VP3-4.2-FM-02-V ES struktūrinės paramos vertinimas (3.programa)“

4 programa. Techninės paramos veiksmų programa

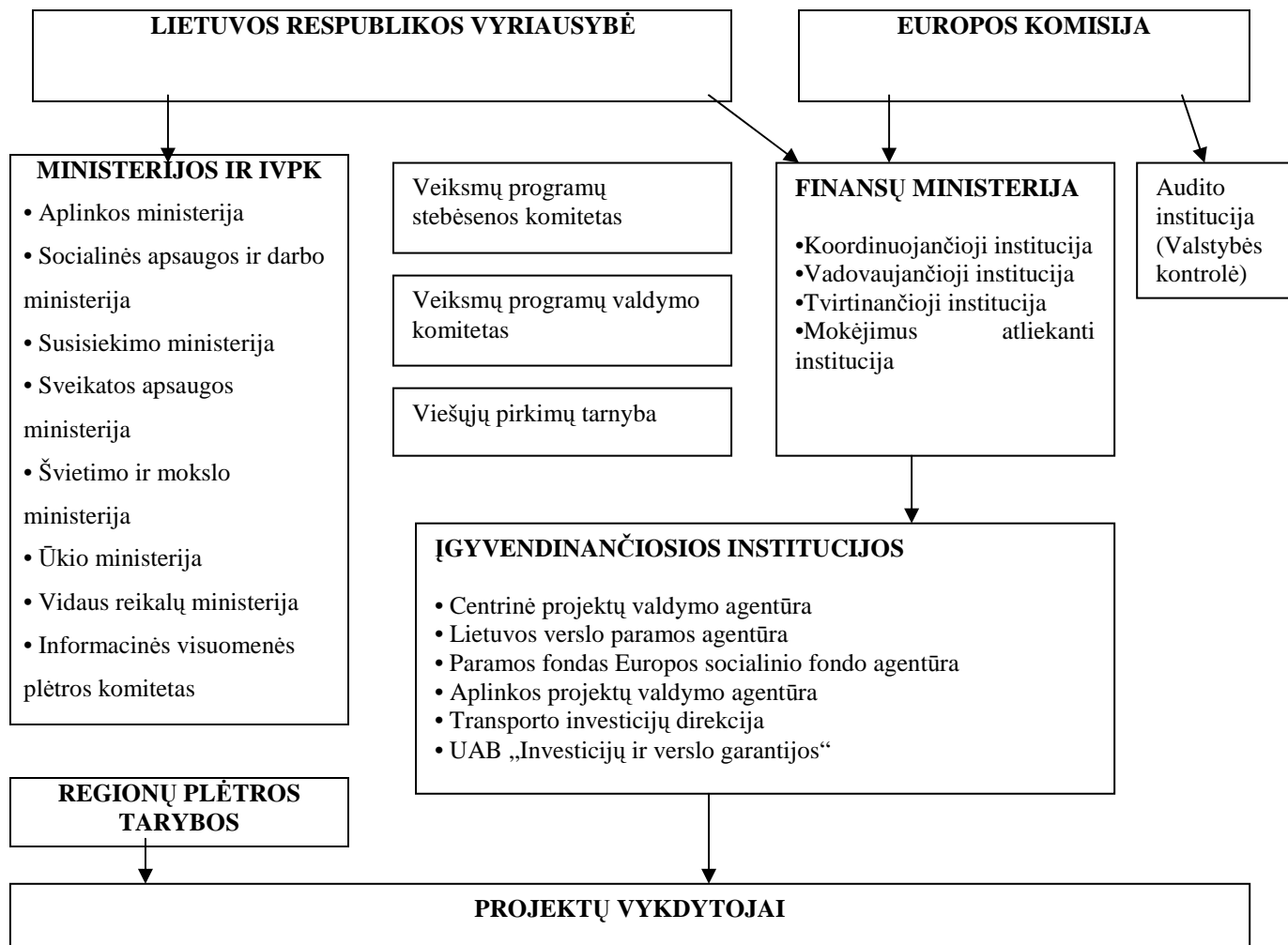
4.1 prioritetas. Techninė parama Europos Sąjungos struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, administravimui

PRIEMONĖ „VP4-1.1-FM-01-V ES struktūrinės paramos administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas“

PRIEMONĖ „VP4-1.2-FM-01-V 4 VP. Informavimas ir viešinimas“

PRIEMONĖ „VP4-1.3-FM-01-V ES struktūrinės paramos vertinimas (4.programa)“

2007 – 2013 M. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS ADMINISTRAVIMO SCHEMA

Šaltinis: www.esparama.lt

1 pav. 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo schema

APKLAUSOS ANKETA

Ši apklausa atliekama rašant magistro darbą tema „Europos Sąjungos struktūrinės paramos e. paslaugų valdymas ir administravimas“. Šiame darbe e. paslaugos apibrėžiamos kaip informacinės sistemos (SFMIS, SFC, ES struktūrinės paramos internetinė svetainė) naudojamos administruojant Europos Sąjungos struktūrinę paramą Lietuvoje.

Apklausos tikslas – išsiaiškinti šių sistemų panaudojimo ypatumus, naudą ir efektyvumą bei galimybes jas tobulinti Europos Sąjungos struktūrinę paramą Lietuvai administruojančiose institucijose.

Duomenų konfidencialumas garantuojamas. Surinkta informacija bus naudojama rašant magistro darbą. **Dėkoju už bendradarbiavimą.**

1. Su kokiais e. paslaugomis (toliau – sistemomis) ES struktūrinės paramos administravimui dirbate? (galima žymėti kelis variantus)

SFMIS (BPD laikotarpiui)

SFMIS (2007)

SFC

ES struktūrinės paramos internetinė svetainė (Esparama.lt)

2. Kaip dažnai dirbate su šiomis sistemomis? (žymėti po vieną atsakymą eilutėje)

	<i>Kiekvieną dieną</i>	<i>Kelis kartus per savaitę</i>	<i>Kelis kartus per mėnesį</i>	<i>Rečiau</i>	<i>Nedirbu</i>
<i>SFMIS (BPD laikotarpiui)</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>SFMIS (2007)</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>SFC</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Esparama.lt</i>	☐	☐	☐	☐	☐

3. Kokias šių sistemų funkcijas naudojate savo darbe?(galima žymėti kelis variantus)

SFMIS (BPD laikotarpiui):

1. Projektų administravimas;
2. Mokėjimų administravimas;
3. Kontrolės funkcijos (patikros, pažeidimai ir kt.);
4. Analizės funkcija (ataskaitos, rodikliai ir pan.);
5. Žinynai;
6. Valdymas (administravimo funkcijos)
7. Kita (įrašyti)

---

8. Nedirbu

SFMIS (2007):

1. Projektų administravimas;
2. Mokėjimų administravimas;
3. Administravimo funkcijos (žinynai, kvietimai, rodikliai ir kt.)
4. Kita (įrašyti)

---

5. Nedirbu

Esparama.lt:

1. Administravimo funkcijos – informacijos įvedimas;
2. Registracija į renginius;
3. Atsakymai į interesantų klausimus;

4. Elektroninės dokumentų formos;

5. Kita (įrašyti)

---

6. Nedirbu

4. Kokias, Jūsų nuomone, funkcijas reikėtų įdiegti SFMIS (2007), atsižvelgiant į BPD patirtį ir naujus reglamentų reikalavimus?

---

5. Šiuo metu vyksta SFMIS (2007) sistemos plėtra. Ar dalyvaujate kuriant sistemą (teikiate savo poreikius sistemos tobulinimui)?

1. Taip

2. Ne

6. Kokias, Jūsų nuomone, funkcijas dar reikėtų įdiegti Esparama.lt?

---

7. Kaip išmokote naudotis šiomis sistemomis (galima žymėti kelis variantus):

	<i>Buvo praveisti praktiniai mokymai</i>	<i>Apmokė vadovas/ kolegos</i>	<i>Mokiausi metodinių nurodymų ir instrukcijų pagalba</i>	<i>Mokiausi savarankiškai</i>	<i>Nedirbu</i>
<i>SFMIS (BPD laikotarpiui)</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>SFMIS (2007)</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>SFC</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Esparama.lt</i>	☐	☐	☐	☐	☐

8. Ar iškyla sunkumų dirbant su šiomis sistemomis (žymėti po vieną atsakymą eilutėje):

	<i>Taip</i>	<i>Ne</i>	<i>Sunku pasakyti</i>	<i>Nedirbu</i>
<i>SFMIS (BPD laikotarpiui)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>SFMIS (2007)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>SFC</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Esparama.lt</i>	☐	☐	☐	☐

8a. Su kokiais sunkumais susidūrėte (įrašyti):

---

9. Ar šios sistemos yra naudingos atliekant Jums priskirtas darbinės funkcijas? (žymėti po vieną atsakymą eilutėje)

	<i>Taip</i>	<i>Ne</i>	<i>Sunku pasakyti</i>	<i>Nedirbu</i>
<i>SFMIS (BPD laikotarpiui)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>SFMIS (2007)</i>	☐	☐	☐	☐
<i>SFC</i>	☐	☐	☐	☐
<i>Esparama.lt</i>	☐	☐	☐	☐

10. Kokioje institucijoje dirbate (įrašyti):

---

6 PRIEDAS

TYRIMO DUOMENYS

1 lentelė. Atsakytų anketų skaičius pagal institucijas

Institucija	Atsakymų kiekis
FM	32
AM	4
APVA	13
CPVA	8
ESFA	22
LVPA	8
SADM	3
SMM	4
TID	2
UKMIN	1
VRM	3

2 lentelė. Dalyvavimas SFMIS plėtroje

<i>Dalyvavimas SFMIS sistemos plėtroje</i>	<i>Reikšmė (proc.)</i>
<i>Taip</i>	<i>21</i>
<i>Ne</i>	<i>79</i>